Simulare

Examenul de Bacalaureat Naţional
Limba şi literatura română
Clasa a XI-a
2017

Filiera teoretică – Profilul umanist

Filiera vocațională – Profilul pedagogic

Conform modelului publicat de M.E.N.C.S. în 17-01-2017

Adrian Nicolae Romonți (coordonator)
Cora Ardelean
Mimi Dumitrache

Anca Hassoun
Cristina Marian-Ionescu
Stănuţa Nicoleta Popa

Scanned with OKEN Scanner

Cuvânt înainte

Dragi elevi/ Stimați colegi-profesori,

După cum bine știți, potrivit OMENCS nr. 3004/4.I.2017, elevii clasei a XI-a din anul școlar 2016-2017 vor susține simularea probei scrise la disciplina Limba și literatura română a examenului de bacalaureat național după o nouă structură a subiectului. Chiar dacă programa școlară nu s-a schimbat, am considerat necesară familiarizarea voastră cu cerințele actuale ale probei de simulare, din mai multe considerente. Pe de-o parte, vă înțelegem neliniștea, teama în fața schimbărilor ce vă pot influența devenirea școlară și, implicit, evoluția personală și profesională. Mai mult, înțelegem curiozitatea pe care orice schimbare o provoacă, dar și dorința de *a proba* noul și de a edifica eventualele *scăpări*.

Deci, dragi elevi, nu vă impacientați, nu sunteți singuri în fața noii provocări! În acest sens, prezenta lucrare își propune să vă ofere un instrument adecvat de recapitulare a conținuturilor programei și de exersare a competențelor pe baza noii structuri a subiectului.

Înainte de a porni în explorare și experimentare, parcurgeți următoarele precizări (ce detaliază relația dintre subiecte, punctaj și competențele de evaluat), atât de utile în înțelegerea modului de lucru pe care noua structură a subiectului de simulare îl propune.

Cerințele la proba scrisă – proba E. a) – la Limba și literatura română sunt structurate în continuare în trei subiecte. Vom descrie succint elementele de noutate la nivelul fiecărui subiect.

Subiectul I nu mai are ca punct de plecare, ca în anii precedenți, un text literar, ci suportul este un text nonliterar (memorialistic, epistolar, jurnalistic, juridic-administrativ, științific, argumentativ, mesaje din domeniul audio-vizualului). Mai mult, Subiectul I se disociază în 2 itemi.

Itemul A, semiobiectiv de tip întrebare structurată, este alcătuit din cinci sarcini de lucru a câte 4 puncte fiecare. Ca element de noutate, sarcinile nu mai vizează competențe de analiză și interpretare tematică, structurală și stilistică, ci urmăresc înțelegerea textului: decodificarea și comprehensiunea literară.

Lucrarea noastră vă propune 30 de texte-suport diferite, atent alese, ce se dovedesc a fi tot atâtea surse de cunoaștere. Așa că, dragi elevi, citiți textele, bucurați-vă de ele, descoperiți idei și lumi, iar apoi răspundeți, obligatoriu în enunțuri, celor 5 sarcini. Verificați-vă răspunsurile, utilizând sugestiile noastre de rezolvări.

Itemul B, subiectiv de tip eseu, vizează producerea unui text de tip argumentativ (formularea ipotezei, anunțarea poziției, construirea a două argumente, formularea concluziei). Însă, spre deosebire de anii precedenți, acum producerea propriului discurs trebuie să țină seama de textul-suport, iar punctajul alocat este de 20 de puncte.

Așadar, dragi elevi, trebuie să citiți cu atenție textul-suport și să-l înțelegeți, ca mai apoi să construiți un text argumentativ pe baza ideilor desprinse din el. Având în vedere diversitatea tipurilor de texte, multitudinea subiectelor și a tematicilor, *exercițiul* e singura voastră *armă*. În acest sens, lucrarea de față vă propune 30 de astfel de *exerciții*, cu recomandări de rezolvare.

Subiectul al II-lea este un item subiectiv de tip întrebare cu răspuns scurt, ce vizează interpretarea și/sau comentarea unui text integral sau a unui fragment de text literar, aparținând oricăruia dintre cele trei genuri: liric, epic sau dramatic. Punctajul alocat este de 10 puncte.

Dragi elevi, prin acest subiect nu se evaluează doar comprehensiunea unui text literar, ci și puterea voastră de analiză tematică, structurală și stilistică. În acest sens, v-am pregătit 30 de texte literare (lirice, epice și dramatice) pentru a exersa și, după cum v-am obișnuit, vă puteți verifica sau fundamenta răspunsurile utilizând sugestiile noastre de rezolvare.

Subiectul al III-lea păstrează ideea eseului structurat, cu mici (dar esențiale și bine-venite) modificări: pentru conținut (care vizează aspecte de analiză tematică, structurală, stilistică a operelor literare studiate ce aparțin autorilor canonici, curentelor culturale/literare, perioadelor, speciilor literare și/sau a tipurilor de texte menționate în programa de bacalaureat), sunt trei repere formulate, renunțându-se la cel de-al patrulea. De asemenea, a fost regândită alocarea punctajului: 18 puncte pe conținut (6 puncte pentru fiecare reper) și 12 puncte pe redactare. Iar în vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul nu mai trebuie să aibă minimum 600 de cuvinte ci minimum 400 (și, evident, să dezvolte subiectul propus).

Vă propunem în lucrarea de față și 30 de cerințe pentru subiectul al III-lea, care acoperă programa pentru simulare, dar și modele de eseuri structurate, care respectă noile repere.

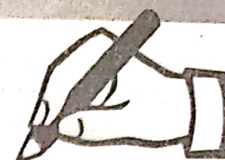
Un element de noutate îl constituie alocarea a 10 puncte pentru redactarea întregii lucrări, punctaj ce se acordă indiferent dacă sunt abordate sau nu toate subiectele. Cele 10 puncte sunt defalcate astfel: utilizarea limbii literare – 3 puncte; ortografia – 3 puncte; punctuația – 3 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct.

Acum, dragi elevi, tot ce vă rămâne de făcut este să dați pagina și să începeți explorarea și experimentarea! Vă dorim spor și succes!

Autorii

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 1

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Femeile vaporoase și tinerii roși de ambiții, dar fără puteri de a-și potoli eul în afară, își fac jurnale, de aceea am disprețuit acest gen de solitudine și apoi sunt la o vârstă când nu mai am nici o vanitate și, când tot ce fac, fac cu sentimentul țărăncii, că așa i-e dat omului: să muncească, să aibă un rost. Însă m-am gândit, ca meseriaș al scrisului, câte idei îți zboară prin fața ochilor, câte fapte îți ies înainte care ți-ar fi de folos odată și pe care le uiți tocmai când ți-ar trebui. Nu un jurnal îmi voi face aci, ci ca o gospodină îmi voi strânge prin cutii petice și resturi de rochii, care vor fi bune la ceva. [...] Orice s-ar spune, un scriitor își face jurnalul pentru posteritate, crezând în importanța apariției lui. Un jurnal scris pentru sine nu există, fiindcă atunci cel puțin autorul l-ar distruge. Numai femeile fac astfel de colecții. Foarte mulți nu pot răbda până la moarte și-și publică jurnalul în viață. Aceștia sunt ori mari vanitoși, ori mai degrabă sceptici. Și într-adevăr, ce mă privește dacă după moarte se va zice cutare sau cutare lucru despre mine? După câteva decenii de existență vor urma 100.000 milenii de inexistență. O glorie de care nu ai cunoștință nu e nimic. Mulțumirea omului cunoscut e de ordin pur etic, ca și a tatălui de copii – ideea că gândirea ta ar putea să reprezinte o încurajare la viața altora, prin iluzia unei existențe universal umane fără întreruperi. Dar a fi liniștit acum, disprețuit, fiindcă mâine te va reabilita posteritatea, e un semn de mare îngâmfare. Omul burghez are în mod obișnuit această idee a eternității. [...] Așadar, ce este jurnalul, din punct de vedere al reabilitării față de posteritate? Nimic. Cine are un dram de conștiință îl va scrie fără nici un scop și fără nici o vanitate. Se poate întâmpla însă ca pentru alții el să devină o realitate obiectivă și această iluzie de corespondență peste goluri poate fi un joc interesant.

(G. Călinescu, *Fals jurnal*)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *ți-ar fi de folos* în text. **4 puncte**
2. Indică scopul „jurnalului" ținut de G. Călinescu, așa cum reiese din textul dat. **4 puncte**
3. Menționează motivul principal pentru care, în viziunea lui G. Călinescu, scriitorii țin un jurnal. **4 puncte**
4. Precizează perspectiva lui G. Călinescu despre soarta scriitorilor, desprinsă din următoarea secvență: *După câteva decenii de existență vor urma 100.000 milenii de inexistență.* **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, concepția lui G. Călinescu despre scriitorii care își publică jurnalul în timpul vieții, utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă păstrarea sau publicarea unui jurnal de către scriitori este sau nu relevantă în viziunea lui G. Călinescu*, referindu-te la fragmentul dat. **(20 de puncte)**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale romantismului:

Un luceafăr, un luceafăr înzestrat cu mii de raze
În viața-mi de-ntuneric a făcut ca să se vază.
Eu privind acea lumină ca din visuri mă deștept
Și cu brațele-amândouă către dânsa mă îndrept.
Ca o zână din poveste ea e naltă și ușoară,
E subțire și gingașă și din ochi revarsă pară,
Iar la față e bălăie, părul galben cade creț,
Trandafiri pe față are și cu zâmbetul isteț.

(Mihai Eminescu, *Un luceafăr...*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *text narativ* studiat, aparținând lui *Ion Creangă*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral al personajului din textul studiat;
- evidențierea unei trăsături de caracter a personajului ales prin două episoade/ secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului narativ, semnificative pentru construcția personajului, din seria: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

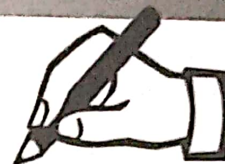
Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Modelul nr. 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Celebrul cantautor folk american Bob Dylan, 75 de ani, a câștigat Premiul Nobel pentru Literatură pentru „crearea unor noi expresii poetice în marea tradiție a muzicii americane", conform Academiei suedeze.*

Bob Dylan, pe numele său real Robert Allen Zimmerman, reprezintă prin muzica, dar și versurile sale un punct de reper în cultura pop americană și internațională de mai bine de cinci decenii. O mare parte a celor mai apreciate piese ale sale provin din anii '60, când s-a impus drept portavocea unei generații în blugi împotriva războiului și a inegalității sociale. Piese precum „Blowin' in the Wind" sau „The Times They Are a-Changin'" au devenit veritabile imnuri ale mișcărilor americane antimilitariste și pentru drepturi sociale.

Versurile lui Bob Dylan încorporează felurite influențe politice, sociale, filosofice și literare, sfidând convențiile din muzica pop și generând o contracultură. Cariera sa artistică se întinde pe mai mult de 5 decenii și explorează și inovează muzica americană, de la folk, blues și country până la gospel, rock and roll și rockabilly, cu puternice influențe din muzica populară engleză, scoțiană și irlandeză.

Anunțul laureatului de anul acesta a fost întâmpinat cu urale de asistența din sala Bursei din Stockholm. Bob Dylan a devenit primul muzician din istorie care a fost recompensat cu Nobelul pentru Literatură. El îi urmează scriitoarei din Belarus Svetlana Alexievitch, laureata de anul trecut.

„Dylan are un statut emblematic. Influența sa în muzica contemporană este profundă", conform comunicatului Academiei suedeze.

La mai bine de 50 de ani după ce și-a început cariera, Bob Dylan compune în continuare și este deseori în turnee. În luna mai și-a lansat cel de-al 37-lea album de studio, „Fallen Angels".

„Este probabil cel mai mare poet în viață", a susținut Per Wastberg, membru al Academiei suedeze. [...]

Premiul pentru Literatură încheie „sezonul" Nobel 2016. Acest premiu este însoțit de o recompensă financiară în valoare de 8 milioane de coroane suedeze (aproximativ 820.000 de euro).

(www.agerpres.ro)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul secvenței *s-a impus drept portavocea unei generații* în text. **4 puncte**

2. Indică patru influențe ce se regăsesc în versurile lui Bob Dylan, conform textului citat. **4 puncte**

3. Menționează două domenii în care a excelat câștigătorul Premiului Nobel, utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**

4. Precizează două calități ale artistului, ce reies din fragmentul: *La mai bine de 50 de ani după ce și-a început cariera, Bob Dylan compune în continuare și este deseori în turnee. În luna mai și-a lansat cel de-al 37-lea album de studio, „Fallen Angels".* **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *a câștigat Premiul Nobel pentru Literatură pentru „crearea unor noi expresii poetice în marea tradiție a muzicii americane".* **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să aduci argumentezi *rolul/rolurile artei în plan social*, folosind informațiile din textul citat. **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două mijloace/procedee artistice.

Ah! viața pentru mine,
Scump înger! fără tine
Nu are niciun bine,
Nu are niciun dar.
În cer fie lumină,
Sau nori, sau noapte lină,
Sufletul meu suspină,
Suspină cu amar!

Oricare nălucire
L-a omului simțire
Aduce-nsuflețire
Cu glasu-i încântat,
Se pierde-n neagra ceață
Ce-ntunecă-a mea viață
Și glasu-i se îngheață
De mine depărtat.

(Vasile Alecsandri, *Pe mare*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-o *nuvelă* studiată.

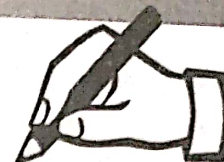
În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături de caracter a personajului ales prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului narativ studiat, semnificative pentru construcția personajului ales: *acțiune, conflict, perspectiva narativă, modalități de caracterizare, limbaj*.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 3

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(40 de puncte)

Citește următorul fragment:

O dată, în 1903, m-am fost abătut și peste graniță. La Țibănești, răscolind hârtiile lui P. P. Carp, aflasem de grozăvia de la Belgrad, cu un rege și o regină omorâți cu pistoale și săbii și aruncați pe fereastă ca în tragediile Orientului. De la Severin am riscat, peste două-trei săptămini, o aventură acolo. [...] Și astfel la Belgrad am văzut urmele de sânge de pe balconul vechiului conac, dărâmat pe urmă, ofițerii beți cari se crăcănau în ușa cafenelelor și întunecatul colonel Mașin, cumnatul neiertător al reginei Draga, contemplându-și opera. Dar, în același timp, am avut prima inițiere, plină de învățăminte, a acelui Balcan pe care suficiența noastră neroadă obișnuia a-l ignora din toată înălțimea unui neîndreptățit dispreț. Din adunarea vechilor mele excursii, cu note despre cele din Scandinavia și cu tragicele scene din Belgrad, văzute în cele dintâi urmări ale lor, am făcut cartea „Pe drumuri depărtate", apărută în 1904, și tot în același an au ieșit de supt tiparul Minervei - „Drumuri și orașe din România". [...] Peste câteva luni, în 1905, [...] mă opream, pe drumuri care n-aveau caracterul comod al liniilor ferate, unde mi se părea mie că este, într-un târgușor, într-un sat, ceva care m-ar putea interesa supt un raport sau altul. N-a fost vale, n-a fost povârniș de deal, n-a fost colț de lume unde să nu fi pătruns astfel. După excursii colaterale era o inițiere aproape complectă în realitățile pământului românesc liber, și în ce privește pitorescul, și în ce privește monumentele, dar și în ce privește oamenii, cu tot felul de a fi. [...]

*Toată această informație nouă, culeasă la fața locului, îmi dădea curajul, care-mi lipsise atâta vreme, de a încerca să reunesc în priveliști de ansamblu observațiile mele, întregindu-le cu ce cuprindeau izvoare încă nestudiate sau văzute numai în treacăt. Capitole întregi de viață românească se puteau scrie pe baza materialelor cu străduință adunate și cunoașterea așa de folositoare a trecutului se putea prezinta într-o formă legibilă *lumii, care începea să prindă gust la cartea scrisă în românește, – și la altă carte românească decât produsele unei literaturi veștede, dincolo de care nu se vedeau încă valorile ce se ridicau și la a căror popularizare am avut și eu o parte.*

(Nicolae Iorga, *O viață de om*)

**legibil* - care se poate citi (ușor)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *să prindă gust* în text. **4 puncte**

2. Indică motivul călătoriei lui Nicolae Iorga la Belgrad, așa cum reiese din textul dat. **4 puncte**

3. Menționează cele două lucrări realizate de autor în urma călătoriilor sale, utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**

4. Precizează o trăsătură de caracter a istoricului-călător, desprinsă din următoarea secvență: *mă opream, pe drumuri care n-aveau caracterul comod al liniilor ferate, unde mi se părea mie că este, într-un târgușor, într-un sat, ceva care m-ar putea interesa supt un raport sau altul.* **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, concepția lui Nicolae Iorga despre o carte autentică de istorie, reliefată în ultimul paragraf al textului dat. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă excursiile/călătoriile sunt sau nu importante pentru un istoric*, folosind informațiile din fragmentul dat.

(20 de puncte)

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale ideologiei pașoptiste:

Domnul României către țară vine
Strălucit de-nvingeri de prin țări vecine.
Lasă să purceadă corpu-i de soldați
Și ramâne-n urmă cu șase bărbați.
Dar le vine știre că-n dumbrava deasă
Îl pândesc cinci sute turci, oștire-aleasă.
Printre-a serii umbră cu-ai săi scutieri
Domnu-atacă-ndată cinci sute-ieniceri.
Turcii în bătaie strigă cu putere,
Iar eroii noștri se lupta-n tăcere.
O minune mare! Turcii sunt învinși!
Numai domnul taie patrusprece inși!
Apoi urmă calea-i. Iară luna plină
Le așterne drumul cu flori de lumină.

(Dimitrie Bolintineanu, *Mihai revenind de la Dunăre*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj* dintr-un *text narativ*, aparținând lui *Mihail Sadoveanu*.
În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului narativ studiat, semnificative pentru construcția personajului ales, din seria: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

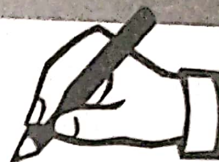
Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 4

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(40 de puncte)

Citește următorul fragment:

O întreagă școală de gândire, al cărei cel mai însemnat reprezentant a fost poetul și filozoful Lucian Blaga, s-a constituit în jurul ideii că universul mental al românului, concepția lui despre lume, erau cele ale unui om de la munte, chiar și în regiunile de câmpie. Pornind de la primele două versuri ale baladei pastorale Miorița, *în versiunea lui Alecsandri, care, cu o formulă lapidară, situează cadrul dramei ce avea să se desfășoare,*

Pe-un picior de plai
Pe-o gură de rai,

Blaga a creat expresia care a avut atât de mare succes: „spațiul mioritic".

În 1850, Vasile Alecsandri publica pentru prima oară, într-o culegere de poezii populare, o versiune a acestei balade, culeasă de el și de Alecu Russo, între 1842 și 1849, de la ciobanii din munți, în diferite puncte ale Carpaților moldovenești. Alecsandri i-a dat numele Miorița. *Ușor retușată, de bună seamă, de către Alecsandri, și poate și îndulcită un pic, balada a cunoscut numaidecât un imens succes. Tradusă în franceză de însuși Alecsandri, a fost cunoscută de Michelet*, care o comentează în ale sale* Légendes démocratiques du nord. *Alecsandri și contemporanii săi n-au văzut în această baladă decât frumusețea plastică, măreața alegorie cosmică, în sfârșit seninătatea în fața morții. Această trăsătură îl impresiona cel mai mult pe Michelet – care socotea că poemul este „ceva sfânt și atât de înduioșător, că-ți rupe inima", și deplângea „ușurința cu care oamenii se resemnau". „Din păcate – adaugă el –, aceasta este trăsătura națională. Omul nu se ceartă cu moartea; nu se uită urât la ea: o întâmpină, se însoară cu regina aceasta, logodnica lumii, și consumă căsătoria fără să crâcnească. Abia ieșit din natură, se pare că-i place că se reîntoarce atât de repede în sânul ei."*

(Neagu Djuvara, *Între Orient și Occident. Țările române la începutul epocii moderne*)

**Jules Michelet* – istoric francez (1798-1874), reprezentant al istoriografiei romantice

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *că-ți rupe inima* în text. **4 puncte**

2. Indică modul în care ajunge Michelet să cunoască balada Miorița, așa cum reiese din textul dat. **4 puncte**

3. Menționează de unde culeg Alecsandri și Alecu Russo balada Miorița, utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**

4. Precizează sursa expresiei *„spațiul mioritic"* în viziunea lui Lucian Blaga, desprinsă din primul paragraf al textului citat. **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația afirmației lui Michelet despre trăsătura națională sugerată de balada *Miorița*: *Din păcate - adaugă el - aceasta este trăsătura națională. Omul nu se ceartă cu moartea; nu se uită urât la ea: o întâmpină, se însoară cu regina aceasta, logodnica lumii, și consumă căsătoria fără să crâcnească. Abia ieșit din natură, se pare că-i place că se reîntoarce atât de repede în sânul ei.* **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă prin baladele populare se fac cunoscute sau nu concepțiile despre viață ale unui popor*, făcând referire la fragmentul extras din volumul *Între Orient și Occident. Țările române la începutul epocii moderne* de Neagu Djuvara. **(20 de puncte)**

Scanned with OKEN Scanner

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale realismului:

Să lăsăm pe ambițiosul nostru ciocoi în pace a-și face planurile sale pentru exploatarea averei stăpânului său și, în loc d-a-l întrerupe în visările sale ambițioase, să facem cunoscut lectorilor noștri pe postelnicul* Andronache Tuzluc. Acest fanariot venise din Constantinopole în suita domnitorului Georgie Caragea și făcuse meseria de ciohodar* în curtea acelui principe. Ca fanariot, născut în ulițele cele strâmte ale Fanarului, unde se urzesc și se pun în lucrare cele mai întunecoase intrigi ce au ruinat Imperiul Greco-Roman, el moștenise din naștere un mare talent de intrigă și lingușire; știa din încercare că raiul ceresc și pământesc nu se poate deschide decât prin femei; de aceea își îndreptase toate bateriile intrigilor sale în contra femeilor doamnei și mai cu seamă ale domniței Ralu, fiica preaiubită a domnului Caragea. [...]*

A fi mare cămăraș al unui principe care are un fiu frumos ca Paris și desfrânat ca Don Juan și a fi rădicat la aceaste demnitate prin intrigele unei principese, frumoasă ca Elena lui Menelau și mai desfrânată decât Frine și decât Cleopatra, este negreșit a poseda cheile minelor de aur ale Californiei.

(Nicolae Filimon, *Ciocoii vechi și noi*)

**ciocoi* – servitor angajat la un boier; termen de dispreț pentru un parvenit (mai ales la sate) din rândurile arendașilor, vătafilor etc.; **postelnic* – (În Evul Mediu, în Țara Românească și în Moldova) titlu dat unui mare boier, membru al Sfatului domnesc, care avea în grijă camera de dormit a domnului și care, mai târziu, organiza audiențele la domn; **ciohodar* - slujbaș la curtea domnească din Țara Românească și Moldova, având obligația să îngrijească de încălțămintea domnului sau îndeplinind funcția de valet al acestuia

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-o *comedie* studiată. În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre cele două personaje din comedia aleasă; - evidențierea modului în care se manifestă relația dintre cele două personaje prin două scene/ secvențe comentate; - analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale comediei alese, semnificative pentru relația dintre cele două personaje, din seria: *acțiune, conflict, notațiile autorului, modalități de caracterizare, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

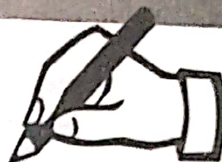
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 5

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Angela BACIU: D-le Mircea Micu, vă rog să îmi spuneți cum ați început să scrieți? Ce anume v-a determinat? A avut dreptate Heidegger să afirme că *„logosul* rămâne în esența lui obscur?"*

Mircea MICU: Prin 1950, pare-mi-se, am început să scriu poezii de esență romantică sub influența copleșitoare a EMINESCULUI pe care-l știam din scoarță în scoarță, citit din chiar așa-zisa ediție Princeps a lui MAIORESCU. Pozam într-un adolescent nefericit, căruia îi murise iubita și o deplângeam în lungi tirade versificate. Apoi, îndemnat de profesorul de română, D-nul Alexandru CRIȘAN (același care-i fusese dascăl și ex-regelui MIHAI), am trimis la ziarul local din Arad o poezie. [...] Determinarea, cum zici dumneata, a fost instantanee și venea dintr-un impuls pe care nu-l pot explica. Cine poate explica, de fapt, de ce scrie sau de ce a devenit scriitor? Mă refer evident, la scriitorii adevărați.[...]

Angela BACIU: Ce modele literare ați avut, dar ce prietenii literare ați legat de-a lungul vieții?

Mircea MICU: Modele literere? În ce sens ? Nu știu, nu cred că am avut un model special. Poate că am râvnit spre valoarea sau popularitatea unui anume scriitor. Nu, nu am avut modele literare în înțelesul strict al cuvântului. Prietenii am avut. Unele esențiale, altele de conjunctură. Unele ilustre, altele insignifiante! NICHITA mi-a fost un prieten apropiat. În sensul că am mistuit multe zile și nopți împreună. Că ne-am ocrotit reciproc, că am avut de împărtășit „taine" de strictă intimitate, în sensul că moartea lui mi-a creat o stare de năuceală și dureroasă prăbușire. [...] Nu am ce sfaturi să dau celor mai tineri. E inutil și nu sunt atât de ipocrit să nu recunosc că nici eu, în tinerețe, n-am fost impresioinat de sfaturile celor mai vârstnici. Nu de sfaturi au nevoie tinerii mei confrați, ci de TALENT și curaj și o moralitate profesională ireproșabilă. A fi scriitor azi e mult mai greu și mai complicat ca odinioară. În primul rând, deznădejdea că nu ești citit, lipsa de apetit literar a tinerei generații, lipsa unui ideal artistic, escaladarea televiziunii, a computerelor, toate acestea, pentru un scriitor de sensibilitate reală și cu romantismul încă necesar, sunt adevărate dezastre.

(Interviu cu scriitorul Mircea Micu*, realizat de Angela Baciu-Moise)

**logosul* - cuvânt, discurs

*Mircea Micu - poet, prozator și publicist român

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *din scoarță-n scoarță*. **4 puncte**

2. Indică ce ediție a textelor eminesciene a îngrijit Titu Maiorescu, așa cum reiese din text. **4 puncte**

3. Menționează patru personalități culturale evocate în text. **4 puncte**

4. Precizează atitudinea scriitorului intervievat despre modele, desprinsă din următoarele replici: *Nu am ce sfaturi să dau celor mai tineri. E inutil și nu sunt atât de ipocrit să nu recunosc că nici eu, în tinerețe, n-am fost impresioinat de sfaturile celor mai vârstnici.* **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, opinia lui Mircea Micu față de prietenie. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă un scriitor are nevoie de modele literare pentru a deveni un autor de o autentică valoare artistică*, făcând referire la fragmentele selectate din interviul cu Mircea Micu. **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale romantismului:

Să cer un semn, iubito, spre-a nu te mai uita?
Te-aș cere doar pe tine, dar nu mai ești a ta;
Nu floarea vestejită din părul tău bălai,
Căci singura mea rugă-i uitării să mă dai.
La ce simțirea crudă a stinsului noroc
Să nu se sting-asemeni, ci-n veci să stea pe loc?
Tot alte unde-i sună aceluiași pârău:
La ce statornicia părerilor de rău,
Când prin această lume să trecem ne e scris
Ca visul unei umbre și umbra unui vis?...

(Mihai Eminescu, *Despărțire*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *basm cult* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral al personajului ales;
- evidențierea a două trăsături ale personajului ales prin două scene/secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două elemente de structură: *conflict, subiect, modalități de caracterizare, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

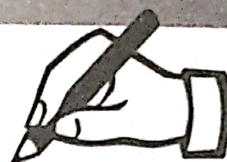
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 6

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Orașul mă copleșea la tot pasul, îi deslușeam intenția de a mă întâmpina solemn și binevoitor, de a mă ferici. Cunoști Praga, mi se adresa Clujul (cititor de gânduri), te-a încântat acolo amestecul de stiluri: gotic, baroc și modern, iată și aici îți ofer spre contemplare piața aceasta unde amurgul evului mijlociu, barocul vienez și urbea secolului XX prolegomen se tolerează mutual și se îmbină perfect necontradictor, ba și în dulce armonie. [...] Iar dacă din bonomia aceasta oarecum vieneză – a cafenelelor cu terasă pe trotuar, a caselor impunătoare însă nu agresive, a cariatidelor* la scară umană și în registru decorativ cordial, – treci (cu sufletul împăcat, cu jindul vieții tihnite a semenilor de pe la 1900) în cartierul universitar, magnificent proiectat, și mergi (trecând pe lângă statuia Școlii Ardelene, concepută analog Burghezilor din Calais) până la ferecata biserică reformată de la capătul severei străzi, găsești o altă față a proporționatului ansamblu, consonantă și ea, înțelegătoare. [...] A, sunt în țara cărturarilor harnici, nu s-au jucat cu anii lor de școală, [...] beau ceai cu lapte, se gratulează cu «servus amice», cu «stimabile» [...] Ardealul! Ardealul! Totu-i respectabil și demn: oameni, monumente, fațade, gesturi spun, precum se pricep mai bine, fiecare-n felul său, ceva din acalmia* apusă, deopotrivă scorțoasă și grăitoare prin curăția cugetului și fermitatea ținutei. [...] Institutele și instituțiile dedicate culturii și spiritului se țin lanț, străjuite de ziduri înalte și luminate de geamuri asiduu supuse spălării. [...]*

Secretul civilizției? A socoti că au dreptul la viață și posibilitatea de a se izbăvi și cei care nu-s întocmai ca tine ori cugetă și conceptualizează altfel decât cugeți și conceptualizezi tu. A recunoaște că, fără a-ți nega personalitatea și convingerile, poți coexista cu alții, care altminteri percep și contemplă spectacolul și-și rostuiesc crezul în altă tonalitate, dar ți se aseamănă prin râvna către aceleași fapte bune și aplicarea acelorași principii și reguli de amabilă conviețuire.

(N. Steinhardt, *Amintire*, în *Monologul polifonic*)

**prolegomen (prolegomenon)* - introducere, preambul, prefață, preludiu, prolog; **cariatidă* - statuie reprezentând, de obicei, o femeie care susține, ca o coloană, o cornișă a unui acoperiș, o intrare etc.; **acalmie* - răstimp de liniște în cadrul sau după o perioadă frământată.

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *se țin lanț* în text. **4 puncte**
2. Indică două obiective notabile ale Clujului, pe care vizitatorul le contemplă. **4 puncte**
3. Menționează două stiluri arhitecturale care definesc Clujul, utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**
4. Precizează ce sugerează despre Cluj fragmentul: *oameni, monumente, fațade, gesturi spun, precum se pricep mai bine, fiecare-n felul său, ceva din acalmia apusă.* **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, efectul pe care orașul îl are asupra vizitatorului. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă aspectul orașului Cluj reflecta gradul de civilizație a locuitorilor săi în perioada la care se referă fragmentul extras din Amintiri de N. Steinhardt.* **(20 de puncte)**

Scanned with OKEN Scanner

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale realismului:

Într-o dimineață din luna lui octombre, anul 1814, un june de 22 de ani, scurt la statură, cu fața oacheșă, ochi negri plini de viclenie, un nas drept și cu vârful cam ridicat în sus, ce indică ambițiunea și mândria grosolană, îmbrăcat cu un anteriu de șamalagea* rupt în spate; [...] cu picioarele goale băgate în niște iminei* de saftian*, care fuseseră odată roșii, dar își pierduseră culoarea din cauza vechimii; [...] în cap cu cauc* de șal, a cărui culoare nu se poate distinge din cauza peticelor de diferite materii cu care era cârpit [...]; un astfel de june sta în scara caselor marelui postelnic* Andronache Tuzluc, rezemat de stâlpii intrării și absorbit în niște meditațiuni care, reflectându-se în trăsurele feței sale, lăsau să se vadă până la evidență că gândirea ce-l preocupa nu era decât planuri ambițioase ce închipuirea lui cea vie îi punea înainte și obstacolele ce întâmpina în realizarea lor. [...] iar după o reflecțiune de câteva minute, zise în sine: Iată-mă în sfârșit ajuns în pământul făgăduinței; am pus mâna pe pâine și pe cuțit: curaj și răbdare, prefăcătorie și iușchiuzarlâc* și ca mâne voi avea și eu case mari și bogății ca ale acestui fanariot.*

(Nicolae Filimon, *Ciocoii vechi și noi*)

**anteriu* - haină lungă pe care o purtau în trecut boierii români și lăutarii; **șamalagea* - varietate scumpă de șam (damasc), de pânză orientală de bumbac și in; * *iminei* - pantofi de modă turcească, cu căputa înconjurând călcâiul, făcuți din marochin și purtați în trecut de boieri; **saftian* - piele subțire și fină de capră (sau de oaie, de vițel), din care se confecționează articole de marochinărie și de galanterie; **cauc* - acoperământ de cap, înalt și rotund, făcut din pâslă, pe care îl purtau în trecut boierii și, uneori, femeile; **postelnic* - titlu onorific dat unui boier de țară (cu atribuții administrative); **iușchiuzarlâc* - istețime, pricepere, dibăcie, șiretenie.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj* dintr-o *comedie* studiată. În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două scene/secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale comediei, semnificative pentru construcția personajului ales, din seria: *notațiile autorului, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

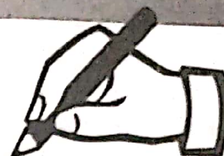
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Modelul nr. 7

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Înainte de a ajunge în Mexic și chiar după aceea, câteva zile, am fost convins că fiesta e un produs al unei lumi care se distrează ușor. Abia după ce mi-am pierdut o noapte citind pe nerăsuflate, într-o ediție franțuzească, „Labirintul singurătății" al lui Octavio Paz, am înțeles că puteam să trec prin Mexic fără să văd decât aparențe. Așa cum râsul, la Baudelaire, nu e străin de tristețe, fiesta nu e străină, se pare, de singurătate. Dimpotrivă, singurătatea ar fi, după Octavio Paz, motorul acestei explozii de veselie. Altfel spus, mexicanul are nevoie de sărbători pentru a-și combate tristețea, pentru a ieși din sine însuși. Fără ele, fără zgomotul și strălucirea lor, nu s-ar putea elibera, periodic, de materiile inflamabile pe care le poartă în sine.*

Fiesta ar fi, deci, nu o simplă problemă de temperament, ci un remediu sau cam așa ceva. În ea, mexicanul se descarcă de toate tăcerile de până atunci și se răzbună pentru frustrările lui. Se dezlănțuie fără limite, pentru a uita ceea ce-l îngrădește în restul timpului. Cântă, dansează, aruncă petarde, nu mai are nicio prejudecată, pentru a fi, măcar o noapte, în afara superstițiilor sale. Se bucură violent ca să-și poată relua după aceea singurătatea. N-am cum să știu cât adevăr există în această imagine a fiestei, dar cu ajutorul ei îmi pot explica, mai ușor și logic, de ce niciun prilej de sărbătoare nu e pierdut în Mexic. Calendarul mexican e ticsit de sărbători. „Sunt peste o sută într-un an", mi-a precizat cineva, și, prima oară, am crezut că n-am auzit bine. [...]

„Pentru ce dansați?", l-a întrebat un curios pe unul din dansatorii care în zilele de sărbătoare transformă pavajul străzii în scenă. Răspunsul a venit sec. Porque no? „Pentru ce nu?" Un răspuns care nu înseamnă nimic și în același timp poate însemna totul. [...] Pentru ce nu? Dansul se transformă în sens. Sufletul se eliberează de zgură. Se limpezește....

Fiesta nu e o mască veselă. [...] Mexicanul iese atunci din rezerva sa obișnuită. [...] Se descarcă violent. Nimeni sau aproape nimeni nu mai este cel de toate zilele. Oameni care sunt îndeobște reținuți și discreți strigă acum în gura mare. Tot ce-a fost măsură se răzbună prin exces.

Sărbătoarea purifică sufletele de toxinele singurătății, de aceea șansa oferită de fiestă nu trebuie pierdută. S-ar zice că, prin vacarm, mexicanul strânge puteri ca să poată tăcea până la următoarea sărbătoare, după ce măturătorii vor strânge de pe străzi florile de hârtie călcate în picioare.

(Octavian Paler, *Nevoia de sărbătoare*)

**fiesta* - serbare, sărbătoare (populară) în țările de limbă spaniolă

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul secvenței *singurătatea ar fi motorul acestei explozii de veselie.* **4 puncte**

2. Indică două personalități culturale evocate în textul dat. **4 puncte**

3. Menționează patru manifestări întâlnite în timpul fiestei, utilizând informații din textul dat. **4 puncte**

4. Precizează ce semnificație dobândește dansul, așa cum reiese din secvența: *Dansul se transformă în sens. Sufletul se eliberează de zgură. Se limpezește...* **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, două trăsături ale poporului mexican, așa cum reies din enunțurile: *Mexicanul iese atunci din rezerva sa obișnuită. [...] Se descarcă violent. Nimeni sau aproape nimeni nu mai este cel de toate zilele. Oameni care sunt îndeobște reținuți și discreți strigă acum în gura mare.* **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă sărbătorile reprezintă o necesitate în viața omului*, așa cum reiese din fragmentul selectat din textul lui Octavian Paler. **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile fragmentului următor, evidențiind două elemente de structură specifice textului dramatic: indicații scenice, modalități de caracterizare, limbajul personajelor etc.

IORGU *(intră și se aruncă în brațele moșului său): Mon oncle*!*
DAMIAN: *Vin', gugulea moșului! (Îl sărută ș-apoi caută la el cu dragoste.) Ian vedeți-l ce moțpan* mare s-a făcut! parcă-i Alexandru Machedon.*
IORGU *(în parte): Uf! (Tare.) Mon cher oncle, cât sunt de fericit!...*
DAMIAN: *D-apoi eu, fătul meu! d-apoi eu!... Vin' să te mai sărut o dată... (Plângând.) Când gândesc că nu l-am văzut doi ani de zile!... Ce vă pare, fraților?... așa că-i nostim? așa că-mi seamănă mie? [...]*
DAMIAN: *Iorgule, ce însemnează sticluța asta care ți-o tot bagi în ochi?*
IORGU: *Mon cher oncle, citirea necontenită a uvrajelor* mi-a cam slăbit puterea razelor vizuale.*
DAMIAN: *Ce ți-a slăbit, fătul meu?*
GAHIȚA: *Puterea razelor vizuale... Aceste cuvinte tehnice vreau să zică că i-au slăbit ochelnica*.[...]*
DAMIAN *(cu mirare, în parte): Ce dracu-i zice? Oare nu cumva a uitat și Iorgu românește? [...]*

(Vasile Alecsandri, *Iorgu de la Sadagura*)

**mon oncle* (în limba franceză) - unchiul meu; **moțpan* (regional, ironic) - domn, boier; **uvraj* (înv.) - operă (literară sau științifică), lucrare, scriere; **ochelnica* (arhaic) - se referă la vedere

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema tema și viziunea despre lume* într-un *roman* studiat. În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat într-o tipologie, într-un curent cultural/ literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- ilustrarea temei romanului prin referire la două episoade/ secvențe narative;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale romanului ales, semnificative pentru tema și viziunea despre lume a autorului/a naratorului, din seria: *acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, construcția subiectului, particularități ale compoziției, perspectivă narativă.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

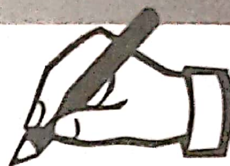
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 8

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Din punctul de vedere al structurilor psihologice implicate, creativitatea este o dimensiune integrală a personalității subiectului creativ: presupune imaginație, dar nu se reduce la procesele imaginative; implică inteligență, dar nu orice persoană inteligentă este și creatoare; presupune motivație și voință, dar nu poate fi explicată doar prin aceste aspecte etc.

*Analizată ca proces, **creativitatea** apare ca un ansamblu de activități psihice a căror desfășurare cunoaște patru stadii majore: a) pregătirea; b) incubația ; c) iluminarea; d) verificarea (Wallas, 1921).*

*În stadiul de **pregătire**, persoana conștientizează cerințele esențiale ale problemei, emite diferite ipoteze, studiază interrelațiile diverselor ipoteze și teoreme care țin de problemă. [...] Faptul că de cele mai multe ori soluția creatoare nu vine imediat, a condus la ideea unui stadiu de **incubație**, în care persoana, negăsind pe moment soluția, își scoate problema dintre preocupările sale conștiente și își îndreaptă atenția în altă parte; procesele de căutare continuă însă la nivelul gândirii subconștiente, dar tocmai absența controlului conștient face posibile noi combinații ale ideilor și noi puncte de vedere. În mod neașteptat, soluția poate apărea, într-un moment de inspirație (**iluminarea**). Ideea nou apărută trebuie testată (**verificarea**) în mod conștient, prin confruntare cu realitatea. [...]*

În funcție de potențialul unei persoane de a realiza produse creative, [...] se vorbește de diferite niveluri ale creativității (A.L. Taylor):

*a. **creativitatea expresivă** se concretizează în asocieri neobișnuite, neașteptate ale unor imagini sau idei existente, chiar dacă asemenea asocieri mintale au un caracter inedit și insolit[...] De exemplu, în desenele copiilor creativitatea se exprimă prin originalitatea asocierii unor lucruri care, în mod obișnuit, aparțin unor domenii atât de diferite, încât puține persoane s-ar gândi că ar exista ceva care să le apropie. [...]*

*b. **creativitatea productivă** se referă la situațiile în care subiectul reușește să ajungă la redescoperirea unui lucru deja cunoscut de alții pe o cale personală. De exemplu, elevii pot redescoperi la școală, prin efort personal, adevăruri de mult cunoscute.[...]*

*c. **creativitatea inovativă** se finalizează prin produse al căror grad de noutate este doar parțial. Inovatorul, de obicei, modifică o parte componentă a unui produs existent, lăsându-le neschimbate pe celelalte. De pildă, îmbunătățește mânerul unei unelte, fără să modifice celelalte părți.*

*d. **creativitatea inventivă** conduce la produse integral noi, realizate însă prin recombinarea într-o manieră originală a unor părți componente care înaintea invenției erau deja cunoscute. Inventatorul utilizează, de exemplu, componente electronice existente anterior invenției sale pentru a realiza un montaj electronic inedit, cu efecte funcționale inexistente până atunci.*

*e.**creativitatea emergentă** se manifestă la oamenii de geniu și se finalizează în produse care sunt de natură să revoluționeze domenii întregi ale cunoașterii sau ale vieții sociale (de exemplu, teoria relativității, geometriile neeuclidiene etc.).*

(Irina Alecu, *Dezvoltarea creativității adolescenților*)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei: *își îndreaptă atenția.* **4 puncte**

2. Indică ce presupune perioada de incubație a creativității, așa cum reiese din text. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

3. Menționează patru elemente pe care le presupune creativitatea, din punctul de vedere al structurilor psihologice. **4 puncte**
4. Precizează ce trăsături ale copiilor reies din secvența de text: *De exemplu, în desenele copiilor creativitatea se exprimă prin originalitatea asocierii unor lucruri care, în mod obișnuit, aparțin unor domenii atât de diferite, încât puține persoane s-ar gândi că ar exista ceva care să le apropie.* **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, efectele creativității emergente, valorificând textul citat. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă școala are un rol important în stimularea creativității elevilor*, raportându-te la textul citat. **(20 de puncte)**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, portretul personajului V***, evidențiind două mijloace de caracterizare a acestuia:

> *V*** era de un caracter iute, simțitor și supus impresiilor celor mari; când sufletul său era mișcat de vreun lucru, atunci toată ființa-i se pătrundea de el, imaginația-i se înflăcăra și baterea inimii sale îi zdrobea pieptul... Natura lui îl făcea să simtă lucrurile cu mai mult foc decât alți oameni, dar totodată fieștecare simțire era pentru dânsul un fulger care îl străbătea, îi aprindea sângele și îi surpa puterile.*
>
> *După ce se liniști, V*** se întinse pe iarbă; fruntea lui, unde tremurau razele luceafărului la care se uita, era aburită de sudoare, și tot trupul său era obosit de osteneală. Nevroind să-i tulbur plăcerea ce părea că gusta în răsuflarea vântului de seară, care îi răcorea mintea și îi alina fierbințeala inimii, mă întinsei deoparte lângă dânsul și îmi aprinsei o țigaretă. [...]*
>
> *- Mă iartă, prietene, îmi zise el, că ți-am pricinuit întristare, dar nenorocirea care s-a legat de capul meu...*
>
> *- Ce nenorocire poți tu avea, îl întrebai, la vârsta unde ești?*
>
> *- Ah, se vede că ești încă un copil care de-abia ai intrat în lume și că nu ai călcat încă pe ghimpii care presară calea vieții!*
>
> *Știi tu că tocmai vârsta mea este cea mai primejdioasă și mai supusă patimilor sufletești? Tinerețea este ca un copac mic și fraged; cele mai slabe vânturi sunt furtuni pentru el..*
>
> (Vasile Alecsandri, *Buchetiera de la Florența*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile nuvelei*, prin referire la o operă literară studiată.

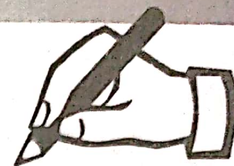
În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- precizarea a două caracteristici ale speciei literare nuvelă, existente în opera literară studiată;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale nuvelei alese, semnificative pentru tema și viziunea despre lume a autorului/a naratorului, din seria: *acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, construcția subiectului, particularități ale compoziției, perspectivă narativă;*
- evidențierea relațiilor dintre două personaje, reprezentative pentru nuvela studiată.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Modelul nr. 9

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Capitolul II. Drepturile și libertățile fundamentale
Articolul 30
(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.*
(2) Cenzura de orice fel este interzisă.
(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.
(4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.
(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.
(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.
(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(*Constituția României*)

**inviolabil* - care se află în mod legal apărat de orice urmărire, de orice atingere, de orice încălcare sau de orice pedepsire.

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *prin viu grai* în text. **4 puncte**
2. Indică două excepții când libertatea de exprimare devine ilegală, așa cum reies din textul dat. **4 puncte**
3. Menționează o obligație a mass-media, utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**
4. Precizează un drept fundamental pe care libertatea de exprimare îl atrage după sine, valorificând informațiile din alineatul *(1)*. **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, limitele libertății de exprimare, rezultate din următorul alineat: *(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.* **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă libertatea de exprimare este sau nu un principiu fundamental al unei societăți democratice*, referindu-te la fragmentul dat. **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, prin evidențierea a două elemente de structură specifice textului dramatic (notațiile autorului, limbaj, modalități de caracterizare).

Actul I

Provincie – În casa domnului Alexandru Filimon, cucul din ceasornic cântă de patru ori. Doamna Filimon brodează, domnișoara Alis citește la fereastră.

DOMNIȘOARA: *Mamă, tu ce crezi, am să mă mărit eu vreodată?...*
DOAMNA: *Auzi vorbă!... Fată frumoasă... singură la părinți... zestre pentru cinci fete...Cum se poate să vorbești așa, maică?*
DOMNIȘOARA: *Vezi că anii trec...*
DOAMNA: *Ce grăbiți sunt tinerii să treacă vremea! Nu ești bine așa? Nu ești sigură de viitor? Jorj te iubește... tu-l iubești.*
DOMNIȘOARA: *(continuând): Dumneata vrei, tata vrea și uite, eu tot acasă stau... citesc la fereastră. Dumneata brodezi, tata stă pe malul gârlei, cu undița în mână, ca acum un an, ca acum doi ani, acum trei ani!...*
DOAMNA: *Ce-ai citit tu acolo?...*
DOMNIȘOARA: *Un roman nou... Vai, câte lucruri se întâmplă numai într-o săptămână! Aici stau cu lunile, cu anii... și nimic... Aceeași viață monotonă... Parcă mă văd la anul, tot așa, cu o carte în mână la fereastră și-n vremea asta, lumea s-a schimbat, oamenii au trăit, în cărți, în viață... Au călătorit... au iubit... au suferit... Și eu în vremea asta am visat, am așteptat... numai am visat...*
DOAMNA: *Oraș de provincie... (brodează. Domnișoara citește)*
DOMNIȘOARA: *Și, nu se întâmplă nimic, luni întregi, ani întregi... (după o altă pauză) De ce nu ne-am mutat noi la București?*

(Victor Eftimiu, *Omul care a văzut moartea*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* dintr-un *text narativ* aparținând lui *Ioan Slavici*.

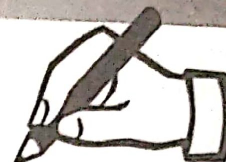
În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- ilustrarea temei/temelor textului narativ prin referire la două episoade/secvențe narative;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului narativ ales, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului/a naratorului, din seria: *acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, construcția subiectului, particularități ale compoziției, perspectivă narativă.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 10

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Conform Institutului Național de Statistică, în 2015, la fiecare patru căsătorii a fost pronunțat un divorț – șase procente din cupluri luând decizia să se despartă după un an sau mai puțin de căsnicie. [...] Despărțirile devin o obișnuință. Nu doar atât – și în România, și în restul lumii, generația tânără nu mai alege atât de des să se căsătorească, și nici nu mai pune atât de mare preț pe relațiile de lungă durată. Am întrebat-o pe Aurora Liiceanu, psiholog, ce opinie are despre relațiile contemporane. „Alte reguli guvernează relaționarea„, afirmă dna Liiceanu. „Tinerii sunt împinși de media să devină eroi, să fie celebri, să refuze anonimatul părinților. Experimentalismul lor erotic acceptat duce la relații superficiale, [...] la încercări de a stabili relații fără o angajare fermă și fără investiții afective profunde„. Tehnologia avansează rapid – avem acces la comunicare instant, numeroase platforme de socializare și interacțiuni romantice la îndemână, facilitate de site-urile sau aplicațiile de matrimoniale precum Tinder. Inevitabil, toate acestea duc și la relații scurte, consumate pe repede-înainte. Azi, rar mai suntem, de fapt, singuri. Ne aflăm într-o permanentă căutare a celui mai bun partener posibil. „Psihologii – și nu numai ei – consideră că tehnologia prezentului și cea a viitorului, cu progresele rapide și multiple ale mijloacelor de comunicare, produc schimbări și mutații în toate domeniile vieții„, spune Aurora Liiceanu. „Se schimbă nu numai condițiile de viață, reperele culturale, paradigmele mentale, dar se schimbă și relațiile între oameni, atât la nivel social, cât și la nivel personal. Componenta vizuală – cea care realiza interacțiuni față în față, contacte vizuale – este mult mai puțin prezentă. Unele strategii de socializare, de întâlniri și contacte sunt preluate de alt tip de relații și alte preferințe (dating pe Internet, SMS-uri, Facebook, de pildă). „*

Într-o lume care se mișcă atât de rapid, ca a noastră, renunțăm, deci, mult mai ușor la o relație. M-am întrebat cum se termină acele „alianțe temporare„, cum se mai despart tinerii de azi. Mari sau mici, despărțirile ne schimbă lumea, ne pun pe alt curs. Oare modul în care se termină o relație spune ceva și despre felul în care se schimbă mentalitățile dintr-o societate? Care mai este eticheta în cazul despărțirilor, în era comunicării rapide? Avem, de fapt, o datorie morală de a încheia o relație într-un anume fel? Căci a ne despărți nu e ceva ce ne învață, de obicei, părinții, în cei șapte ani de acasă. Poate – rar – filmele ori cărțile.

Internetul, însă, ne oferă întotdeauna soluții comode, precum site-ul breakup shop.com, care se deschide cu titlul mare „Be single„ (Fii singur) și te îndeamnă să „comanzi„ o despărțire. Creat de doi canadieni, site-ul se oferă să trimită SMS-uri, e-mail-uri sau scrisori, ori chiar să sune și să se despartă ei în numele tău. „Oamenii deja plătesc servicii ca Tinder ca să își găsească o relație, așa că de ce să nu plătești pentru un serviciu care te scapă de o relație?„, spune unul dintre fondatori într-un interviu pentru VICE. Pare o metodă insensibilă și impersonală, nu? Însă, vorba cântecului, există 50 ways to leave you lover. [...] Relațiile durează mai puțin, regulile jocului s-au schimbat. Să fie oare doar o adaptare la lumea contemporană?*

(Cristina Ștefan , *Cum ne mai despărțim*)

**dating* (engl.) - întâlnire; **50 ways to leave you lover* (engl.) - 50 de moduri de a-ți părăsi iubitul/iubita

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *nu mai pune atât de mare preț* în text. **4 puncte**

2. Indică numele a două rețele de socializare precizate în articolul citat. **4 puncte**

3. Menționează cauza invocată de Aurora Liiceanu care duce la superficialitatea relațiilor, așa cum reiese din al doilea paragraf al textului citat. **4 puncte**

4. Precizează o trăsătură a omului contemporan, făcând referire la secvența: *Se schimbă nu numai condițiile de viață, reperele culturale, paradigmele mentale, dar se schimbă și relațiile între oameni, atât la nivel social, cât și la nivel personal.* **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, atitudinea autoarei, care reiese din utilizarea frecventă a interogațiile în secvența: *Oare modul în care se termină o relație spune ceva și despre felul în care se schimbă mentalitățile dintr-o societate? Care mai este eticheta în cazul despărțirilor, în era comunicării rapide? Avem, de fapt, o datorie morală de a încheia o relație într-un anume fel?* **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi dacă *despărțirea mai afectează omul contemporan la fel de puternic ca în trecut*, valorificând textul Cristinei Ștefan, *Cum ne mai despărțim.* **(20 de puncte)**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale ideologiei pașoptiste:

Plin de bucurie mare,
Oarecine îmi spunea
C-a vândut din întâmplare
Și cu un preț de mirare
Un cal prost ce el avea:
„Căci bietul cumpărător,
Zicea el, s-a înșelat
Și puțin cunoscător
Orice i-am cerut mi-a dat."
La acestea ce să-i zic?
Atunci n-am răspuns nimic:
Dar peste puține zile îl văz, însă furios,
Și-mi strigă: „Nu știi, frate, un mișel, un ticălos,
Ce semănă om de treabă, fără milă m-a-nșelat.
Mi-a vândut o sticlă proastă drept un diamant curat;
Cum ți se pare aceasta?" ¬ „Zău, așa cum mi-a părut
Întâmplarea de deunăzi cu calul ce ai vândut.

(Grigore Alexandrescu, *Calul vândut și diamantul cumpărat*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-o *nuvelă* studiată. În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

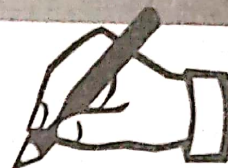
- prezentarea statutului social, psihologic, moral al personajelor alese;
- evidențierea modului în care se manifestă relația dintre cele două personaje prin două episoade/ secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale nuvelei studiate, semnificative pentru relația dintre cele două personaje, din seria: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 11

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

Citește următorul fragment:

De când mă instalasem în pensiunea doamnei Perris, trimiteam cu oarecare regularitate articole la „Cuvântul". Aveam multe de spus despre această inepuizabilă Calcutta, despre Belur Math, despre Chandernagore și împrejurimile pe care mi le revelaseră Dasgupta și unii din colegii mei de la Universitate. [...]

Dar mă încăpățânam să petrec douăsprezece ceasuri la masa de lucru, învățând rădăcini sanscrite și traducând Kalidasa, spre uimirea anxioasă a doamnei Perris, care mă avertiza întruna că risc să-mi zdruncin sănătatea.

Probabil că până la urmă mi-aș fi zdruncinat-o, dacă nu m-aș fi lăsat antrenat în mai multe întâmplări, care m-au scos brusc din programul meu de inevitabil surmenaj. Cea dintâi a fost o excursie în regiunea Faridpurului, unde l-am întovărășit pe d. Perris, care supraveghea comunicațiile telefonice și telegrafice din Bengal. De mult îmi tot propunea să mă ia cu el în inspecțiile pe care le făcea în marginea junglei. Dar se întâmpla întotdeauna că asemenea inspecții aveau loc în zilele de curs sau când trebuia să mă duc la Bhowanipore. În aprilie însă, într-o dimineață care vestea o zi fierbinte, am plecat împreună spre Faridpur. Într-un articol din „Cuvântul", intitulat „1100 Fahrenheit, ciclon direcție S-V", am povestit aventura, exagerând primejdia prin care trecusem. Era, de altfel, greu să nu exagerez. Avusesem o insolație care îmi provocase o puternică hemoragie. Din fericire, fiind numai pe jumătate conștient, nu-mi dădusem seama ce se întâmplă cu mine și plecasem să caut grupul domnului Perris tocmai când se apropia ciclonul. D. Perris m-a asigurat, mai târziu, că am avut mare noroc. Eram aproape purtați pe sus de ciclon și cărțile noastre coloniale, termosurile cu apă și whisky, toate aparatele pe care le adusese echipa de la Calcutta dispăruseră în câteva clipe. Fugeam toți în aceeași direcție, dar, deși țipam unii la alții, nu ne auzeam. [...] Nu știu prin ce miracol nu m-am împiedicat de unul din trunchiurile căzute. Și nici nu mai știu bine cum am ajuns în dimineața următoare acasă, pentru că nu mi-am revenit în fire decât după câteva zile.

(Mircea Eliade, *Memorii*)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *să-mi zdruncin sănătatea* în text. **4 puncte**
2. Indică dorința lui Mircea Eliade de a-l însoți pe domnul Perris. **4 puncte**
3. Menționează zona unde domnul Perris supraveghea comunicațiile telefonice și telegrafice. **4 puncte**
4. Precizează atitudinea domnului Perris față de întâmplarea prin care a trecut Mircea Eliade, desprinsă din următoarea afirmație: *D. Perris m-a asigurat, mai târziu, că am avut mare noroc.* **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură de caracter a lui Mircea Eliade, rezultată din relatarea episodului venirii ciclonului. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă experiențele trăite în călătoriile spre spații exotice își pun sau nu amprenta asupra evoluției individuale*, făcând referire la fragmentul extras din volumul *Memorii* de Mircea Eliade. **(20 de puncte)**

Scanned with OKEN Scanner

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale romantismului:

Sură-i sara cea de toamnă; de pe lacuri apa sură
Înfunda mișcarea-i creață între stuf la iezătură;
Iar pădurea lin suspină și prin frunzele uscate
Rânduri, rânduri trece-un freamăt, ce le scutură pe toate.
De când codrul, dragul codru, troienindu-și frunza toată,
Își deschide-a lui adâncuri, fața lunei să le bată,
Tristă-i firea, iară vântul sperios vo creangă farmă –
Singuratece izvoare fac cu valurile larmă.
Pe potica dinspre codri cine oare se coboară?
Un voinic cu ochi de vultur lunga vale o măsoară.
Șapte ani de când plecat-ai, zburător cu negre plete,
Ș-ai uitat de soarta mândrei, iubitoarei tale fete!

(Mihai Eminescu, *Călin (file din poveste)*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-un *roman* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre cele două personaje din romanul ales;
- evidențierea modului în care se manifestă relația dintre cele două personaje prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale romanului ales, semnificative pentru relația dintre cele două personaje, din seria: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

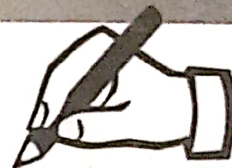
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

- **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 12

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

ART. 1
Prezenta lege asigură cadrul pentru exercitarea sub autoritatea statului român a dreptului fundamental la învățătură pe tot parcursul vieții. Legea reglementează structura, funcțiile, organizarea și funcționarea sistemului național de învățământ de stat, particular și confesional.
ART. 2
1. Legea are ca viziune promovarea unui învățământ orientat pe valori, creativitate, capacități cognitive, capacități volitive și capacități acționale, cunoștințe fundamentale și cunoștințe, competențe și abilități de utilitate directă, în profesie și în societate.
2. Misiunea asumată de lege este de formare, prin educație, a infrastructurii mentale a societății românești, în acord cu noile cerințe, derivate din statutul României de țară membră a Uniunii Europene și din funcționarea în contextul globalizării, și de generare sustenabilă a unei resurse umane naționale înalt competitive, capabilă să funcționeze eficient în societatea actuală și viitoare.[...]
4. Statul asigură cetățenilor României drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ preuniversitar și superior, precum și la învățarea pe tot parcursul vieții, fără nicio formă de discriminare.[...]
ART. 12
1. Statul susține antepreșcolarii, preșcolarii, elevii și studenții cu probleme și nevoi sociale, precum și pe aceia cu cerințe educaționale speciale.
(2) Statul acordă burse sociale de studii elevilor și studenților proveniți din familii defavorizate, precum și celor instituționalizați, în condițiile legii.
(3) Statul acordă premii, burse, locuri în tabere și alte asemenea stimulente elevilor și studenților cu performanțe școlare și universitare, precum și cu rezultate remarcabile în educația și formarea lor profesională sau în activități culturale și sportive.
(4) Elevii și studenții care beneficiază de burse sociale de studii pot primi și burse pentru performanțe școlare și universitare.
(5) Statul și alți factori interesați susțin financiar activitățile de performanță, de nivel național și internațional, ale elevilor și studenților.[...]

(LEGEA EDUCAȚIEI NAȚIONALE, nr. 1/2011)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul sintagmei *în condițiile legii*, în text. **4 puncte**
2. Indică patru categorii sociale care beneficiază de educație, așa cum reies din textul dat. **4 puncte**
3. Menționează două stimulente oferite de stat elevilor și studenților performanți, utilizând informațiile din text. **4 puncte**
4. Precizează care este principiul care stă la baza viziunii Legii Educației actuale. **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură esențială a statului, rezultată din informațiile cuprinse în Articolul 2. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi că *educația pe tot parcursul vieții este necesară în contextul lumii contemporane*, folosind informațiile din articolele extrase din *Legea Educației Naționale Nr. 1/2011*. **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale ideologiei pașoptiste:

În vremea aceasta Ștefan să se scoale izbutind
Și din căderea aceea nimica nepătimind,
Cere alt cal; deci îndată, Purice descăleca,
Și ținând frâul și scara la domnul său îl trasă zicând:
„Doamne ! Iată calul, arată-le mai curând
Că de tine ungureanul n-au scăpat într-acest rând„.
Dar de stat fiind mic, Ștefan nu putea încăleca.
Purice-atunci iar îi zice: „De voiești măria ta,
*Eu un moșinoi *m-oi face pe carele să te sui„.*
Ș-îndată pe brânci se pune jos la picioarele lui.
Deci cu mijlocul acesta, eroul încălecând,
Cătră dânsul se întoarce și îi zice-așa zâmbind:
„De va vrea Dumnezeu astăzi să putem ca să scăpăm
De primejdia aceasta întru care ne aflăm,
Să știi, Purice, băiete, că nu-i mai fi moșinoi,
Că spre vrednică răsplată, movilă-a te face vroi.„*

(Costache Negruzzi, *Aprodul Purice*)

**moșinoi/mușuroi* - ridicătură de pământ; **movilă* - (aici) funcție dregătoarească

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

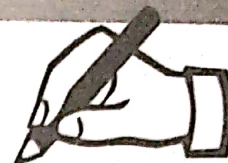
Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj* dintr-un *text narativ* studiat, aparținând lui *Ion Creangă*.
În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea a două trăsături ale personajului ales prin câte o scenă/secvență comentată;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului narativ studiat, semnificative pentru construcția personajului ales: *acțiune, conflict, perspectiva narativă, modalități de caracterizare, limbaj*.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 13

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Citind, Alecsandri se uita din când în când mai la unul, mai la altul, de cele mai multe ori la Eminescu – parc-ar fi voit să zică: „Dar tu ce zici?"

„Del zicea, fie Eminescu, fie Caragiale, – prea e frumoasă! Păcat ar fi să nu i se facă și puținele corecturi, de care e nevoie să fie pe deplin frumoasă". [...]

Altă dată discuțiunea se urma asupra celor citite de Eminescu sau de vreun altul, și totdeauna părerea de rău era nu numai obștească, ci totodată și vie când ceasornicul din perete îi vestea pe cei de față că miezul nopții a trecut.

Mai avea apoi „Junimea" și axioma că anecdota primează. Orișicât de aprinse și de interesante ar fi fost discuțiunile, ele erau întrerupte îndată ce vreunul dintre cei de față aveau vreo anecdotă de spus. Toate se puteau ierta, dar anecdota nu putea fi amânată nici de azi pe mâine, nici de acum pe mai târziu. Iar între „Junimiști" erau câțiva, care aveau sacul cu minciuni totdeauna plin și erau mari maeștri în ale povestirii. Între aceștia erau și Alecsandri și Caragiali, - Eminescu mai puțin, dar era o adevărată plăcere să-l vezi râzând. [...] Erau tot oameni, care se despărțeau cu anevoia, căci țineau unii la alții pentru că lucrau cu toată inima în vederea aceluiași scop - tuturora scump, - luminarea neamului românesc și îndrumarea lui spre toate cele bune.

Așa era atunci.

Azi, când se împlinesc o sută de ani de la nașterea lui Vasile Alecsandri, o fi mai bine, o fi mai rău, dar ne dă mereu brânci gândul că oameni cum a fost el, numai rar de tot se nasc și că avea Eminescu cuvinte de a scrie „Epigonii".

Ori se vede că nașterea e hotărâtoare în ceea ce privește rostul omului în trecerea lui prin lumea aceasta, ci societatea își scoate din cei născuți oamenii, de care în împrejurările date are trebuință. A scos o dată oameni ca Vasile Alecsandri și ca Mihail Kogălniceanu, ca A. Odobescu și ca T. Maiorescu, ca M. Eminescu și ca I. L. Caragiali: mai târziu a scos oameni, de care are nevoie în zilele de astăzi. O fi scos și oameni, cari duc mai departe lucrarea lui Vasile Alecsandri și a lui Eminescu; dacă i-a scos însă, se vede că n-au ieșit încă la iveală.

(Ioan Slavici, *Amintiri*)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *cu toată inima* în text. **4 puncte**

2. Indică motivul pentru care Alecsandri îi cerea părerea lui Eminescu atunci când citea la „Junimea", așa cum acesta reiese din text. **4 puncte**

3. Menționează axioma „Junimii", utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**

4. Precizează atitudinea lui Eminescu și a lui Caragiale față de scrierile lui Alecsandri, desprinsă din următoarea replică: *De! zicea, fie Eminescu, fie Caragiale, – prea e frumoasă! Păcat ar fi să nu i se facă și puținele corecturi, de care e nevoie să fie pe deplin frumoasă.* **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o caracteristică a personalităților născute după junimiști, așa cum reiese din ultimul paragraf al textului citat. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi dacă *personalitățile unei epoci pot influența evoluția societății din vremea lor*, făcând referire la fragmentul extras din volumul *Amintiri* de Ioan Slavici. **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale realismului:

Ulițele din dosul „Victoriei Române" au rămas cum le știam odinioară. În cele două colțuri ale răspântiei din față, este de o parte un birt și de alta o cafenea mică. De la fereastra mea văd bine ce se petrece peste drum. În cafenea, un individ, aplecat cu pieptul pe biliard, citește o gazetă deschisă mare pe postavul verde; într-un colț, doarme altul cu capul pe masă. Dincolo, în birt, sunt două femei și doi tineri; beau și râd; lângă ei, pe o laviță, cântă doi lăutari. După gesturile și grimasele cobzarului, după mișcările ce le face cu pântecele, pare a fi un cântec obscen. Dacă n-ar fi trăsurile, care se-nvârtesc mereu pe dinaintea otelului, aș auzi tot...

(Ion Luca Caragiale, *Grand Hôtel „Victoria Română"*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

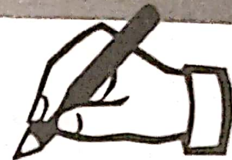
Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-un *text dramatic* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre cele două personaje din textul dramatic ales;
- evidențierea modului în care se manifestă relația dintre cele două personaje prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului dramatic ales, semnificative pentru relația dintre cele două personaje, din seria: *acțiune, conflict, notațiile autorului, modalități de caracterizare, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Modelul nr. 14

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Am terminat de citit Jurnalul unui om dezamăgit de W.N.P. Barbellion, pseudonimul literar al lui Bruce Frederick Cummings. Cartea are în spate o poveste neobișnuită, desfășurată în Anglia începutului de secol XX. Un tânăr cu o sănătate fragilă, pasionat de științele naturii, este respins la examenul medical pentru înrolare - suntem în vremea Primului război mondial. Află că suferă de scleroză în plăci. Jurnalul său, început în copilărie, devine un fel de fortăreață împotriva distrugerii iminente.

Știam toate aceste lucruri când am început lectura, nu știam însă la ce să mă aștept. Scrierile unui tânăr victorian bolnăvicios? Ale unui geniu trădat de destin? Care era secretul imensului succes de care s-a bucurat și se bucură cartea? Iar prin succes nu e vorba doar de vânzările inițiale - bune, sau de faptul că autorul este considerat acum un clasic al literaturii engleze. [...]

Previzibilul sfârșit tragic al cărții m-a făcut să ezit la început. Expunerea pavloviană la un lung șir de clișee mă determina să aștept dramatism, luptă romantic-cinematografică împotriva destinului crunt și, la urma urmelor, eroism. În loc de așa ceva, am găsit un om obișnuit, care nu are cum și, fiind vorba de un om adevărat, nici nu își pune problema să fugă din propria viață și deci nu îi rămâne decât să-și trăiască zilele una după cealaltă. Firesc. Poate succesul cărții se datorează tocmai gradului mare de empatie ce se stabilește între narator și cititor. Revelației că și celălalt e un caleidoscop de senzații, de impresii, de sentimente oscilante.

Asta pentru că Barbellion e sincer, autocompătimitor și autoironic, orgolios și timid, nostalgic și cinic, toate deodată. Tragedia îl doboară, ca apoi să lase brusc loc unor clipe de extaz.

Este interesant să-l urmărești crescând de-a lungul anilor, să-i descoperi pasiunile care se ofilesc și se prefac, prietenii care intră și ies din lumea lui într-o explozie de emoții. Autorului nu îi lipsește ambiția literară, la început o toană de copil care vrea să devină mare și faimos, apoi un vis ambițios de adolescent și mai apoi un tranșeu al rezistenței. Un vis comun, pe care Barbellion a apucat să-l trăiască - în ultimele sale două luni. Adevărata viață nu este epică, ci se compune din fragmente și cioburi, cărți despre nevertebrate, ore de disecție, articole trimise la diverse reviste și mai totdeauna respinse, spre marea deznădejde efemeră a naratorului, slujbe administrative a căror plictiseală ucigătoare ajunge să o regrete. [...]

În final, probabil că cel mai mult mi-a plăcut senzația de victorie pe care o lasă cartea, o senzație ce derivă din întregul ei și nu dintr-o răsucire epică. Nu o victorie reputată împotriva „a ceva" (fie acel ceva destinul, boala sau războiul), ci o victorie în sine, rezultată din simpul act de a fi trăit.

(http://www.bookblog.ro, Maria Surducan)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *nu își pune problema* în text. **4 puncte**

2. Indică tema textului citat. **4 puncte**

3. Menționează două elemente ce au contribuit la succesul jurnalului la care se face referire în text. **4 puncte**

4. Precizează atitudinea lui W.N.P. Barbellion, desprinsă din următoarele replici: *În loc de așa ceva, am găsit un om obișnuit, care nu are cum și, fiind vorba de un om adevărat, nici nu își pune problema să fugă din propria viață și deci nu îi rămâne decât să-și trăiască zilele una după cealaltă.* **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația interogațiilor retorice din text. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă un scriitor își poate învinge boala prin scris*, făcând referire la fragmentele selectate din prezentarea *Jurnalului unui om dezamăgit*, realizată de Maria Surducan. **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale ideologiei pașoptiste:

De la lungi războaie, Mihai cu mărire
Intră-n capitală cu a lui oștire.
El se urcă-n tronu-i mândru ocolit.
Cei ce au puterea astfel i-au vorbit:
- „Doamne! Focul arde în această țară.
Încă ieri cu ură mulți se răsculară.
Dar răzvrătitorii s-au întemnițat
Și prin zelul nostru țara a scăpat."
- „Voi zdrobi răscoala ce țara uraște;
Dar voi sparge încă pricina ce-o naște:
Dacă astă țară umblă-a se scula,
Este semn că n-aveți simpatia sa.

(Dimitrie Bolintineanu, *Întoarcerea lui Mihai*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-un *text narativ* studiat, aparținând lui *Ion Creangă*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral al personajelor alese;
- evidențierea modului în care se manifestă relația dintre cele două personaje prin două scene/ secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două elemente de structură și de limbaj ale textului narativ ales, semnificative pentru relația dintre cele două personaje, din seria: *conflict, subiect, modalități de caracterizare, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 15

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Stimabile domn,

În lăcomia d-voastră, de a fi autorul geografiilor tuturor județelor din România, fără nici o sfială, ați copiat planul și metoda din cartea noastră, întitulată: „Geografia județului Iași, pentru clasa a II-a primară-urbană și a III-a rurală". Și, pentru județul Iași ați cules de-a gata tot materialul din această carte, fără a noastră învoire și fără a vă da samă de dreptul de proprietate, prescris de lege. [...] Mai întâi, la începutul tuturor edițiilor geografielor d-voastră, ați copiat întocmai planul din notița de la începutul geografiei noastre, unde arătăm cum să se înceapă cursul geografic. Acest plan ni l-ați copiat în toată întregimea lui, cu deosebire, că, în loc de a procede cu totul elementar, așa cum procedăm noi, d-voastră vă mai slujiți, la orientare, și cu „steaua polară", „constelațiile cerești", „busola" etc., și îngreuieți mintea copiilor cu o nomenclatură geografică greșită și neînțeleasă. [...] Dar pentru ceea ce ați pus de la d-voastră, nu ne privește. D-voastră ați lucrat așa, după cum ați putut și v-ați priceput, în asemine materie. Ceea ce însă nu vi se poate ierta, este că ne-ați copiat lucrarea noastră și v-ați folosit, fără muncă, de materialul adunat de noi. [...] Așa, spre exemplu: la pagina 18, după ce ați luat bucățile din cartea noastră, întitulate: una, „Așezarea", și cealaltă „Împărțirea administrativă a orașului Iași", ca să nu vi se cunoască urmele copierei, ați schilodit bucățile așa de rău, încât le-ați pus toate pe dos.[...] La pagina 21, unde vorbiți de școalele din Iași, de asemine, ați luat tot materialul din cartea noastră, schimbând, pe ici pe cole, câte un cuvânt, pentru a nu se cunoaște că ați copiat. [...] În notița de la urmă ziceți că: dacă toți d-nii institutori și învățători s-ar grăbi de a vă trămite la timp relațiuni asupra tutulor județelor, negreșit că d-voastră ați complecta o serie de geografii locale, aducându-se, prin aceasta, mari foloase tinerimei studioase. Ce-i drept, că mari foloase! N-avem ce zice!... Se vede că pe aiure n-ați avut încă de unde copia! [...] Sfârșind, vă punem dar următoarea întrebare și vă rugăm, stimabile domn, să binevoiți a ne răspunde: Când cineva se folosește de munca și sudoarea altuia, cum se cheamă asemine faptă?

V. Răceanu, Gh. Ienăchescu și I. Creangă

(Ion Creangă, *O întrebare d-lui A. Gorjan, autorul mai multor cărți de geografie*)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *fără nici o sfială* în text. **4 puncte**

2. Indică prin ce se deosebește planul introductiv al manualului de geografie realizat de A. Gorjan de cel realizat de Ion Creangă, V. Răceanu, Gh. Ienăchescu, utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**

3. Menționează structura manualului *Geografia județului Iași, pentru clasa a II-a primară-urbană și a III-a rurală*, așa cum reiese din textul dat. **4 puncte**

4. Precizează fapta de care este acuzat A. Gorjan de către semnatarii scrisorii, valorificând informațiile din fragmentul citat. **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, atitudinea lui Ion Creangă față de A. Gorjan, destinatarul scrisorii sale, desprinsă din următoarea secvență: *Ce-i drept, că mari foloase! N-avem ce zice!* **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă plagiatul este sau nu o formă de furt*, referindu-te la fragmentul dat. **(20 de puncte)**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, prin evidențierea a două elemente de structură specifice textului dramatic (notațiile autorului, limbaj, modalități de caracterizare).

CHIRIȚA: *Da ia mai șezi... pentru hatârul meu... Să mă vezi moartă... să mă-ngropi de te-i duce.*
AFIN (în parte): *Vai de mine! că mi-am găsit beleaua...* (Șade.)
CHIRIȚA (punându-se pe un scaun): *Ș-așa cum îți spuneam, zic într-o zi boieriului: Frate! știi c-avem două fete mari? — Ba ce mari, îmi răspunde sufletelul, coșcogea*!... cât niște zdragoni* (Bărbatu meu îi tare mucalit, bată-l-ar norocu c-un car de galbeni!) *— Ei bine, îi zic eu, gândit-ai, dragă, să le mărităm? — Hai, hai! le-am găsit doi bărbați șucada*. — Care și care? — Paharnicul Brustur și căminarul Cociurlă, vecinii moșiei noastre. — Brustur și Cociurlă?... Elei, frate!... cum o să-mi dau fetele după niște boierinași de țară?... Fete frumușele... tinerele... curățele... hărnicele... cu franțuzasca lor... cu ghitarda lor... cu cadrilu lor... gospodine bune... iconoame... cetite... giucate... pricopsite... să le fac eu, pe una Brusturoaie și pe ceealaltă Cociurloaie!... atunci s-agiungă!... — Ea, Brusturoaie... ea, Cociurloaie... mai bine decât or mocni ș-or îmbătrâni în casa părintească... Brustur și Cociurlă au moșioare bune; au bănișori buni... au vitișoare bune. — Ei! și pentru că au vite, de aceea să-mi fac eu blestemul ca să le dau copilele?... ba, cât îi cucu!... Și-or pune d-lor pofta-n cui. — Ba nu și-or pune-o, pentru că le-am făgăduit. — Ba și-or pune-o. — Ba nu și-or pune-o. — Ba și-or. — Ba nu. — Ba și-or. — Ba nu. — Ah... Ah! ș-am leșinat!...*
AFIN: *Ai leșinat?...*
CHIRIȚA: *Fără doar și poate... da știi? Iată! Când m-am trezit, bietu sufletelul își smulgea musteţile de desnădăjduire! și pentru ca să mă liniștească, mi-o făgăduit să mă lase ca să vin în câșlegi *la Iași cu fete cu tot... pentru ca să cerc doar le-aș putea mărita aici... însă mi-o hotărât ritos: că de-o n-oi izbuti să prind gineri prin Ieși, până la sfârșitul câșlegilor, apoi îmi brustureşte și-mi cociurluiește odoarele, ca mai bine.*

(Vasile Alecsandri, *Chirița în Iași sau Două fete ș-o neneacă, Actul II, Scena II*)

**coșcogea* - (familiar, despre persoane și lucruri, uneori cu nuanță ironică) (Foarte) mare;
**șucada* - (învechit și regional) Foarte mare (ca dimensiune sau ca valoare);
**câșlegi* - interval de timp între două posturi ortodoxe, în care creștinii pot mânca de dulce

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* dintr-un *text poetic*, aparținând lui *Mihai Eminescu*.

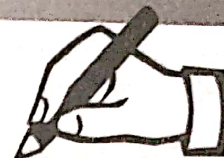
În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic într o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într o orientare tematică;
- prezentarea temei/temelor, prin două imagini/idei poetice comentate;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului poetic ales, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a poetului, din seria: *imginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, figuri semantice*.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Modelul nr. 16

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Limba și stilul personajelor lui Caragiale alcătuiesc un moment al dezvoltării realismului în literatura noastră. [...] Limba a fost pentru Caragiale principalul mijloc al caracterizării psihologice și sociale a oamenilor aduși de el în scenă sau despre care a povestit ceva. [...] Rareori ne-a dat Caragiale portrete fizice, aspecte vestimentare sau peisaje. Foarte rar a descris interioare și lucruri. Se poate spune că personajele narațiunilor caragieliene, mai ales ale schițelor, trăiesc într-un mediu aproape vid. Limba acestora și a autorului despre ele, vocabularul lor și particularitățile fonetice și morfologice, felurile frazei și construcțiile sintactice, precum și alte detalii ale limbii și ale stilului, sunt principalele mijloace de care se folosește autorul pentru a zugrăvi individualitatea oamenilor săi și categoria lor tipică și generală. [...] Ni se pare că-i vedem pe acești oameni numai pentru că îi ascultăm. Înțelegem caracterul lor, le pricepem lumea relațiilor sociale care-i încadrează și călăuzesc, ba chiar ni se pare a-i vedea în carne și oase, numai pentru că-i putem urmări în chipul lor particular de a se exprima. [...] Limba pe care o pune Caragiale în gura personajelor sale este deci un mijloc al datării, al localizării, al tipizării, ca atare un mijloc al criticii. Numai ascultându-le înțelegem cărui moment al timpului și cărei regiuni le aparțin, care este atitudinea scriitorului față de acestea, ce defecte sau viții sunt satirizate în ele. Pentru a împlini toate aceste funcțiuni, limba personajelor lui Caragiale este mai întâi o limbă vorbită. [...] Stilul indirect liber și amestecul referatului scriitorului cu vorbirea directă a personajelor sale sunt mijloacele folosite de Caragiale pentru a zugrăvi felul vorbirii oamenilor săi, altfel decât prin dialog. [...] Un alt mijloc artistic de care s-a folosit satira lui Caragiale a fost ironia, adică acel fel al vorbirii care lasă să se înțeleagă tocmai contrariul celor exprimate. [...] Marea înzestrare auditivă a lui Caragiale a fost una din rădăcinile artei lui. Cealaltă a fost puterea lui de a-și pricepe epoca în toate scăderile ei. Realismul critic al lui Caragiale a crescut din aceste rădăcini.*

(Tudor Vianu, *Probleme de stil și artă literară*)

* *viții* - vicii

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *în carne și oase* în text. **4 puncte**

2. Indică un aspect care nu definește arta narativă a lui Caragiale, așa cum reiese din textul dat. **4 puncte**

3. Menționează două mijloace artistice specifice literaturii lui I.L. Caragiale, utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**

4. Precizează metoda artistică ce individualizează stilul lui Caragiale, desprinsă din următorul enunț: *Marea înzestrare auditivă a lui Caragiale a fost una din rădăcinile artei lui.* **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, efectul „limbii personajelor" asupra universului ficțional al lui Caragiale, rezultat din fragmentul dat. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă felul de a vorbi al personajelor poate sau nu să le redea complexitatea socială și psihologică*, referindu-te la principiile enunțate de Tudor Vianu despre arta literară a lui Caragiale în fragmentul extras din volumul *Probleme de stil și artă literară*. **(20 de puncte)**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale romantismului:

În ochii mei acuma nimic nu are preț
Ca taina ce ascunde a tale frumuseți;
Căci pentru care altă minune decât tine
Mi-aș risipi o viață de cugetări senine
Pe basme și nimicuri, cuvinte cumpănind,
Cu pieritorul sunet al lor să te cuprind,
În lanțuri de imagini duiosul vis să-l ferec,
Să-mpiedec umbra-i dulce de-a merge-n întunerec. [...]

(Mihai Eminescu, *Nu mă înțelegi*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* într-o *nuvelă* studiată.

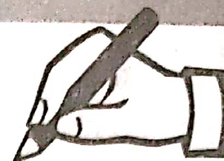
În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea nuvelei într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- ilustrarea temei/temelor nuvelei prin referire la două episoade/secvențe narative;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale nuvelei alese, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului/a naratorului, din seria: *acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, construcția subiectului, particularități ale compoziției, perspectivă narativă.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Modelul nr. 17

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

Citește următorul fragment:

ultima zi

M-am trezit cu noaptea în cap: la 6:30. La 9 a plecat vaporul. Destinația: Stockholm. Ajunge acolo la 9, deseară. Cu încă un finlandez în cabină, cu care n-am reușit să schimb decât câteva cuvinte. Vaporul e imens. Șase etaje. Am urmărit cum se desprinde de țărm, cum se îndepărtează catedrala albă, apoi vasele din port. Acum sunt în sala de mese și mă uit cum alunecăm la vale. Un pescăruș alunecă și el la înălțimea mea. Vaporul e cât o grădină. Mă plimb printr-o grădină, care, la rândul ei, se plimbă pe mare. Gândurile se plimbă prin capul meu. Totul e limpede.

Gândurile se plimbă prin capul meu. Totul e plimbare.

Mă uit la valuri și mă gândesc la tot ce a fost comparat cu valul. Părul femeilor, grâul. Și ce mai face valuri? Dantelele văluresc. Apoi crizele economice. („Marele val din anul...") Simt nevoia să bag lichid în burtă. Așa o fi zicând și marea, când plouă. Câte un trauler strecoară apele teritoriale. Două babe se prăjesc de-a dreapta și de-a stânga mea. [...] Mă uit la prețuri c-un ochi de gheață.*

Am înnebunit căutând o cutie poștală. Unde naiba și-or fi aruncând ăștia impresiile?

Vaporul se numește „Welamo" și are următoarea fișă tehnică:

Construit în 1975. Înălțimea: 22 m. Viteza 26 de noduri.

Lungimea: 152 m. Capacitatea: 1200 pasageri și 300 de automobile. 799 de cabine.

Isus mergea pe valuri cu 2 noduri pe oră. (Doamne iartă-mă!)

Pe perete se află două ceasuri. Unul arată ora finlandeză, celălalt pe cea suedeză. Mă uit și văd că e trei fără un sfert. Mă uit peste zece minute (încep să fiu nerăbdător) și ce văd: două fără cinci. Când câștig, când pierd o oră. Depinde în ce parte se apleacă vaporul și cum îmi alunecă privirea, ba la un ceas, ba la altul.

(Marin Sorescu, *Jurnal. Romanul călătoriilor*)

**trauler* – navă maritimă de pescuit, echipată cu traule (năvoade în formă de sac pentru pescuitul în larg)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *cu noapte în cap* în text. **4 puncte**
2. Indică două detalii sesizate de Marin Sorescu în timpul călătoriei cu vaporul. **4 puncte**
3. Menționează destinația călătoriei cu vaporul, utilizând informațiile din text. **4 puncte**
4. Precizează atitudinea față de timp a celui care călătorește cu vaporul, având în vedere afirmația: *Când câștig, când pierd o oră.* **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, asocierile dintre sensurile plimbării, pornind de la următorul enunț: *Totul e plimbare.* **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă o călătorie pe mare, spre un loc necunoscut poate schimba perspectiva asupra vieții*, făcând referire la fragmentul extras din volumul *Jurnal. Romanul călătoriilor* de Marin Sorescu. **(20 de puncte)**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificația/semnificațiile discuției dintre cele două personaje din fragmentul următor, evidențiind două trăsături ale textului dramatic (notațiile autorului, limbaj, modalități de caracterizare):

> **ACTUL I**
> *(O odaie de mahala. Ușă în fund dând în sala de intrare; de amândouă părțile ușii din fund, câte o fereastră. Mobile de lemn și paie. La stânga, în planul întâi și-n planul din fund câte o ușă; în dreapta, pe planul al doilea altă ușă. În dreapta în fund, rezemată de fereastră, o pușcă de gardist cu spanga atârnată lângă ea.)*
> **SCENA I**
> JUPÂN DUMITRACHE, în haine de căpitan de gardă fără sabie, și NAE IPINGESCU
> **JUPÂN DUMITRACHE** (urmând o vorbă începută): *Iaca, niște papugii... niște scârța-scârța pe hârtie! 'I știm noi! Mănâncă pe datorie, bea pe veresie, trag lumea pe sfoară cu pișicherlicuri... și seara... se gătesc frumos și umblă după nevestele oamenilor să le facă cu ochiul. N-ai să mai ieși cu o femeie pe uliță, că se ia bagabonții laie după dumneata. Un ăla... un prăpădit de amploiat, n-are chiară în pungă și se ține după nevestele negustorilor, să le spargă casele, domnule!*
> **IPINGESCU**: *Nu se ia după toate, jupân Dumitrache; după cum e și femeia: dacă trage la ei cu coada ochiului și face fasoane, vezi bine! bagabonții atât așteaptă.*
> **JUPÂN DUMITRACHE**: *Ba să am pardon! Știu eu ce vrei dumneata să zici... Dar nevastă-mea nu-i d-alea, domnule.*
> **IPINGESCU**: *Vai de mine! jupân Dumitrache, adică, gândești că am vrut pentru ca să-ți fac un atac? Îmi pare rău!*
> **JUPÂN DUMITRACHE**: *Nu, nene Nae; dar vreau să zic adică că nevasta mea nu-i d-alea cum ziseși, și iaca, după mine de ce s-a luat?*
> **IPINGESCU**: *S-a luat bagabonții și după dumneata?*
> **JUPÂN DUMITRACHE**: *S-a luat și se ia...*
> **IPINGESCU**: *Și cum ești dumneata!...*
> **JUPÂN DUMITRACHE**: *Eu am ambiț, domnule, când e vorba la o adică de onoarea mea de familist...*
> **IPINGESCU**: *Rezon!*

(Ion Luca Caragiale, *O noapte furtunoasă*)

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-o *nuvelă* studiată. În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

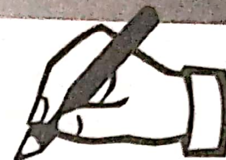
- prezentarea statutului social, psihologic, moral al personajului ales;
- evidențierea a două trăsături ale personajului ales prin două scene/secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două elemente de structură și de limbaj ale nuvelei alese, semnificative pentru personaj, din seria: *conflict, acțiune, modalități de caracterizare, limbaj*.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 18

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

Citește următorul fragment:

6.III.1981

Alaltăieri seara, pe neașteptate, o ploaie care s-a transformat prea târziu – când eram lângă casă – în zăpadă. Oricum, când am ieșit de la ore, seara, ploua – ploua neașteptat. Eram fără umbrelă și m-am oprit, întâi, sub un balcon mirosind a pisici murate în dreptul stației. [...] Nu m-am enervat pentru că s-a întâmplat un lucru frumos: din casa sub al cărui balcon mă adăpostisem, a ieșit, cu pas sigur, cu o umbrelă tocmai potrivită, cu o blană strânsă în talie și un batic negru strâns sub bărbie, o tipă care, grațioasă și sigură pe sine, făcea brusc ca toată aiureala să aibă un rost: ploaia părea anume comandată pentru umbrela ei mov și bălțile păreau suav decise să pună în evidență farmecul cizmelor ei înalte, strânse pe picior. [...] Dublă decepție: la adăpost de ploaie, tipa era o năsoasă fără har și fără haz, o urâtă, ce mai. Cu toate impulsurile epice (declanșate de mișcarea cu care-și deschisese-n ploaie umbrela) retezate, văzând omenirea îngrămădită în stație, am luat din nou o mașină – un 35 – până la gară. [...] Un bărbat oarecum trecut (cam 50 de ani, poate totuși doar 45), de o condiție modestă, mâini muncite, ținută de navetist hărțuit; înalt, slab (uscat parcă), de o mare, de o imensă liniște. Un calm deloc jucat, absolut natural – asta e miracolul – în omenirea aia înnebunită. [...] Mi-am spus, zâmbind interior în timp ce încercam să mă agăț de o bară înaltă de la geam, mi-am spus deci, cu un fel de ciudată liniște în hărmălaia aia exasperantă: „uite, dom'le, unde trebuia să ajung ca să văd de aproape cum arată un erou de western." Da, asta era. Cred că, pentru prima oară în viață, am văzut – într-un context în care cultura, educația și tot restul nu mai contează – cum arată un tip de o (vorba lui Breban) „masculinitate înnăscută". Arată liniștitor. Numai că, probabil, după frumoasa umbrelă, asta a fost o altă construcție perfectă a mea – și atâta tot. Totuși, construcțiile perfecte obsedează; încă mai aud sunetul sec cu care supla paparudă și-a deschis umbrela; încă mai văd zâmbetul liniștit și „din afară" al tipului ăluia, care-n 35 părea pe o insulă pustie.

(Ioana Em. Petrescu, *Jurnal*)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *fără har și fără haz* în text. **4 puncte**

2. Indică un eveniment care face ca ploaia să nu mai fie supărătoare din perspectiva Ioanei Em. Petrescu. **4 puncte**

3. Menționează unde îl întâlnește Ioana Em. Petrescu pe bărbatul de 45-50 de ani. **4 puncte**

4. Precizează atitudinea autoarei față de bărbatul întâlnit, desprinsă din următorul monolog: *uite, dom'le, unde trebuia să ajung ca să văd de aproape cum arată un erou de western.* **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, impresia autoarei față de spectacolul străzii, formulată în secvența: *Numai că, probabil, după frumoasa umbrelă, asta a fost o altă construcție perfectă a mea – și atâta tot. Totuși, construcțiile perfecte obsedează; încă mai aud sunetul sec cu care supla paparudă și-a deschis umbrela; încă mai văd zâmbetul liniștit și „din afară" al tipului ăluia, care-n 35 părea pe o insulă pustie.* **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă un om de litere este influențat de lecturile sale în receptarea lumii reale*, făcând referire la fragmentul extras din volumul *Jurnal* de Ioana Em. Petrescu. **(20 de puncte)**

Scanned with OKEN Scanner

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale romantismului:

Soarele după dealuri mai strălucește încă,
Razele-i rubinoase vestesc al lui apus,
Și seara, pânditoare subt fiecare stâncă,
Cu-ncet și-ntinde umbra cutezătoare-n sus.

Muntele al său creștet și-nalță și privește
Linul cobor al zilei, tainicul ei sfințit,
Și raza cea din urmă pe fruntea lui izbește,
Ce mândră ține fața cu cerul cel rușit. [...]

Pe-a dealului sprânceană, pe fruntea-i cea râpoasă,
O cetățuie veche, lăcaș religios,*
Păstrează suvenirea d-o noapte sângeroasă
Ce mult s-asemănează cu sânu-mi cel noptos.

(Ion Heliade Rădulescu, *O noapte pe ruinele Târgoviștii*)

*Mănăstirea Dealului, unde prin tradiție se zice că, dându-se un bal, s-au tăiat într-o noapte doisprezece boieri și, p-întunerec, nevestile lor au tras danțul pân sângele bărbaților (n. a.).

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

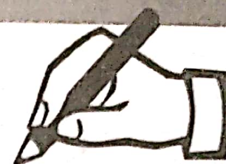
Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-un *basm cult* studiat.
În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre cele două personaje din basmul cult ales;
- evidențierea modului în care se manifestă relația dintre cele două personaje prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale basmului ales, semnificative pentru relația dintre cele două personaje, din seria: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Modelul nr. 19

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

– Măi – îi zicea lui Eminescu – drept să-ți spun, mie Kant al tău mi se pare un mare moftangiu.

Eminescu, indignat că el îndrăznește să vorbească despre Kant, pe care nu-l cunoaște, se întețea și-i vorbea ceasuri întregi despre filosofia lui Kant și despre rostul ideilor lui în istoria filosofiei.

Caragiale, ca să-l ție mereu cald, era totdeauna nedumerit și pornit spre contraziceri.

– Bine, omule – îi zicea câteodată Eminescu – dar mai deunăzi erai de altă părere.

– Știi că ai haz? îi răspundea Caragiale. Cum am mai putea să discutăm dacă am fi amândoi de aceeași părere?

Eminescu se supăra, dar urma cu râvnă îndoită, și în felul acesta trecea știința de carte de la Eminescu la Caragiale și se apropiau din ce în ce mai mult unul de altul. În același timp li se dedeau însă pe față și deosebirile de vederi și de temperament. Era, înainte de toate, una din care purcedeau multe altele. Amândoi erau de părere că e o chestiune de demnitate omenească să spui adevărul și se înjosește cel ce-și ascunde gândurile ori spune ceea ce în adevăr nu gândește. Caragiale, care era cu gândul îndreptat spre viața familială, trăgea din adevărul acesta concluziunea că i se cuvine orișicărui om dreptul de a-și da în toate împrejurările pe față gândurile.

– Nu! – striga Eminescu – nu dreptul, ci datoria. De fapt te folosești când îți dă mâna și-ți vine la socoteală, iar datoria ai să ți-o faci chiar și înfruntând cele mai mari primejdii.

– Ba bine că nu! întâmpina Caragiale. Dacă e s-o fac, o fac pentru mulțumirea mea. Smintit ar trebui să fiu pentru ca s-o fac și când pe urma faptei mele mi-aș expune familia la mari neajunsuri și aș avea mai multe suferinți decât mulțumiri.

– Aida-dee! zicea Eminescu. Demnitatea prin bărbăție și prin lepădarea de sine se susține, și mulțumirea e cu atât mai vie și mai covârșitoare, cu cât mai multe și mai mari sunt greutățile pe care le învingi și primejdiile pe care le înfrunți ca să-ți faci datoria! [...]

Pornită odată pe calea aceasta, discuția se urma zi și noapte și ducea din ce în ce mai departe.

(Ioan Slavici, *Amintiri*)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul secvenței *când îți dă mâna și-ți vine la socoteală* în text. **4 puncte**

2. Indică două teme de discuție dintre Caragiale și Eminescu, utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**

3. Menționează efectul replicilor lui Caragiale asupra lui Eminescu, așa cum reiese din textul dat. **4 puncte**

4. Precizează atitudinea lui Caragiale în raport cu Eminescu, desprinsă din următorul enunț: *Caragiale, ca să-l ție mereu cald, era totdeauna nedumerit și pornit spre contraziceri.* **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură de caracter a lui Eminescu rezultată din ultima sa replică din fragmentul dat. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă polemicile dintre Caragiale și Eminescu pot fi considerate sau nu constructive*, referindu-te la fragmentul dat. **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, prin evidențierea a două procedee/mijloace de realizare artistică:

Vâslaș ce-aleargă împins în zare
De oarba sete a fericirii,
Pe câmp de ape fără cărare,
Omul e pururi prad-amăgirii;

Căci scris e dorul să și-l agațe
Numai de umbre și de năluce,
Ce-n a lui veșnic întinse brațe
Zadarnic cearcă să le apuce.

Și când viața abia-i o rază
Atât de slabă și trecătoare,
Când știe bine că-naintează
Înspre-a pieirii de veci vâltoare,

De ce vâslește și se răpede
Cu-atâta pripă și nerăbdare
Dup-o nălucă de foc ce-o vede
Fugind în noapte-i, din zare-n zare? [...]

(Al. Vlahuță, *În amurg*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-o *comedie* studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- pprezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre cele două personaje din comedia aleasă;
- evidențierea modului în care se manifestă relația dintre cele două personaje prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale comediei, semnificative pentru relația dintre personaje, din seria: *notațiile autorului, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

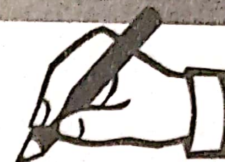
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 20

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Mitizarea poetului național român (o temă și o istorie care m-au preocupat în mod deosebit în ultimul deceniu) include între strategiile sale inclusiv pe acelea ale demitizării, dar întotdeauna asemenea mecanisme puse în act vorbesc nu despre valoarea (sau „nonvaloarea") lui Mihai Eminescu, ci despre o anumită problemă a celui care propagă, consacră etc. respectiva figură. Mă gândesc, de pildă, la insistența cu care puterea stalinistă caută să își origineze rădăcinile românești în creația lui Eminescu sau la energia depusă de recenta fosta putere în a pecetlui cu pecetea sa aniversarea lui Ștefan cel Mare.

[...] Comunitățile umane vor avea nevoie de figuri mitice și vor continua să se comporte față de eroii lor potrivit unor strategii reductibile, în esență, la atitudinea unui trib african față de părintele său mitic, omul-leu, să zicem. „Distrugerea miturilor" nu vizează, de fapt, miturile, pentru simpla pricină că miturile nu pot fi distruse, ele își pot „metaboliza" propria distrugere și pot continua să existe.

După cum este la fel de adevărat că poziția celui care vrea să reflecteze critic asupra problemei nu poate fi decât în afara respectivului „cerc vicios". Cât de bine se poate situa un istoric (al ideilor politice, al literaturii, al mentalităților, al antropologiei etc.) pe o poziție absolut exterioară discursului proferat, cât de curată este tăietura dintre el ca observator și obiectul observat de el, acestea sunt întrebări interesante, desigur, dar care trimit la nivel epistemologic*, cred, al științelor pe care le practicăm. Privirea noastră creează obiectul privit, nu atingem cu instrumentele noastre decât „obiecte de discurs".*

[...] Șansa înțelegerii fenomenului mitizării vine din situarea în afara lui (pe cât posibil), iar nu împotriva lui. Iată de ce mitizarea (și versiunea sa negativă, demitizarea) nu mă îngrijorează, nu îmi semnalează viitoare apocalipse culturale sau alte primejdii, ci îmi ridică doar un semn de întrebare referitor la subiectul (de)mitizant și la rațiunile sale: „ce-i mâna pe ei în luptă"?

(Ioana Bot, *„Ce-i mâna pe ei în luptă...?"* în „Observator cultural", nr. 1 (258)/2005 și în volumul *Autoportret cu principii*)

**proferat* - rostit; **epistemologic* - referitor la epistemologie (=teorie a cunoașterii științifice)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *obiecte de discurs* în text. **4 puncte**
2. Indică interesul puterii staliniste față de creația lui Mihai Eminescu. **4 puncte**
3. Menționează o personalitate istorică mitizată de puterea politică. **4 puncte**
4. Precizează atitudinea autoarei față de mitizare-demitizare, desprinsă din secvența: *Iată de ce mitizarea (și versiunea sa negativă, demitizarea) nu mă îngrijorează, nu îmi semnalează viitoare apocalipse culturale sau alte primejdii, ci îmi ridică doar un semn de întrebare referitor la subiectul (de)mitizant și la rațiunile sale: „ce-i mâna pe ei în luptă"?.* **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o caracteristică a observatorului/ a istoricului, având în vedere raportarea lui la obiectul observat. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă societatea modernă românească mai are nevoie de mituri*, făcând referire la fragmentul extras din volumul *Autoportret cu principii* de Ioana Bot. **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menţionarea poziţiei pe care o ai faţă de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziţiei adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din fragmentul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificaţiile textului următor, evidenţiind două trăsături ale realismului:

> *Nu-i vorbă, răi sunt oamenii, încât mai răi nici nu s-ar putea să fie. Chiar şi acela pe care toată lumea îl ştie de bun îşi are ceasurile de răutate, şi nu avem decât să-l atingem unde-l doare pentru ca să-l facem mai dârz decât alţii. Dar nenea Mihu tot om bun rămâne.*
>
> *Se şi cuvine însă unui om din oameni, ca dânsul, să fie de bună chibzuială, să cumpenească vorbele şi să umble mai mult călare decât pe jos.*
>
> *Acasă, asta-i altă vorbă! Oamenii s-au obişnuit a zice mai bucuros „La Mihu Saftei" decât la „Safta Mihului", fiindcă... aşa-i lumea! Când oamenii nu au ce face, ei scormonesc o vorbă şi îşi petrec vremea cu ea. Să te ferească Dumnezeu să nu cazi pe gura satului.*

(Ioan Slavici, *Gura satului*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi *particularităţile basmului cult*, prin referire la o operă literară studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- precizarea a două caracteristici ale speciei literare basm cult, existente în opera literară studiată;
- prezentarea, prin referire la basmul cult studiat, a două elemente de construcţie a subiectului şi/sau ale compoziţiei, din seria: *acţiune, conflict, construcţia personajelor, tehnici narative, limbaj;*
- evidenţierea relaţiilor dintre două personaje reprezentative pentru basmul ales.

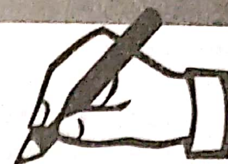
Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conţinutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existenţa părţilor componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănţuirii ideilor* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte şi să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuaţia* – 3 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 21

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

Citeşte următorul fragment:

Vineri, 28 ianuarie 1927, Cotroceni

A venit în audiență [...] Mihai Popovici. Groaznică întâlnire. S-a întors de la Paris, unde s-a întâlnit cu Carol de mai multe ori și a discutat îndelung cu acesta. Zice că este complet schimbat, că este îndurerat când a realizat ce fel de existență duce, că își dorește reîntoarcerea, dacă voi facilita eu acest lucru, căci eu sunt singura care are această putere și care îi poartă o mare dragoste. A fost o tortură care m-a făcut să plâng. Realmente mi-a sfâșiat inima. Moralitatea chestiunii nu a fost deloc discutată. Era nevoie de un rege și ar fi fost de preferat un rege rău, decât unul iresponsabil. Greșelile lui Carol erau o problemă a caracterului său; și-a dorit să urmeze un drum propriu în viață și a acționat în consecință. Acum și-a dat seama ce presupune o viață departe de regalitate și nu mai vrea să trăiască așa, vrea să vină înapoi.*

Neînțelegerea problemei esențiale m-a mâhnit, dar în calitatea mea de mamă nu puteam să aduc acuzații fiului meu, în fața acestui om rotofei și infatuat, căruia îi lipsesc principiile morale și convingerile politice. Pe final i-am mărturisit că de schimbarea lui Carol trebuie să convingă partidele politice, iar când acestea vor fi convinse, se va schimba decretul dat împotriva acestuia, iar regele va fi rugat să își ierte fiul.[...]

Am spus sfâșiată de durere: „Realitatea este că i-am purtat o dragoste infinită. El și-a demonstrat iubirea, dacă chiar a simțit așa ceva, într-un mod straniu. Zici că l-a durut pe el, dar de noi ce ar mai fi de spus? [...]. El a plecat de lângă noi, nu noi am fost cei care i-am spus să plece. Nu a vrut să se întoarcă, și un principe moștenitor nu se poate juca după cum vrea cu tronul. Fie că se supune îndatoririlor și onorurilor, fie nu. Nu se poate ca într-o zi să ai o părere și următoarea alta, în funcție de pasiunea pentru câte o femeie. Dacă unui om care a făcut aceeași greșeală de două ori, nu-i pasă de durerea, necinstea și decepția cauzată familiei și țării, atunci el nu este demn să conducă. Dacă voi acceptați că el are dreptul de a-și alunga regina, atunci se termină orice simț al dreptății și cinstei". Discuția a fost teribilă. M-am simțit total epuizată după ea, întrucât sunt sfâșiată între dragostea de mamă și îndatoririle pe care le am față de patrie. Nu pot să mai am deloc încredere în Carol. Nu cred în radicala modificare de gândire a lui, moralitatea lui este complet falsă, îi lipsește cu desăvârșire, nu mai știe ce e drept și ce nu, loialitate și lipsa ei, cinste și necinste, realitate sau minciună, corectitudine sau mojicie. S-a desprins de toate principiile vechi, dogmele lui Dumnezeu. [...]*

Dacă îți refuzi de două ori datul ontologic, ești lipsit de onoare, nu ești principe. Motto-ul nostru este dintotdeauna Noblesse oblige*, a tuturor regalităților, cei care chiar avem sânge albastru. Lui nu i-a păsat de acest motto și a fost ipocrit.*

(Regina Maria a României, *Însemnări zilnice - anul 1927*)

**Mihai Popovici* - ministru de finanțe al României în mai multe guverne între anii 1927-1931;
**dogmă* - învățătură, teză etc. fundamentală a unei religii, care nu poate fi supusă criticii;
**ontologic* - referitor la ontologie, ramură a filosofiei care studiază ființa, trăsăturile generale ale existenței; **Noblesse oblige* - rangul obligă

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *a avea sânge albastru* în text. **4 puncte**
2. Indică două sentimente pe care i le provoacă Reginei Maria întâlnirea cu Mihai Popovici. **4 puncte**
3. Menționează motivul pentru care Carol dorește să se reîntoarcă în țară. **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

4. Precizează o trăsătură a reginei, așa cum reiese din secvența: *Nu a vrut să se întoarcă, și un principe moștenitor nu se poate juca după cum vrea cu tronul. Fie că se supune îndatoririlor și onorurilor, fie nu.* **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, atitudinea reginei, așa cum reiese din enumerația utilizată în secvența: *Dacă unui om care a făcut aceeași greșeală de două ori, nu-i pasă de durerea, necinstea și decepția cauzată familiei și țării, atunci el nu este demn să conducă.* **4 puncte**

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă dubla ipostază de regină și de mamă trebuie să influențeze o alegere corectă, indiferent de situație*, așa cum reiese din fragmentul selectat din *Însemnările zilnice - anul 1927* ale Reginei Maria. **(20 de puncte)**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două elemente structurale specifice genului dramatic (notațiile autorului, limbaj, modalități de caracterizare a personajelor):

(Scenele se petrec din dosul Mitropoliei, pe piața destinată pentru ascendarea baloanelor, 1874.)
COR
Ce minune! ce drăcie!
Parcă-i din poveste, zău!
A ajuns omul să fie
Mai ușor decât un zmeu.
Nu-i destul că el pe lume
Bate câmpii deseori,
Acum el vroiește-anume
Ca să zboare chiar prin nori!
NĂUCESCU (într-o mirare necurmată): *Aoleo! maică!... Ce-a fost să mai fie!*
DESPA: *Taci, frate, nu te mai mira așa cu gura căscată, că te-or crede bucureștenii scăpat din tufe.*
NĂUCESCU: *Ce tufe? Ce tufe, Despo?... Dar n-ai citit ziarul de astăzi?*
DESPA: *Care? că-s multe de toate ca semința de ardei.*
NĂUCESCU: *Ziarul cel cu...*
VÂNZĂTORUL (strigă): *Alune prăjite! șeapte de o para.*
NĂUCESCU: *Cel cu alune... asta... cel cu anonțuri prăjite...*
DESPA: *Și ce mai spune el în limba lui?*
NĂUCESCU: *Spune că astăzi Ciubar-Vodă a să se urce în naltul cerului.*
DESPA: *Care Ciubar-Vodă, cel din basme?*
NĂUCESCU: *Ba... nu... Balonul ăsta... Așa-i e numele, dar pentru ce și cum? Nu e treaba noastră.*
DESPA: *Apoi de... s-a urca el dacă i-a fost scris.*

(Vasile Alecsandri, *Cucoana Chirița în balon*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-un *text narativ* studiat, aparținând lui *Ioan Slavici*. În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral al personajelor alese;
- evidențierea modului în care se manifestă relația dintre cele două personaje prin două episoade/ secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului narativ ales, semnificative pentru relația dintre cele două personaje, din seria: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Modelul nr. 22

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

Citeşte următorul fragment:

Psihologia creaţiei a interesat totdeauna pe cititor: cum scriem? Arghezi povesteşte undeva că Slavici, fiind la închisoare, a cerut, în clipa când temnicerul a venit să-l anunţe că e liber, să i se mai prelungească şederea cu câteva zile fiindcă avea de terminat o nuvelă. Nu ştiu câţi ani avea clasicul ardelean pe atunci, mi se pare că şaptezeci, însă pe lângă această performanţă, isprava mea, de pildă, că la nouăsprezece ani am putut să scriu o povestire în plin vacarm undeva pe lângă Piaţa Bălcescu, unde e acum Teatrul Naţional nou, pe atunci loc viran, mi se pare că nici nu merită să fie amintită. Scriitorul american Faulkner povesteşte că a scris romanul său „Pe patul de moarte" pe dosul roabei cu care căra noaptea cărbuni într-o centrală electrică. În general relatările sale despre meseria de scriitor sunt demne de cel mai mare interes. Cu câţiva ani înainte de a muri, răspundea într-un interviu în revista vest-germană „Merkur" la întrebarea despre documentare şi spunea că cel mai bun mod pentru un scriitor de a se documenta este cel pe care l-a găsit el odată, când era tânăr şi foarte sărac: era angajat într-o casă de toleranţă ca „boy". Aducea petrecăreţilor băuturi şi stătea şi se uita la ei până la ora două noaptea; ziua era liber şi putea să scrie cât poftea, având deci existenţa asigurată şi material uman sub forma celei mai veridice panorame la care poate visa un scriitor, societatea văzută prin viciile ei, virtuţile fiind etalate în văzul lumii şi nemainecesitând un efort special de a le cunoaşte. [...] În general, după ce ajung celebri şi bogaţi, scriitorii îşi amintesc cu nostalgie sfâşietoare de anii când erau necunoscuţi şi strâmtoraţi (vezi amintirile despre Paris ale lui Hemingway). În acest sens cred că Truman Capote, care a câştigat recent cu ultima sa carte, intitulată „Cu sânge rece", două milioane de dolari, va avea mult de suferit, mai ales că e şi tânăr, are abia în jurul a patruzeci şi cinci de ani. [...]

(Marin Preda, *Cum scriem* în *Imposibila întoarcere*)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text:

1. Explică sensul secvenţei *în plin vacarm* în text. **4 puncte**
2. Indică doi scriitori americani, menţionaţi în textul dat. **4 puncte**
3. Menţionează motivul pentru care Slavici amână eliberarea din închisoare, utilizând informaţiile din textul dat. **4 puncte**
4. Precizează o trăsătură de caracter a scriitorului, desprinsă din următorul enunţ: *Scriitorul american Faulkner povesteşte că a scris romanul său „Pe patul de moarte" pe dosul roabei cu care căra noaptea cărbuni într-o centrală electrică.* **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, raţiunile care l-au determinat pe Faulkner să devină angajatul unei case de toleranţă, valorificând informaţiile din fragmentul dat. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunţuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă suferinţa sau existenţa precară a scriitorului este sau nu benefică pentru arta sa*, referindu-te la ideile surprinse în fragmentul extras din volumul *Imposibila întoarcere* de Marin Preda. **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menţionarea poziţiei pe care o ai faţă de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două modalități de caracterizare utilizate în construcția personajului masculin.

Paul crezuse că e o greșeală, căci nu-și putea imagina că Ann l-ar fi lăsat să afle un lucru atât de important din ziare și nici că în preajma unei plecări atât de apropiate ar fi lăsat să treacă o întreagă săptămână fără să-l vadă, chiar dacă din cine știe ce prostie se considerau de câtva timp certați.

„E adevărat, pleci?", o întrebase la telefon, ținând încă ziarul în mână, cu ochii ațintiți spre uluitoarea veste.

„A, nu știu – răspunse evaziv Ann – nu e încă nimic sigur, s-ar putea, dar, deocamdată, nu e nimic fixat. Uite, să ne întâlnim diseară... adică nu, diseară nu, că tocmai mă întâlnesc cu arhitecții pavilionului, dar mâine-dimineață telefonează, sau mai bine lasă, că te chem eu... te chem sigur, m-auzi?..."

Cele cinci ziele până la plecare trecuseră încet, într-o așteptare de fiecare secundă, cu răsuflarea tăiată, la fiecare pas pe scară, la fiecare zgomot de ascenor, la fiecare sonerie de telefon, căci întrebarea nu mai era dacă Ann va pleca sau nu la Liège, ci – mai simplu, mai urgent și mai dureros – dacă va veni să-l vadă, dacă-l va chema, dacă-i va trimite cel puțin un cuvânt sau un semn. Îi era teamă să plece de acasă sau de la birou – singurele două locuri unde i-ar fi putut telefona – ca nu cumva tocmai în lipsa lui să vină, în sfârșit, apelul ei atât de așteptat, și când totuși era silit să iasă în oraș, îi înnebunea pe șoferi grăbindu-i spre casă, unde reîncepea aceeași așteptare, aceeași pândă. [...] Ce ar fi putut să-i spună acestei Ann care se ascundea și care își pregătea plecarea ca pe o fugă? [...]

„E absurd, e de neiertat, parcă aș fi un licean, parcă aș avea douăzeci de ani, trebuie să înțeleg că așa nu mai merge, nu, nu mai merge, ceva trebuie să se schimbe..."

(Mihail Sebastian, *Accidentul*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile comediei*, prin referire la o operă literară studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două caracteristici ale speciei literare comedie, existente în textul studiat;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale comediei alese, din seria: *notațiile autorului, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*
- ilustrarea relației dintre două personaje, semnificativă pentru comedia studiată.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

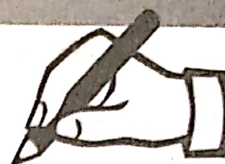
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 23

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Pentru a înțelege evoluția conceptului de cultură mediatică, trebuie să definim ce înseamnă comunicarea de masă. Definiția dominantă a rămas aceea a asocierii dintre procesele comunicării și audiența de masă. Aceste procese se desfășoară datorită existenței unui grup specializat care construiește și difuzează mesaje prin intermediul unor tehnologii, care sunt mediile specializate. Apariția publicului, dar și revenirea pe scenă a auditoriului (pasiv și dominat) amplasează termenul de mass-media sub semnul unei relații clasice de natură economică, relația dintre timpul liber și muncă, dintre divertisment și activitatea aducătoare de venituri. Divertismentul însuși devine, odată cu dezvoltarea mediilor, o industrie autonomă care îi tratează pe indivizi ca pe niște obiecte de producție, respectiv de consum. Această presiune a unor relații de producție culturală înseamnă și noi tipuri de medii, asocierea unor medii de masă (cum este filmul) cu mediile individuale (cum este videocasetofonul) ceea ce face, iarăși, inutilizabil conceptul tradițional despre mediile „masei". [...]

În al doilea rând, mass-media este un produs exclusiv al tehnologizării societăților umane. Comunicarea de masă este contemporană și rămâne direct influențată de mecanizarea mijloacelor comunicării. Din această perspectivă mass-media înseamnă o dublă relație: între mecanismele și tehnologiile reproducerii informațiilor și între sensurile, formele și conținutul mesajelor. Modernitatea, întemeiată pe încrederea absolută în știință și în tehnică, înțelese ca mijloace perfecte de control a naturii (umane sau biologice) a produs un tip de organizare a relațiilor între indivizi unde mecanismele și mașinile preluau o parte din rolurile indivizilor. Ca urmare, procesele comunicaționale au fost și ele proiectate înspre mecanizare și tehnologizare. Societatea de masă nu poate exista fără comunicarea de masă; mass-media a apărut ca o necesitate directă a controlului social asupra unor grupuri uriașe de indivizi, aparent lipsiți de omogenitate și coeziune.

(Doru Pop, *Introducere în teoria media*)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *obiecte de producție* în text. **4 puncte**
2. Indică ce presupune mass-media din perspectiva unei relații de natură economică. **4 puncte**
3. Menționează un tip de media de masă, utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**
4. Precizează perspectiva autorului față de rolul mass-media în modernitate. **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, modul în care autorul percepe divertismentul în societatea contemporană. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă mass-media reprezintă o modalitate de control asupra indivizilor unei societăți*, făcând referire la fragmentul extras din volumul *Introducere în teoria media* de Doru Pop. **(20 de puncte)**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale realismului:

> *- Mulțumesc, doctore, ești foarte drăguț, dar mă simt foarte bine... Și, va să zică, sosim în București și tragem direct la tante Matilda, căreia tata îi încredințase pe Mădălina cu avertismentul să vegheze asupra ei ca ochii din cap și mai cu seamă s-o ferească de mine ca nu cumva... Ei, biata mătușă Matilda înmărmuri când se pomeni așa din senin cu o fiică adoptivă, culeasă cine știe de unde, dar se îmblânzi îndată ce tata îi spuse că zestrea Mădălinei rămâne în sarcina lui personală și deci tante Tilda, cam avară din fire, să nu-și teamă moșioara și celelalte, căci le va putea lăsa cui dorește, dacă niște nepoți obscuri vor merita, firește, mai mult dărnicia ei, decât fetișcana asta adorabilă. În zilele următoare au fost conciliabule* grave și interminabile între tata și tante Matilda asupra Mădălinei. Discuția privea, evident, educația ce avea s-o primească fata. O nemțoaică strașnică fu angajată, înainte de a cădea ei de acord, ca s-o cioplească deocamdată cât e necesar pentru a o putea expedia în străinătate. Într-o lună Mădălina era de nerecunoscut.*
>
> (Liviu Rebreanu, *Ciuleandra*)

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *text narativ* aparținând lui *Ioan Slavici*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral al personajului ales;
- evidențierea a două trăsături ale personajului ales prin două scene/secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două elemente de structură și de limbaj ale textului narativ, semnificative pentru personaj, din seria: *conflict, acțiune, modalități de caracterizare, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 24

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Draga mea Veronicuță,

Sunt cinci ceasuri de dimineață și eu, luându-mă cu lucrul, n-am putut închide ochii încă. Acum, după ce-am sfârșit câte aveam de făcut, îmi închei ziua gândind la tine, pasărea mea cea sprintenă, cea voioasă și tristă totodată și aș vrea să pun mâna pe tine, să te sărut pe aripă... pe locul unde va fi fost odată două aripi, pe umărul tău cel alb și rotund și frumos. Dar trebuie să-mi pun pofta-n cui, căci în acest moment tu dormi dusă, în pătuțul tău așternut desigur c-o fină pânză de in, iar eu mă uit în lumânare și gândesc la tine. Dormi și nu te trezi, draga mea Nicuță, că eu te păzesc tocmai de aici.

Iar mâni când te vei trezi, ai s-aștepți scrisoare și poimâni are să-ți vie și atunci ai să știi și tu ce făceai pe când eu scriam aceste șiruri și eu cum te-nchipuiesc pe tine, dormind nesărutată, în pat. Oh, nesărutato, tare te-aș mai săruta!

Ieri seara, mititicule, am fost pentru întâia dată de când te-ai dus tu, la un concert. Pablo de Sarasate, violonistul spaniol, e aci și cântă admirabil, așa precum n-am mai auzit violonist și tu știi bine că pe Sivori l-am auzit. Sivori era un mare technic, acesta nu are numai technică, ci și inimă. Niște ochi mari, negri, sălbateci are creștinul acesta, și, deși e urât ca dracul, trebuie să fi plăcând la cucoane. Dar toate acestea tu le vei fi citind abia poimâne, căci acum dormi, nu-i așa? Dormi Veronică? Desigur dormi.

Nicu Gane a plecat la Iași; deci dacă-l vezi mai zi-i și tu, că eu, nu e zi lăsată de Dumnezeu în care să nu-l trag de mânecă și să nu-i aduc aminte. Dar el mai cu „ba azi, ba mâne" n-a făcut vro treabă acătări pân-acum, bată-l-ar norocu încă cu vro șapte duzine de copii dar și cu milioanele respective cu care să-i crească.*

Și încă să mai știi una. Mi-am scos ceasornicul meu de aur de unde ședea cu chirie la părintele Strul Avrum și mă fudulesc cu el. Știi că în el e pururea posibilitatea imediată de-a te aduce la București cu ne-pusă-n masă, căci el reprezintă oricând capitalul necesar pentru transportul celui mai scump odor ce-l am eu în Iași, încât eu îmi imaginez următoare consecuțiune în prezența celor două odoare ale mele: când tu vei fi aici, el poate lipsi, când tu vei lipsi el va-ncerca să vie la loc. Îți poți tu închipui a cui prezență o prefer.*

(Corespondență Mihai Eminescu - Veronica Micle)

**Nicu Gane* (Nicolae Gane) - om politic român, care a fost ales ca membru titular al Academiei Române
**consecuțiune* - consecință, urmare

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *luându-mă cu lucrul.* **4 puncte**
2. Indică în ce localitate se află destinatara scrisorii, așa cum se poate deduce din text. **4 puncte**
3. Menționează în ce constă deosebirea dintre cei doi violoniști, la care face Eminescu referire în acest text. **4 puncte**
4. Precizează, pe baza textului, ce reprezintă ceasornicul de aur pentru expeditor. **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, trăsăturile Veronicuței, punându-le în relație cu mijloacele artistice folosite, din secvența: *pasărea mea cea sprintenă, cea voioasă și tristă totodată și aș vrea să pun mâna pe tine, să te sărut pe aripă... pe locul unde va fi fost odată două aripi, pe umărul tău cel alb și rotund și frumos.* **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text, de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă textele epistolare erau, în epoca lui Mihai Eminescu, o formă importantă de comunicare personală*, valorificând textul citat. **(20 de puncte)**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale realismului.

Avocatul povățuise destul de limpede pe hangiu...

Un om stăpânește o avere; cu drept ori fără drept, o stăpânește. Câtă vreme nu-l supără nimeni, câtă vreme nu se ridică nici o pretenție asupră-i, el n-are nevoie să ia nici o măsură legală. Și mai mult la urmă situația d-lui Stavrache este mai limpede decât a oricărui proprietar.

-Averea a fost a popii?

-Da, a popii.

-Făcută de el, din munca lui?...

-Cea mai mare parte.

-Popa are copii?

-N-are.

-Are femeie?

-Nu.

-Are părinți?

-Nu.

-Mai are alt frate?

-Nici unul, decât pe mine.

-Atunci... stăpânește sănătos, a adăugat avocatul, și dacă te-o supăra cineva, atunci vino la mine... Numai unul singur te-ar putea călca...

-Cine? întrebă d-l Stavrache.

-Popa.

Moștenitorul zâmbi și cu siguranță răspunse:

-Aș, nu mai poate călca, săracu!

(I.L. Caragiale, *În vreme de război*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *text dramatic* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral al personajului din textul dramatic ales;
- evidențierea a două trăsături ale personajului ales prin câte o scenă/ secvență comentată;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului dramatic ales, semnificative pentru construcția personajului, din seria: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj, notațiile autorului.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper)

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 25

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Alexandru cel Mare este fondatorul orașului Alexandria în anul 332 î.Ch., iar unul dintre generalii săi, Ptolemeu Soter, a preluat comanda Egiptului, stabilindu-și capitala în citadelă. Acesta a construit în oraș mari temple și palate, iar fiul său, Ptolemeu al II-lea Philadelphos a pus bazele bibliotecii, pornind de la fondul de cărți al bibliotecii personale a lui Aristotel. Ptolemeu al III-lea Euregetes a continuat lucrarea tatălui său, fiind decis să strângă în bibliotecă toată cunoașterea lumii până la acea dată. Acesta a decretat să fie achiziționate cât mai multe suluri (n.r. pergamente pe care se scria în acea perioadă), să fie copiate, urmând ca originalele să fie păstrate, iar copiile returnate. Istoricii susțin că s-a ajuns astfel ca fiecărui vas care tranzita Alexandria să îi fie rechiziționate sulurile, iar întreaga colecție de pergamente de la Atena a fost „împrumutată", cu unicul scop de a fi păstrate originalele la biblioteca din Alexandria. În final, colecția de pergamente a bibliotecii din Alexandria cuprindea între 500.000 și 700.000 de exemplare, fiind cea mai mare colecție cunoscută de lumea antică. Prin comparație, biblioteca din Roma conținea doar 20.000 de pergamente.

Pe lângă colecția impresionantă de papirusuri, Ptolemeii din Egipt au susținut financiar și o facultate care funcționa în cadrul bibliotecii, unde predau între 30 și 50 de profesori. De-a lungul vremii, printre aceștia s-au numărat cele mai strălucite personaje ale Antichității, fiind vorba de Euclid (părintele geometriei), Eratostenes (care a calculat circumferința Pământului), Arhimede (cel care a descoperit pârghia, șurubul și celebrul număr pi) și legendarul Galenius (cel care avea să devină cel mai influent creator de texte de medicină timp de 1.400 de ani). Biblioteca din Alexandria a făcut ca timp de 600 de ani orașul să devină centrul cultural și de învățământ al lumii mediteraneene.

Nu se știe cu exactitate nici astăzi în ce circumstanțe a fost distrusă biblioteca din Alexandria. Dispariția bibliotecii din Alexandria a fost catalogată de istoricii vremii ca unul dintre cele mai dramatice capitole din istoria omenirii, ce a aruncat Europa cu 1000 de ani în urmă în ceea ce privește dezvoltarea științei, medicinii, filozofiei, istoriei și literaturii. Distrugerea bibliotecii a fost catalogată ca „ziua în care istoria și-a pierdut memoria", scrie Joel Levy în cartea „Istorii pierdute".

În luna mai 2004, o echipă polono-egipteană a făcut o descoperire importantă, scoțând la iveală prin excavare un complex de amfiteatre și săli de cursuri. 13 săli de lectură au văzut lumina zilei după câteva mii de ani, fiecare fiind dotată cu câte un podium central pentru lector și nu mai puțin de 5.000 de locuri pentru cei care ascultau. Acestea sunt dovezi ale faptului că biblioteca din Alexandria a avut într-adevăr statut de universitate sau academie, scrie Joel Levy în cartea sa. Deocamdată, nu s-au descoperit urme ale depozitării de pergamente sau cărți în zona excavată, astfel că misterul bibliotecii din Alexandria continuă și astăzi.

(http://adevarul.ro/ secretele-bibliotecii-alexandria, 29 octombrie 2016)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Indică sensul cuvântului *împrumutată*, în text. **4 puncte**

2. Precizează cine a pus bazele bibliotecii din Alexandria. **4 puncte**

3. Menționează ce dovezi au fost aduse faptului că biblioteca din Alexandria a avut statut de universitate sau academie. **4 puncte**

4. Explică de ce *Biblioteca din Alexandria a făcut ca timp de 600 de ani orașul să devină centrul cultural și de învățământ al lumii mediteraneene.* **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *Distrugerea bibliotecii a fost catalogată ca „ziua în care istoria și-a pierdut memoria”.* **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pe baza articolului citat mai sus, *dacă biblioteca din Alexandria a fost sau nu importantă pentru istoria umanității.* **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două modalități de caracterizare ale romantismului:

Noaptea-n Doma întristată, prin lumini îngălbenite
A făcliilor de ceară care ard lângă altare -
Pe când bolta-n fundul Domei stă întunecoasă, mare,
Nepătrunsă de-ochii roșii de pe mucuri ostenite,

În biserica pustie, lângă arcul în perete,
Genuncheată stă pe trepte o copilă ca un înger;
Pe-a altarului icoană în de raze roșii frângeri,
Palidă și mohorâtă Maica Domnului se vede.

Cufundat în întuneric, lâng-o cruce mărmurită,
Într-o umbră neagră, deasă, ca un demon El veghează,
Coatele pe brațul crucii le destinde și le-așază,
Ochii cufundați în capu-i, fruntea tristă și-ncrețită.

(Mihai Eminescu, *Înger și demon*)

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* într-un *roman* obiectiv studiat. În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat într-o tipologie, într-un curent cultural/ literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- ilustrarea temei/temelor romanului prin referire la două episoade/ secvențe narative;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale romanului ales, semnificative pentru tema și viziunea despre lume a autorului/a naratorului, din seria: *acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, construcția subiectului, particularități ale compoziției, perspectivă narativă.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

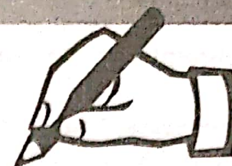
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

- **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 26

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

În 1889, Titu Maiorescu publică Eminescu și poeziile lui. Într-un prim moment, introductiv, Eminescu e plasat în contextul culturii române și e judecat istoric, Titu Maiorescu se referă și acum la direcția falsă, latinizantă, care domina cultura română la jumătatea secolului al XIX-lea, subliniind pericolul distanțării între intelectualitate și popor. El remarcă apoi faptul că, la mijlocul secolului (1850), situația e îndreptată de Alecsandri – prin redescoperirea foclorului se câștigă o temelie firească pentru literatura română. Etapa următoare – consideră criticul – însemna ridicarea la nivelul cugetărilor și simțirilor Europei contemporane și descoperirea unor forme noi, adaptată acestui nou fond. Acum survine „momentul Eminescu", rolul lui Eminescu dovedindu-se a fi fundamental în cultura română.

Studiul are două mari capitole. Cel dintâi se ocupă de personalitatea poetului, realizând un „portret clasic". Eminescu ar fi – după Titu Maiorescu – o ființă sieși suficientă, nedeterminată de nimic din exterior; geniu înnăscut, el ar fi rămas același, indiferent de condițiile pe care le-ar fi întâlnit. Nimic nu putea schimba această structură. Nebunia lui e și ea înnăscută. Eminescu e o inteligență covârșitoare, care trăiește aproape exclusiv în lumea ideilor generale. De-aceea, el nu se lasă angrenat în existența practică a individului. E un rege în lumea spiritului. E o ființă complet lipsită de vanitate, e o ființă naivă (de copil sau de geniu). Eminescu se considera organul accidental al Ideii, prin care se manifesta însăși Poezia. Astfel încât el ar fi acceptat cu bucurie ca poezia să se manifeste prin oricine altcineva, iar poeziile lui, el le simte străin de sine.

(Ioana Em. Petrescu, *Studii eminesciene*)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *le simte străine de sine* în text. **4 puncte**

2. Indică rolul lui Eminescu în cultura română, din perspectiva lui Titu Maiorescu. **4 puncte**

3. Menționează momentul când Alecsandri echilibrează situația din cultura română, utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**

4. Precizează atitudinea criticului Titu Maiorescu față de cultura română de la jumătatea secolului al XIX-lea, desprinsă din primul paragraf al textului dat. **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură de caracter a poetului Mihai Eminescu, rezultată din al doilea paragraf al textului citat. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă personalitatea lui Mihai Eminescu a influențat sau nu poziția României în Europa secolului al XIX-lea*, făcând referire la fragmentul extras din volumul *Studii eminesciene* de Ioana Em. Petrescu. **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale romantismului:

Decât în frumoasa noapte când plăpânda-i lină rază
A iubitei mele frunte cu vii umbre colora,
O priveliște c-aceea ochii-mi n-au putut să vază,
Lun-așa încântătoare n-am avut a ammira.

Și întâi, ca o steluță, ca făclie depărtată,
Ce drumețul o aprinde în pustiuri rătăcind,
În a brazilor desime, în pădurea-ntunecată,
Pântre frunzele clătite, am zărit-o licurind.

Apoi, tainecile-i raze dând pieziș pe o zidire,
Ce pe muche se râdică, locaș trist, nelocuit,
Mângâie a ei ruină cu o palidă zâmbire,
Ca un vis ce se strecoară într-un suflet pustiit.

(Grigore Alexandrescu, *Răsăritul lunei. La Tismana*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema și viziunea despre lume*, reflectate într-o *comedie* studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături ale comediei pentru care ai optat, care fac posibilă încadrarea într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei, reflectată în comedia aleasă, prin referire la două scene/secvențe/ situații ale conflictului;
- ilustrarea a două elemente de structură și de compoziție ale comediei, semnificative pentru evidențierea viziunii despre lume a autorului/a unuia dintre personaje, din seria: *acțiune, conflict, construcția personajelor, notațiile autorului, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 27

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Nu știu dacă „Eminescu – poet național" a devenit, astăzi, un brand (cum e la modă să se spună...). Am asistat la punerea în circulație, în ultimele decenii, a ciocolatei cu portretul lui și a sărățelelor cu statuia lui, care însă n-au rezistat pe piață. N-am văzut ridicându-se voci ultragiate că „sfântul preacurat al ghiersului românesc" vinde (sau nu vinde) produse de larg consum; unii se întreabă încă de ce nu vinde chipul lui Eminescu ciocolată cum o face Mozart, la el acasă și în toate aeroporturile europene. Am urmărit discuțiile despre „necesarele" lui: 1. sanctificare de către Biserica Ortodoxă Română; scoatere din manuale și din canonul literar; 3. rebranduire a imaginii sale, pentru a fi dusă în Europa de România recent-aderată la U. E.; 4. reintroducere în manuale etc. [...]

În contrapartidă la acele subiecte legate de numele lui Eminescu, încerc să formulez o întrebare care nu se referă la valoarea identitar-națională a figurii eminesciene (pe care i-a creat-o și i-o întreține posteritatea), ci la validitatea poeziei sale pentru cititorii de azi – și de mâine – ale căror orizonturi referențiale sunt atât de diferite de cele ale posterității eminesciene imediate. Înainte de a mă ralia, eventual, celor care cred că Eminescu va fi un mare poet în eternitate (în primul rând, pentru că ei înșiși nu își pot imagina altminteri eternitatea), înainte de a clama vreunul dintre locurile comune care ne învață (oh, cât de liniștitor!) că geniile Artei nu au nici timp, nici loc și, desigur, nu cunosc moartea, înainte de a intra în acele spații ale retoricii... m-aș întoarce la poezia eminesciană ca la realitatea primară pe care convingerile și judecățile de valoare trebuie (ar trebui?) să se întemeieze. Și, pentru că sunt istoric literar, nu îndrăznesc să privesc viitorul fără a mă întoarce în trecut. Este Eminescu un poet pentru secolul care abia a început? [...]

Dincolo de accentele triumfaliste cu care prea ușor ne revendicăm de la „poetul național", trebuie să începem prin a admite că Eminescu, prin noutatea, complexitatea și valoarea operei sale, a ridicat serioase semne de întrebare culturii românești – și, în primul rând, celei care îi era, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, contemporană. Fața cu ivirea și „metabolizarea" poeziei eminesciene în istoria literaturii române, culturii românești nu i-a fost deloc ușor. Ea s-a modificat ca urmare a impactului operei eminesciene, primind-o, citind-o, în cele din urmă valorizând-o și redescoperind-o în epoci diferite, din rațiuni diferite.

(Ioana Bot, *Eminescu explicat fratelui meu*)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *n-au rezistat pe piață* în text. **4 puncte**

2. Indică punctul de plecare pe care ar trebui să se întemeieze judecățile de valoare despre Eminescu, utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**

3. Menționează una dintre modalitățile prin care Eminescu poate deveni *„un brand"*, utilizând informațiile din textul dat. **4 puncte**

4. Precizează atitudinea ironică a istoricului literar Ioana Bot, față de receptarea lui Eminescu în zilele noastre. **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o caracteristică a operei eminesciene care o face să fie citită în orice epocă, rezultată din ultimul paragraf al textului citat. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă valoarea operei lui Mihai Eminescu depinde sau nu de receptarea ei în diverse epoci istorice și/sau culturale*, făcând referire la fragmentul extras din volumul *Eminescu explicat fratelui meu* de Ioana Bot. **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două mijloace/procedee artistice:

De zgomot departe, în vesela vale,
A cărei verdeață ades am călcat,
În liniștea nopței, privirile tale
Se-nalț, se ațintă pe cer luminat.

De unde oar' vine a ta reverie?
Ce visuri plăcute în preajmă-ți se joc?
Admiri tu natura, a ei armonie?
Citește viitorul în literi de foc?

Sau cauți departe o stea favorită,
Ce crezi că asupră-ți privește zâmbind?
Dar nu, e instinctul d-o viață dorită,
Ce n-o află omul aicea trăind.

(Grigore Alexandrescu, *Reveria*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

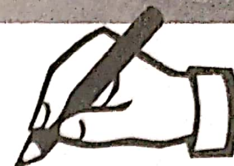
Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *roman* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea a două trăsături ale personajului ales prin câte un episod/secvență comentată;
- analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale romanului studiat, semnificative pentru construcția personajului ales, din seria: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Modelul nr. 28

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

Citește următorul fragment:

AGERPRES: *Volumul dumneavoastră autobiografic se numește,,Acum știu cine sunt". Care sunt oamenii care v-au ajutat să aflați cine sunteți, de-a lungul timpului?*

Grigore Leșe: *Am scris cartea să mă arăt prin cuvânt, să spun că pe lume sunt oameni hâzi și oameni mândri, că viața mea continuă să fie o poveste și nu vreau să îmbătrânesc degeaba, că nu putem trăi în prezent invocând tot timpul trecutul, că trebuie să ai rădăcini. Am vrut să spun că viața îți roade inima, că muzica nemăsurată ține lumea, că dragostele nu-s furate și trăiesc până la moarte [...]. Înainte de a mă cunoaște a trebuit să mă risipesc. M-am risipit în muncă să nu știu cine sunt. Acum știu cine sunt. Și am vrut să spun că un muzician poate scrie bine. Cartea este împărțită în patru capitole. Am aduceri aminte, unde am vorbit despre anotimpuri, anotimpurile satului meu, unde vorbesc despre sărbători, despre desprimăvărare, de Paști. După aceea, sunt însemnări foarte multe. [...]*

AGERPRES: *Dumneavoastră locuiți în București, dar, în același timp, arta dumneavoastră are de-a face cu valorile tradiționale. Cum vă reîncărcați în orașul acesta?*

Grigore Leșe: *Știți cum? Rădăcina mea e din satul Stoiceni. [...] Eu mă pot duce în lume pe cărări, pe căi, în locuri, dar trebuie să știu un lucru, trebuie să știu să nu uit să mă întorc acasă. Eu nu m-am îndepărtat de satul meu. Mă duc de sărbători acolo, petrec în familie. Nu m-am îndepărtat de casă. Tradițiile acestea nu sunt numai în mediul sătesc. Sunt locuri în București unde mă simt foarte bine. Sunt oameni de peste tot. Oameni din Bucovina, oameni din Maramureș, sunt trăitori aici. Și trăiesc cu ei. Lumea s-a schimbat, timpul s-a schimbat, vremea s-a schimbat. Lumea e umblătoare. Nu trebuie să disperăm. Nu înseamnă că dacă trăiesc în București mă depărtez de tradiție. S-au făcut atâtea cercetări despre cultura tradițională. Lucrările există în biblioteci. Citesc în fiecare zi, sunt trăitor, așa cum am spus în lumea aceasta, nu sunt în afara ei. Știu cum merg lucrurile. Eu mă duc în lume și cânt în lume. Îmi trăiesc oamenii.*

(http://jurnalul.ro/25 dec. 2013)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *să ai rădăcini*, în text. **4 puncte**
2. Menționează care este structura volumului autobiografic *Acum știu cine sunt*. **4 puncte**
3. Indică numele satului în care s-a născut artistul Grigore Leșe. **4 puncte**
4. Precizează atitudinea artistului față de semeni, desprinsă din afirmația: *Sunt locuri în București unde mă simt foarte bine. Sunt oameni de peste tot. Oameni din Bucovina, oameni din Maramureș, sunt trăitori aici. Și trăiesc cu ei.* **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură a artistului, rezultată din afirmația: *Înainte de a mă cunoaște a trebuit să mă risipesc. M-am risipit în muncă să nu știu cine sunt. Acum știu cine sunt.* **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pe baza fragmentului din interviul citat mai sus, *dacă viața departe de locurile natale rupe sau nu legătura omului cu tradiția.*

(20 de puncte)

Scanned with OKEN Scanner

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale romantismului:

Neguri albe, strălucite
Naște luna argintie,
Ea le scoate peste ape,
Le întinde pe câmpie;
....

Lângă lac, pe care norii
Au urzit o umbră fină,
Ruptă de mișcări de valuri
Ca de bulgări de lumină,

Dându-și trestia-ntr-o parte,
Stă copila lin plecată,
Trandafiri aruncă roșii
Peste unda fermecată.

(Mihai Eminescu, *Crăiasa din povești*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-un *roman* studiat.

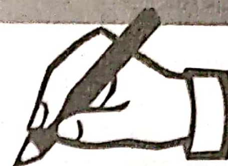
În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre cele două personaje din romanul ales;
- evidențierea modului în care se manifestă relația dintre cele două personaje, prin două episoade/ secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două elemente de structură și de limbaj ale romanului studiat, semnificative pentru relația dintre cele două personaje, din seria: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 29

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Literatura epică de până la Proust nu se mai integra structurii culturii moderne, iar față de evoluția realizată de știință și filosofie în ultimii patruzeci de ani, această literatură epică rămăsese anacronică. Se poate preciza anume că arta literară, arta romanului îndeosebi rămăsese într-un stadiu caracterizat anterior, că știința și filosofia timpului nostru nu-și aveau o literatură epică într-adevăr corelativă. [...]*

Care era până la Proust concepția romancierilor, cam din orice școală s-ar fi declarat și oricât de mari ar fi fost, despre artist, despre om, despre artă? O construire raționalistă, deductivă, apodictică, tipizantă.*

Romancierul e mai întâi un om omniprezent, omniscient. Casele par pentru el fără acoperișuri, distanțele nu există, depărtarea în vreme de asemeni nu. În timp ce pune să-ți vorbească un personaj, el îți spune în același aliniat unde se găsesc și celelalte personaje, ce fac, ce gândesc exact, ce năzuiesc, ce răspuns plănuiesc. Cât se poate însă ști cu adevărat, cât se poate ghici măcar, ați văzut și d-voastră. Se confundă, cum v-am spus, o propunere de realitate, dedusă, cu realitatea originară.

Ca să evit asemenea grave contradicții, ca să evit arbitrarul de a pretinde că ghicesc ce se întâmplă în cugetele oamenilor, nu e decât o singură soluție. Să nu descriu decât ceea ce văd, ceea ce aud, ceea ce înregistrează simțurile mele, ceea ce gândesc eu... Aceasta-i singura realitate pe care o pot povesti... Dar aceasta-i realitatea conștiinței mele, conținutul meu psihologic... Din mine însumi, eu nu pot ieși... Orice aș face, eu nu pot descrie decât propriile mele senzații, propriile mele imagini. Eu nu pot vorbi onest decât la persoana întâi. Artistul nu poate povesti decât propria viziune despre lume... E ceea ce face Proust cu hotărâre și luciditate.[...]

În constituția prezentului, ca atare, în fluxul conștiinței mele, în acea curgere de gânduri, îndoieli, imagini, năzuințe, afirmații, negări absolute, intră și amintirile. Și pe drept cuvânt, evident. Amintirile nu sunt ceva impersonal, sunt propriile mele amintiri, fac parte din psihicul meu, în clipa în care le am, adică în clipa prezentă.

(Camil Petrescu, *Noua structură și opera lui Marcel Proust*)

**anacronică* - învechită; **apodictică* - care exclude posibilitatea unei opoziții

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul secvenței *ceea ce înregistrează simțurile mele*. **4 puncte**

2. Indică decalajul temporal dintre literatura până la Proust și celelate domenii ale cunoașterii, așa cum reiese din textul dat. **4 puncte**

3. Menționează ce este fluxul conștiinței, utilizând informații din textul dat. **4 puncte**

4. Precizează ce atitudine adoptă romancierul omniscient în opera sa, utilizând informațiile din secvența: *În timp ce pune să-ți vorbească un personaj, el îți spune în același aliniat unde se găsesc și celelalte personaje, ce fac, ce gândesc exact, ce năzuiesc, ce răspuns plănuiesc.* **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, două argumente invocate de Camil Petrescu pentru a susține noul roman promovat de Marcel Proust. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text, de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă o literatură trebuie să reflecte inovațiile epocii pe care o reprezintă*, pornind de la ideile transmise de autor în acest studiu critic.

(20 de puncte)

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale realismului:

Iorgovan era, ce-i drept, mai tânăr decât taică-său, însă tocmai fiindcă era mai tânăr și fiindcă îl avea pe Busuioc bogătoiul tată, învățase mai mult în viața lui și era oarecum mai cuminte: asta o simțea Iorgovan, dar Busuioc o știa și în fundul inimii se bucura de ceea ce știe. Iorgovan umblase cinci ani de zile la școlile din Arad; era vorba să se facă „domn", fiindcă avea pe ce, și Busuioc visa nopți întregi la domnia feciorului său și nici n-avea de ce să nu viseze, fiindcă feciorul său era bun școlar. Într-o bună dimineață se pomenește însă cu el acasă.

– Taică, eu m-am gândit să mă dau și eu la plugărie, îi zisese el atunci.

Busuioc s-a uitat lung la el, a mai stat pe gânduri, apoi l-a întrebat:

– Care va să zică rămâi plugar ca mine; de ce nu mi-ai spus-o tu asta mai nainte?

– Pentru că-mi ziceam, a răspuns Iorgovan, dacă îl întreb, știu că n-are să voiască; dac-o fac, știu că are să-i pară rău odată, iar dacă aștept până ce s-o mai gândi și el, mă tem că o să-mi treacă pofta.

„Așa-i! – gândise Busuioc în el – tot mai bine plugar de frunte decât boier de rând".

(Ioan Slavici, *Pădureanca*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-o *comedie* studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral al personajului ales;
- evidențierea a două trăsături ale personajului ales prin două scene/secvențe comentate;
- analiza, la alegere, a două elemente de structură: *conflict, subiect, indicații scenice, modalități de caracterizare, limbaj.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

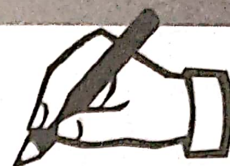
Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Modelul nr. 30

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

> *S-au schimbat multe în acest ultim sfert de veac al literaturii românești, și mărturia unui contemporan poate aduce concluzii pe care cărțile de istorie literară nu le cuprind. Căci adevărata istorie este aceea trăită, și faptele esențiale de care ea ar trebui să se ocupe sunt acele mărunte transformări în sentimentul oamenilor și în așezările lucrurilor care întocmesc până la urmă prăbușirile catastrofale sau înălțările ca din nimic. Despre aceste evenimente infinitezimale ale istoriei, despre transformările care se produc în structura moleculară a societăților nu vorbesc actele și monumentele, inscripțiile și efigiile, ci numai acea vorbă simplă a amintirii cumpănite, reflectate.*
>
> *Să ne întrebăm deci ce s-a schimbat în așezările obiective ale literaturii românești în ultimul sfert de veac pentru acel care n-a încetat să asiste la dezvoltarea ei?*
>
> *Mai întâi ne este plăcut să observăm prefacerea și ameliorarea cadrului material al literaturii. S-au înmulțit editurile, publicațiile și colecțiile, încât lucrarea literară a devenit mai intens solicitată și își găsește mai ușor locul atunci când apare singură. Nu spun că tot ce se poate dori în ordinea organizării cadrului material al literaturii a fost realizat. Simpla și liniștita constatare mă face să afirm însă că ne găsim pe un drum sănătos, la capătul căruia cartea cea bună va trebui să găsească numaidecât mijlocul de a se înfățișa publicului, și nici un autor de seamă al trecutului nu va trebui să lipsească din librăriile românești, așa cum a fost cazul timp de zeci de ani cu cronicarii, cu Hasdeu, cu Macedonski, cu Ștefan Petică sau cu Al. Xenopol, în partea filozofică a operei sale.*
>
> *Evident, o mișcare literară vie este bilaterală. Inițiativei producătorului trebuie să-i răspundă interesul consumatorului. Acesta din urmă însă trebuie și poate fi câștigat. Scepticismul care paralizează orice inițiativă din pricină că lipsesc cititorii mi se pare una din cele mai bizare atitudini, dacă ne gândim că de când există literatură în lume nu s-a produs cazul vreunui public de cititori care să stârnească direct și mărturisit pe vreun autor indolent.*

(Tudor Vianu, *Scriitori români din secolul XX*)

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text:

1. Explică sensul expresiei *ne găsim pe un drum sănătos* în text. **4 puncte**
2. Indică efectul înmulțirii editurilor asupra literaturii din secolul al XX-lea. **4 puncte**
3. Menționează care sunt părțile implicate în mișcarea literară bilaterală. **4 puncte**
4. Precizează atitudinea lui Tudor Vianu față de îmbunătățirea cadrului material al literaturii. **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, un avantaj al prezentării istoriei literare prin mărturia unui contemporan, rezultat din primul paragraf al textului citat. **4 puncte**

Notă! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă noul cadru material al literaturii din secolul al XX-lea i-a influențat sau nu evoluția*, făcând referire la fragmentul extras din volumul *Scriitori români din secolul XX* de Tudor Vianu. **(20 de puncte)**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea ipotezei/tezei/premisei; **2 puncte**
- menționarea poziției pe care o ai față de ipoteza/teza/premisa formulată; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate poziției adoptate; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

Notă! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două modalități de caracterizare a personajelor:

Într-o dimineață însă, din a doua toamnă, după o boală de o săptămână, Radu Comșa, la o masă de sub nucul din grădină, cu pardesiul pe umeri, sorbea un ceai cu medicamente. Razele soarelui străbăteau slabe și abia călduțe printre crengi goale. [...] Lăsase cartea deschisă pe masă și vântul întorcea încet, una câte una, foile. Maria îi adusese o sticlă cu picături și îi număra în lingurița de ceai atâtea câte spunea prescripția cu o atenție încordată, care-i tremura ușor buza de deasupra, cu o umbră brună. Atunci, întâia dată, Radu Comșa își dădu seama că Maria are ochi foarte frumoși, castanii, cu fire de aur în iris, și descoperirea aceasta îi împinsese o năvală de sânge fierbinte în inimă. Îi prinse mâna care purta sticluța... Nu știa ce are să-i spună și nici nu-i spusese nimic.

Maria întoarse obrazul învăpăiat în altă parte și se desprinse încet...

(Cezar Petrescu, *Întunecare*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema și viziunea despre lume*, reflectate într-un *text poetic* studiat, aparținând lui *Mihai Eminescu*.
În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături ale textului poetic pentru care ai optat, care fac posibilă încadrarea într-o tipologie, într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei/temelor textului poetic, prin referire la două imagini/idei poetice/secvențe comentate;
- ilustrarea a două elemente de structură și de compoziție ale textului poetic, semnificative pentru evidențierea viziunii despre lume a autorului, din seria: *titlu, imaginar poetic, motiv literar, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).
Pentru **organizarea** discursului vei primi **12 puncte** (*existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănțuirii ideilor* – 3 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

▶ **Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte** (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Scanned with OKEN Scanner

Posibile soluții

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 1

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Sensul din text al expresiei *ți-ar fi de folos* se referă la valorificarea experiențelor de viață notate într-un jurnal.
2. Jurnalul la care se referă George Călinescu are ca scop strângerea unor fapte de viață, a unor *petice* care pot fi folositoare cândva, mai degrabă din rațiuni practice.
3. Conform părerii lui Geoge Călinescu, scriitori țin jurnale pentru posteritate, pentru că aceștia cred în importanța apariției lor.
4. George Călinescu este pesimist cu privire la soarta scriitorilor pe care îi așteaptă doar câteva decenii de prețuire, după care urmează uitarea.
5. Despre scriitorii care își publică jurnalele în timpul vieții, Călinescu crede că sunt fie vanitoși, fie sceptici, dar înclină să dea crezare, mai degrabă, celei de-a doua atitudini a lor. Mândria ar putea rezulta dintr-o supraapreciere (mai puțin probabilă), pe când scepticismul ar deriva din credința că, după moartea lor, nimeni nu va fi interesat de publicarea jurnalului.

B.

Deși poate părea facilă, scrierea unui jurnal, mai ales dacă intenția autorului lui este de a-l publica, nu este o muncă ușoară. Impresiile notate zilnic sau, cel puțin, periodic necesită o atenție sporită la detalii, la finisări și la atitudinea din care sunt privite evenimentele relatate în jurnal. Avantajele sunt multiple, deci scrierea unui jurnal este cel puțin utilă.

▶ În primul rând, notarea evenimentelor într-un jurnal și apoi publicarea acestuia este o piedică în calea uitării unor fapte sau date care ar putea fi de folos ulterior, dacă împrejurările pragmatice sau literare o cer. Folosind comparații plastice, Călinescu se referă tocmai la această utilitate a unui jurnal, dincolo de importanța lui literară, chiar dacă această pornire vine din impulsuri profesionale, *de meseriaș al scrisului:[...] câte fapte îți ies înainte care ți-ar fi de folos odată și pe care le uiți tocmai când ți-ar trebui.*

▶ În al doilea rând, publicarea unui jurnal înseamnă, pentru un scriitor, din perspectiva lui George Călinescu, *împărtășirea cu cititorii a acelor petice [...] care vor fi bune la ceva.* Cu alte cuvinte, un jurnal nu trebuie publicat nici din vanitate, nici din scepticism. Nu trebuie făcut din publicarea unui jurnal un act de mândrie profesională, nici o dovadă a temerilor că opera sau activitatea nu vor fi recunoscute peste timp. Nici cealaltă extremă, a scrierii unui jurnal pentru sine nu este credibilă. Un jurnal de scriitor merită a fi publicat în măsura în care acest „meseriaș al scrisului" *are un dram de conștiință și îl va scrie fără nici un scop și fără nici o vanitate.*

▶ În concluzie, publicarea unui jurnal de către un scriitor are relevanță atât timp cât scriitorul este dispus să renunțe la pretenții, scopuri sau vanități și să vadă în jurnalul propriu un simplu act estetic.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

▶ Discursul liric eminescian este focalizat asupra imaginii iubitei numite, în repetiție, *luceafăr*, capabilă să îi lumineze îndrăgostitului viața întunecată. Lumina revărsată de fată asupra vieții lui întărește ipostaza de ființă divină, pură, capabilă de cunoaștere totală. Tot în spirit romantic eminescian, aceasta devine un ideal de feminitate. Motivul romantic al femeii iubite este construit, în continuare, cu elemente ale portretului fizic. Comparată cu o zână din povești - *este naltă și ușoară/ E subțire și gingașă* - fata amintește de personajele din basme (inspirația din folclor fiind o altă trăsătură a romantismului).

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

- În textele epice, personajele sunt purtătoarele de semnificație ale mesajului transmis prin discursul narativ. Ele sunt rotițele care pun în mișcare mecanismul universului ficțional. În basmul popular, personajele devin purtătoarele unor valori simbolice: Binele și Răul, în diversele lor ipostaze. Spre deosebire de textul popular, în basmul cult personajele reflectă viziunea despre lume a autorului. De aceea, în opera sa, Ion Creangă recurge la o umanizare a fantasticului, astfel încât personajele nu numai că devin reprezentative pentru tipologiile umane din spațiul rural humuleștean, ci sunt construite prin ambiguizarea trăsăturilor.
- Reprezentative pentru viziunea despre lume a lui Ion Creangă rămân particularitățile de construcție a personajului Harap-Alb, protagonistul basmului cult „Povestea lui Harap-Alb", publicat în revista „Convorbiri literare" în anul 1877.
- În primul rând, discursul epic dezvoltă un **conflict** exterior, între cele două forțe antinomice: Binele și Răul. Cu toate acestea, Creangă își construiește personajele pe principiul ambiguizării. De aceea, protagonistul nu reprezintă o întruchipare desăvârșită a Binelui, având un caracter profund uman, cu calități și defecte. Mai mult, comportamentul personajului principal reflectă un **conflict interior**, o permanentă luptă a sinelui cu sinele, între cele două ipostaze ale sale: cea de neinițiat și cea de ființă inițiată.
- În al doilea rând, **modalitățile de caracterizare** a personajului sunt cele consacrate de textul epic: directe și indirecte. Astfel, slăbiciunea de caracter a protagonistului este evidențiată direct atât de narator, care afirmă despre el că este „boboc în felul său la trebi de-aistea", cât și de Sfânta Duminică, personaj care îi spune „că este mai fricos decât o muiere". Gesturile, faptele, atitudinile personajului devin adevărate mijloace indirecte de caracterizare.
- **Statutul social** al protagonistului este surprins încă din incipitul discursului narativ, când cititorul află că este mezinul craiului. Pe parcurs, apare în ipostaza de slugă a Spânului, ca, în final, să dobândească statutul de moștenitor la tronul împăratului Verde, echivalent, în plan simbolic, cu cel de inițiat.
- **Din punct de vedere psihologic**, firul narativ al basmului urmărește conturarea personalității fiului de crai, în urma probelor la care e supus de către Spân. Astfel, la început se dovedește naiv, nu se pricepe la oameni, fiind incapabil să distingă între aparență și esență. Nu intuiește esența divină a Sfintei Duminici, ce îi apare sub înfățișarea de „babă gârbovă de bătrânețe", la fel cum nu își dă seama ca Spânul este același sub trei înfățișări. Dovedește maturitate în înțelegerea firii umane când intuiește în cei cinci năzdrăvani adevărate ajutoare ce-i vor fi de trebuință la curtea împăratului Roș. Egoismul reprezintă o altă slăbiciune a protagonistului. Așa se explică faptul că decide să-i ofere Sfintei Duminici bănuțul doar în momentul în care aceasta îi formulează viitoarea traiectorie inițiatică: „Fecior de crai, vede-te-aș împărat!". Se dovedește a fi milos, când, în drum spre împăratul Roș, salvează nunta de furnici și le creează un adăpost albinelor. Totodată, traseul inițiatic al protagonistului se impune a fi analizat și **din perspectiva moralității**. Crăișorul poate fi acuzat de imoralitate, atunci când înalcă sfatul părintesc și acceptă tovărășia Spânului. Cu toate acestea, el trebuie absolvit de vină, având în vedere faptul că este imatur. Dobândirea maturității reflectă, însă, moralitatea personajului. Când se întoarce cu pielea cu nestemate din Pădurea Cerbului, rezistă tentației de a se îmbogăți, fiind loial jurământului depus în fața Spânului.
- **Principala trăsătură** a actantului este **caracterul său profund uman**. Harap-Alb nu are puteri supranaturale și nici însușiri excepționale la fel ca eroii prezentați în basmele populare. Le deține în stare latentă și dobândește, prin trecerea probelor, o serie de calități excepționale. Crăișorul este, astfel, obligat să treacă probele la care a fost supus de Spân. Aceste probe, însă, nu poate să le treacă singur, de aceea este ajutat atât de Sfânta Duminică, cât și de cele cinci personaje himerice. Spre exemplu, prima probă pe care protagonistul trebuie să o treacă este aducerea sălăților din Grădina Ursului. În această situație, este îndrumat de Sfânta Duminică, ea fiind cea care îi oferă fiului de crai obiectele magice: o licoare cu somnoroasă, fiartă într-o vadră cu lapte dulce și miere. Tot de Sfânta Duminică este sfătuit și ajutat pentru trecerea celei de-a doua probe, când personajul feminin îi oferă sabia și obrăzarul lui Statu-Palmă-Barbă-Cot.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

- Ultima probă necesită mai multe ajutoare datorită faptului că este proba cea mai dificilă și constă în aducerea fetei împăratului Roș la curtea împăratului Verde. La casa împăratului Roș, Harap-Alb este supus la alte probe: proba focului în casa de aramă, pe care o trece cu ajutorul lui Gerilă, proba pământului și a apei, pe care le trece cu ajutorul lui Flămânzilă și Setilă, alegerea macului de nisip, la care este ajutat de furnici, straja nocturnă și prinderea fetei transformate în pasăre, peste care trece ajutat de Ochilă și Păsări-Lăți-Lungilă, în vreme ce albina va ajuta la ghicirea fetei. Pe parcursul acestor probe, fiul de crai are ocazia de a se cunoaște pe sine, descoperindu-și însușiri excepționale: milostenia și bunătatea față de ființele neajutorate, capacitatea de a-și face prieteni și capacitatea de a iubi.
- În concluzie, particularitățile de construcție a personajului Harap-Alb rămân reprezentative pentru viziunea despre lume a unui autor a cărui intenționalitate artistică a fost aceea de a reconfigura structura consacrată a basmului popular dintr-o perspectivă realistă și simbolică.

Modelul nr. 2

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Secvența dată se referă la importanța pe care a avut-o Bob Dylan în anii '60. Piesele sale au devenit reprezentative pentru ideile vehiculate în epocă, el devenind, prin ele, vocea (portavocea) generației sale.

2. În versurile lui Bob Dylan se pot recunoaște influențe politice, sociale, filosofice și literare.

3. Cele două domenii în care a excelat Bob Dylan sunt muzica și literatura.

4. Bob Dylan este, în primul rând, o persoană energică, întrucât continuă să meargă în turnee, în ciuda vârstei înaintate. De asemenea, dat fiind faptul că el continuă să compună, se poate spune că este un artist prolific.

5. Secvența dată este motivarea pe care a dat-o Academia suedeză pentru acordarea premiului Nobel lui Bob Dylan. Membrii juriului de acordare a acestui premiu consideră că Dylan a inovat muzica americană, îmbogățind-o cu noi expresii poetice. Acestea au un puternic substrat politic, social, filosofic și literar și „cântă" împotriva războiului și a inegalităților sociale.

B.

- Întocmai literaturii, devenită oglindă a schimbărilor sociale, politice și istorice, și celelalte forme de artă demonstrează rolul și implicarea socială. Deși tendințele teoriei literare din secolele al XIX-lea și al XX-lea par să încerce să renunțe la angajarea artei și a artistului, au existat mereu apărători ai viziunii conform căreia arta are un rol imediat în dezoltarea societății. Aceștia consideră că arta are rol de formator (dar și de oglindă a) al societății. De aceea, obținerea Premiului Nobel pentru Literatură de către Bob Dylan, despre care vorbește textul citat, reflectă întocmai rolul fundamental al artei și, mai ales, impactul acesteia în societate.
- În primul rând, așa cum s-a observat de nenumărate ori, literatura (și arta în general) nu trăiesc independent de mișcările social-istorice prin care trece omenirea. Astfel, dacă o societate își trăiește vârsta unei angajări religioase excesive, acest aspect se va observa și în arta creată în acea perioadă. La fel, dacă societatea americană trece printr-o perioadă a inegalităților sociale și a războiului, inevitabil vor apărea și artiști care, ca Bob Dylan, *au devenit veritabile imnuri ale mișcărilor americane antimilitariste și pentru drepturi sociale.*
- În al doilea rând, trebuie menționat că aceste reacții apar doar în măsura în care se speră că vor avea un efect asupra condiției sociale actuale. Criticarea războiului și a inegalității sociale nu au sens dacă nu se speră în schimbarea societății. Arta poate influența mediul social prin simpla verbalizare a problemelor majore. Versurile lui Bob Dylan și-au găsit ecoul în sufletele și gândurile multor americani, pentru că ele *încorporează felurite influențe politice, sociale, filosofice și literare, sfidând convențiile din muzica pop și*

generând o contracultură.

- În concluzie, în ciuda acelora care visau într-o artă complet eliberată de social, este ușor de demonstrat că arta este strâns legată de societate. Ea poate influența masele și poate genera schimbări majore, fie și prin banala formulare în termeni memorabili a marilor probleme ale societății.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Textul lui Vasile Alecsandri ilustrează sentimentele eului liric, privat de prezența persoanei iubite. Acesta nu poate vedea nimic pozitiv în propria viața în absența acestei persoane. Invocația retorică „Scump înger!" are rolul de a accentua absența perechii, această figură de stil fiind prin excelență caracterizată de absența unui răspuns. De asemenea, iubita e plasată în conceptual, în rândul ființelor cerești, de unde i se deduce frumusețea, dar și inaccesibilitatea. Epitetul în inversiune „neagra ceață" descrie universul neprielnic în care e forțat să trăiască eu liric în absența persoanei iubite.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- În textele epice, personajele sunt purtătoarele de semnificație ale mesajului transmis prin discursul narativ. Ele sunt rotițele care pun în mișcare mecanismul universului ficțional. Specific nuvelei este faptul că accentul cade pe construcția personajelor. În centrul discursului narativ se află protagonistul, celelalte personaje gravitând în jurul lui pentru a-i susține evoluția.
- „Moara cu noroc" de Ioan Slavici, operă publicată în volumul „Novele din popor", este o nuvelă psihologică de factură realistă, în care punctul de fugă al discursului narativ este Ghiță, în calitatea sa de protagonist. Existența sa ficțională nu poate fi, însă, imaginată în absența celorlalte personaje ale textului în care i se oglindesc calitățile și defectele.
- În primul rând, discursul epic surprinde un **conflict exterior** reflectat în modul diferit de raportare la lume specific celor două mentalități: cea tradițională, bazată pe principii morale, și cea așa-zis modernă, capitalistă, în care valoarea supremă este banul. Această opoziție între mentalități devine un real pretext pentru ca autorul să dezvolte un amplu **conflict interior** traversat de protagonist. Astfel, sufletul lui Ghiță este scindat între două porniri pe cât de puternice, pe atât de contradictorii: pe de-o parte, dorința de a rămâne om cinstit alături de familie, iar, pe de altă parte, tentația îmbogățirii alături de Lică Sămădăul.
- În al doilea rând, **modalitățile de caracterizare** a protagonistului sunt preponderent indirecte, prin fapte, vorbe, atitudini sau relația cu celelalte personaje. Totodată, în vederea sondării realității interioare a actantului, autorul recurge la mijloace moderne de caracterizare, precum monologul interior sau stilul indirect liber.
- **Statutul social** al protagonistului este surprins încă din incipitul nuvelei, cititorul descoperindu-l în ipostaza cizmarului sărac, nemulțumit de propria condiție socială. Mai mult, apare în postura de pater familias în cadrul unei familii patriarhale. Conștientizând faptul că pe umerii săi apasă responsabilitățile familiei, decide să ia în arendă cârciuma de la Moara cu noroc, tocmai pentru a-i asigura un trai mai bun. Odată mutat la moară, devine cârciumar, schimbarea de statut social implicând metamorfoze și la nivelul statutului psihologic și moral.
- **Din punct de vedere psihologic**, Ghiță este, la început, un caracter puternic. Stăpân pe sine, încrezător în forțele proprii, nu ia în seamă sfaturile bătrânei sale soacre și se mută la Moara cu noroc. Sub influența Sămădăului, bărbatul își pierde treptat încrederea în sine și devine slab în fața tentației de a se îmbogăți, așa cum o mărturisește el însuși în secvența monologată: „Ei! Ce să-mi fac? Așa m-a lăsat Dumnezeu. Ce să-mi fac dacă e în mine ceva mai puternic decât voința mea? Nici cocoșatul nu e însuși vinovat că are cocoașe în spinare."
- Viziunea despre lume a autorului se reflectă, îndeosebi, la nivelul **statutului moral** al protagonsitului. Așa cum se prefigurează încă din titlu, textul nuvelei lui Slavici va urmări măcinarea, până la dispariție, a conștiinței lui Ghiță. Existența sa se înscrie inițial în sfera moralității: banul câștigat în mod cinstit,

Scanned with OKEN Scanner

imaginea de om onest în fața colectivității rurale sau familia reprezentând valorile sale ontologice. Întovărășirea cu Lică va duce însă la propria prăbușire morală: jură strâmb la proces, devenind, astfel, complice la jaf și la crimă. Se îndepărtează treptat de familie, ajungând chiar să regrete că are nevastă și copii și că nu-și poate asuma în totalitate riscul îmbogățirii alături de Lică.

- De altfel, pe tot parcursul discursului narativ se relevă **caracterul slab, ușor influențabil** al protagonistului. Semnificativă, în acest sens, este **prima întâlnire** dintre Ghiță și Lică, moment în care Sămădăul își impune în fața noului cârciumar propriile reguli: „Eu vreau să știu totdeauna cine trece pe aici, cine umblă pe drum, cine ce zice și cine ce face și voiesc ca, în afară de mine, să nu mai știe nimeni. Cred că ne-am înțeles!" Se observă, aici, modul diferit în care cele două personaje se raportează la relațiile interumane. Dacă, pentru Ghiță, relațiile dintre oameni se bazează pe încredere, pe respect, pentru Lică, relația cu partenerul de afaceri înseamnă subordonare. La început, Ghiță pare să fie cuprins de junghiuri la amenințările Sămădăului ca, pe parcurs, aceste reacții să se transforme într-o chinuitoare măcinare sufletească, deoarece protagonistul nu găsește în el însuși resorturile necesare pentru a se sustrage influenței malefice a Sămădăului. Episodul narativ ce surprinde dialogul dintre actanți, imediat după jefuirea arendașului și săvârșirea crimei, evidențiază ipostaza unui Ghiță ce devine conștient că a fost o unealtă în planurile lui Lică, afirmând plin de furie: „Tu nu ești om, Lică, ci diavol!". Sămădăul, mulțumit că și-a subordonat partenerul, îi răspunde ironic: „Tu, Ghiță, ești om cinstit, dar am făcut din tine om vinovat."
- Caracterul slab al protagonsitului se reflectă și în **finalul nuvelei**, când Ghiță, orbit de furie și dornic a se răzbuna pe Lică, își aruncă soția, drept momeală, în brațele Sămădăului. Dezgustată de lașitatea soțului, pe care îl consideră „doar o muiere îmbrăcată în straie bărbătești", Ana i se dăruiește lui Lică. Conștientizând că el însuși e vinovat pentru gestul soției sale, Ghiță decide să o ucidă, „înfingându-i adânc cuțitul în inimă". La rândul său, Ghiță este împușcat de Răuț la ordinul lui Lică.
- În concluzie, personajul Ghiță, protagonistul nuvelei „Moara cu noroc", devine reprezentativ pentru viziunea despre lume a unui autor care a recurs la principiile estetice ale realismului, pentru a surprinde metamorfozele din societatea rurală transilvăneană din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Modelul nr. 3

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Expresia se referă la interesul treptat al lumii pentru cartea scrisă românească sau scrisă în limba română.
2. Motivul călătoriei la Belgrad este moartea regelui și a reginei.
3. Cele două lucrări realizate de autor în urma călătoriilor sale sunt: *Pe drumuri depărtate* și *Drumuri și orașe din România*.
4. Una dintre trăsăturile istoricului-călător este fascinația pentru noutate, pentru locurile inaccesibile care pot oferi informații proaspete.
5. În ultimul paragraf al textului, N. Iorga vorbește despre autenticitatea și valoarea unei cărți de istorie care trebuie să fie completată de informații privitoare și la viața oamenilor și la specificul locurilor, iar o asemenea carte se scrie cu migală, date fiind izvoarele multiple și variate aflate la dispoziția culegătorului-istoric.

B.

- Cele mai multe dintre călătoriile pe care le fac oamenii, cu scop declarat sau nu, vor avea ca finalitate, în primul rând, cunoașterea propriei persoane prin cunoașterea celorlalți. Una dintre particularitățile cunoașterii de sine este cunoașterea rădăcinilor, a strămoșilor, a neamului. Orice călătorie îi oferă celui

dispus să parcurgă distanțe mai mari sau mai mici prilejul de a se cunoaște pe sine ca rezultantă imediată și nemijlocită a cunoașterii celorlalți sau a locurilor pe care le străbate. Călătoria are, indiscutabil, un loc bine definit în devenirea umană, aspect sugerat și de Nicolae Iorga în textul *O viață de om*.

- Mai întâi, o călătorie, chiar și un simplu voiaj poate să ofere posibilitatea de a vedea locuri noi, necunoscute pană atunci. Faptul că există contact nemijlocit, direct, cu o lume diferită de cea cunoscută, îi poate oferi ființei posibilitatea de a sesiza ceea ce o definește ca om sau ca personalitate. Nicolae Iorga numește această înțelegere a valorilor proprii drept inițiere, pentru că, de cele mai multe ori, aceasta face parte dintr-un proces de maturizare: *După excursii colaterale era o inițiere aproape completă în realitățile pământului românesc liber.*
- Mai apoi, o călătorie făcută cu scopul precis de a cunoaște oameni și locuri, având o motivație istorică, de genul celei pe care o întreprinde Nicolae Iorga, poate da informații prețioase despre strămoși, despre oamenii care au construit și au sfințit locurile în care omul trăiește. Cunoașterea rădăcinilor și a faptelor care au făcut posibilă existența contemporană este o datorie de suflet pentru fiecare tânăr, datorie care trebuie continuată cu popularizarea acestor informații istorice către lumea largă, trecând de bariera lingvistică. De aceea, Nicolae Iorga, în urma călătoriilor sale, ajunge la concluzia conform căreia [...] *cunoașterea așa de folositoare a trecutului se putea prezinta într-o formă legibilă lumii, care începea să prindă gust la cartea scrisă în românește.*
- În concluzie, fiecare călătorie este, dincolo de observarea Celuilalt, o observare a Sinelui și este necesară și bine-venită mai ales pentru tineri, chiar dacă scopul mărturisit sau conștientizat nu este acela de a cunoaște propria persoană.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Literatura pașoptistă și operele care au apărut, mai ales în perioada premergătoare revoluției de la 1848, susțin, cu mijloacele specifice, idealul revoluționar pașoptist. Dimitrie Bolintineanu alege să evoce, în *Mihai revenind la Dunăre*, figura voievodului Mihai Viteazul, surprins în momentul unei lupte cu turcii pe care îi învinge, într-o luptă mută și îndârjită. Imaginea voievodului și a oștirii române învingătoare, înconjurate de lumina lunii pline trimite spre legendă. Evocarea figurii lui Mihai Viteazul, a vitejiei oștenilor lui, a idealului realizării unirii (primul vers) sunt câteva dintre țelurile scriitorilor pașoptiști.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- În textele epice, personajele sunt purtătoarele de semnificație ale mesajului transmis prin discursul narativ. Ele sunt rotițele care pun în mișcare mecanismul universului ficțional. Proza realistă, în care intenționalitatea artistului este aceea de a realiza o literatură mimetică, mizează pe construcția de personaje tipologice, reprezentative pentru societatea înfățișată în universul ficțional.
- Creația literară „Baltagul" de Mihail Sadoveanu, operă publicată în anul 1930, este un roman realist cu substrat mitic, în care personajul Vitoriei Lipan devine reprezentativ pentru viziunea despre lume a autorului.
- În primul rând, în viziunea lui Mihail Sadoveanu, tradiția și modernitatea nu reprezintă două moduri diferite de înțelegere a lumii, ci devin forme complementare care ajută omul să descifreze tainele universului. De aceea, **conflictul central** al romanului nu constă în ciocnirea dintre cele două mentalități. Tensiunile apar atunci când noua lume capitalistă generează excese, îndepărtându-se de la valorile morale după care funcționează lumea tradițională. Este vorba despre Ilie Cuțui și Calistrat Bogza, care au încercat să se îmbogățească prin mijloace necinstite. Aici se relevă și rolul Vitoriei. Aceasta trebuie să restabilească, prin actul justițiar, ordinea unei lumi ce era pe cale să se transforme în haos.
- În al doilea rând, **modalitățile de caracterizare** a protagonistei romanului sunt cele consacrate

Scanned with OKEN Scanner

de textul epic: directe și indirecte. În primele cinci capitol, Vitoria Lipan este caracterizată preponderent indirect, comportamentul său fiind unul specific oricărei muntence. Tot în partea expozitivă a textului, naratorul omniscient recurge la caracterizare directă în vederea portretizării personajului feminin. Elementul central asupra căruia se oprește este privirea, ca oglindă a sufletului. În acest fel, naratorul dezvăluie atât frumusețea interioară a eroinei („deși nu mai era tânără, avea o frumuseță neobișnuită în privire"), cât și îngrijorarea acesteia („ochii îi străluceau ca într-un fel de ceață, în dosul genelor lungi, răsfrânte în niște cârligașe").

- Din punct de vedere **social**, personajul feminin întruchipează tipologia muntencei. Familia Lipan este una de tip patriarhal, în care bărbatul este cel care face legea, iar femeia veghează la respectarea ei. Absența lui Nechifor Lipan este resimțită de Vitoria ca un dezechilibru, ca o reală amenințare pentru omogenitatea și coerența microuniversului familial. În acest scop, femeia încearcă să-l conștientizeze și pe Gheorghiță de importanța călătoriei, de faptul că el urmează să devină capul familiei. Această mentalitate patriarhală se evidențiază în relația pe care mama o are cu ce doi copii ai săi: dacă față de Minodora este mai restrictivă, în raport cu Gheorghiță este mai permisivă.
- Vitoria Lipan se încadrează în **categoria „sufletelor tari"** ale literaturii române. Deși sufletul său plânge de durere, Vitoria dă dovadă de stăpânire de sine. Caracter puternic, ea reușește să-și ducă la îndeplinire scopul, și anume acela de a afla adevărul despre moartea soțului. Personajul feminin are o inteligență nativă, astfel încât reușește să se adapteze cu ușurință la legile noii lumi cu care intră în contact. Intuiește ce se află în sufletele oamenilor, îi descoase, pentru a obține informațiile de care are nevoie. Această intuiție a femeii îl uimește pe naivul Gheorghiță, care spune despre ea că: „Mama asta trebuie să fie vreo fermecătoare, pentru că poate citi gândurile omului". De fapt, ea însăși își evidențiază această capacitate, în momentul în care i se adresează fiului: „Eu te pot ceti pe tine, măcar că nu știu carte". Așadar, Vitoria Lipan se constituie într-un adevărat model pentru tânărul neinițiat.
- Viziunea despre lume a autorului se reflectă mai ales la nivelul **statutului moral** al personajului. Întregul comportament al Vitoriei îi reflectă verticalitatea. Aceasta respectă tradițiile și nu își poate găsi liniștea până în momentul în care realizează ritualul înmormântării, prin care sufletul soțului său va fi legat de lanțurile eternității. Chiar dacă pătrunde într-o lume nouă, Vitoria Lipan nu renunță la tradiție, astfel încât cinstește după datină cumetria de la Borca și nunta de la Cruci. În aceeași lege a tradiției încearcă să își educe și copiii, revoltându-se, atunci când fiica ei, Minodora, pare deschisă spre nou. Inclusiv gestul final, când îl îndeamnă pe Gheorghiță să-l lovească cu baltagul pe Calistrat Bogza trebuie interpretat ca fiind unul moral. „A răzbuna" înseamnă, pentru Vitoria, restabilirea binelui, a ordinii.
- O prima secvență narativă, menită a reliefa **trăsăturile de caracter ale protagonistei**, o reprezintă dialogul pe care Vitoria îl poartă cu Gheorghiță înainte de plecarea la drum. Acest schimb de replici se constituie într-o reală formă de caracterizare indirectă, ce relevă **inteligența** și, totodată, **determinarea** actantei. Deși Gheorghiță este încă inocent, mama adoptă o atitudine convingătoare, prin care să-l conștientizeze pe tânăr de faptul că, pentru el, începe o nouă etapă a vieții: „Înțelege că jucăriile au stat. De acum, trebuie să te arăți bărbat. Eu alt sprijin pe lume nu mai am și îmi trebuie brațul tău".
- Momentul în care sunt descoperite osemintele lui Nechifor Lipan, în râpa dintre Suha și Sabasa, se constituie într-un alt episod narativ care pune în relief trăsăturile Vitoriei. Aceasta își păstrează stăpânirea de sine. Atentă la păstrarea tradiției, femeia își jelește sotul și îi aprinde o lumânare, dar, în același timp, colaborează cu autoritățile. Acceptă să vorbească „prin sârmă" cu prefectul de la Piatra, căruia îi va cere permisiunea să o lase să își îngroape bărbatul în „țintirim".
- În concluzie, Vitoria Lipan rămane un personaj reprezentativ pentru viziunea despre lume a unui autor care a optat pentru o scriere hibridă, roman realist cu substrat mitic, ca să evidențieze faptul că tradiția și modernitatea nu reprezintă două forme opozitive, ci complementare, prin care ființa umană se poate raporta la lumea în care trăiește.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 4

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Expresia vorbește despre efectul pe care îl poate avea această baladă asupra cititorului și despre sensibilitatea acestuia.
2. Michelet a cunoscut balada prin traducerea în franceză de către Alecsandri.
3. Alecsandri și Alecu Russo culeg balada de la ciobanii din munții Moldovei.
4. Cel care a vorbit pentru prima dată de *spațiul mioritic* a fost Lucian Blaga.
5. Jules Michelet se referă la atitudinea omului în fața morții, așa cum reiese din versurile baladei *Miorița*. Această concepție despre moarte, pusă pe seama poporului român, al cărui exponent este ciobănașul, este privită cu un soi de regret de către istoricul francez care constată că moartea este privită atât de firesc, încât omul parcă așteaptă venirea ei pentru a se reîntoarce în natură, chiar și în forma alegorică a unei nunți cosmice.

B.

- Baladele, literatura populară sau folclorul reprezintă, pentru fiecare popor, o modalitate de a-și cunoaște specificul național. Având avantajul vechimii și al prelucrării neîncetate de-a lungul generațiilor, baladele păstrează, prin multiplele individualități care le-au modificat, generalitatea unor concepții despre existență, moarte, vitejie sau eroism. Baladele și literatura populară din care acestea fac parte reprezintă cea mai importantă oglindire a înțelepciunii unui popor, idee sugerată și de Neagu Djuvara în textul *Între Orient și Occident. Țările române la începutul epocii moderne*.
- În primul rând, prin forma artistică specifică de cântec bătrânesc, baladele adună, de-a lungul timpului, experiențe de viață transpuse în vers, în cântec și în poveste. Ele spun întâmplări care, șlefuite de-a lungul timpului, capătă caracter de generalitate și, atât cel care o ascultă/citește, cât și cel care o cântă, și-o asumă, se regăsește în ea, astfel validându-i valoarea. În cazul *Mioriței*, popularitatea de care vorbește Neagu Djuvara nu este decât rezultatul acestei asumări generale a concepției poporului român despre moarte.
- În al doilea rând, prin capacitatea ei de a sintetiza, balada așază, într-o formă accesibilă, într-un vocabular popular, în versuri ușor de reținut și de reprodus, concepții filozofice care, sub o altă formă, ar fi fost inaccesibile. Tocmai această lejeritate a formei a permis ca, de-a lungul timpului, să poată aduna experiențe de viață, de cele mai multe ori dramatice, pe care să le transfigureze artistic. Djuvara observă că forma lapidară a primelor două versuri i-a fost necesară lui Lucian Blaga să construiască un întreg sistem filozofic bazat pe *spațiul mioritic*.
- În concluzie, prin caracterul ei sincretic și prin capacitatea de a sintetiza experiențe de viață și a le transmite mai departe, balada populară este una dintre cele mai importante modalități de a transmite concepțiile despre viață ale unui popor.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Printr-o viziune omniscentă, specifică realismului, naratorul din *Ciocoii vechi și noi* de Nicolae Filimon face un portret succint al postelnicului Andronache Tuzluc, dar explică și felul în care a ajuns să ocupe o asemenea funcție înaltă. Cu umor și ironie, făcând apel la asocieri inedite, naratorul ilustrează unul dintre elementele specifice realismului, și anume parvenitismul. Istoria personală a lui Tuzluc spune că a crescut în sărăcie în Fanar, a fost ciohodar (funcție umilă) al lui Caragea ca apoi, prin intrigi și minciuni, să strângă avere cu ajutorul căreia să își cumpere funcție.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- Teatrul își creează un microunivers propriu, în care dramaturgul se substituie naturii, creând personaje și locuri noi, făcând din vis realitate, pentru a aduce în fața spectatorului o lume inedită. Actorii sunt cei care dau viață personajelor plăsmuite de dramaturg, un adevărat Demiurg care creează viața din nimic. În comedie, unde intenționalitatea artistului este aceea de a stârni râsul, personajele surprind defecte ale ființei umane, fiind realizate, de aceea, prin linii caricaturale îngroșate.
- „O scrisoare pierdută" de I.L. Caragiale este o comedie de moravuri, în care autorul construiește o adevărată galerie tipologică de personaje cu punct de plecare în teatrul clasic. Reprezentativă pentru viziunea despre lume a dramaturgului este relația dintre Ștefan Tipătescu și Zoe Trahanache, urmărită pe tot parcursul textului.
- În primul rând, **conflictul principal** al piesei este unul **exterior** și constă în lupta pentru puterea politică, pentru obținerea funcției de deputat, între cele două tabere adverse: cea aflată la putere, care susține candidatura lui Tache Farfuridi, și opoziția, reprezentată de gruparea intelectualilor din redacția ziarului „Răcnetul Carpaților", care îl susține în alegeri pe avocatul Nae Cațavencu. Acest conflict principal este particularizat prin altele **secundare**, între care se remarcă cel dintre Zoe și Ștefan Tipătescu. Femeia încearcă să îl convingă pe Tipătescu să-l susțină în alegeri pe Cațavencu, astfel încât acesta să nu facă publică scrisoarea, iar imaginea ei de femeie onorabilă să fie pătată. Cele două personaje sunt construite prin discrepanța dintre esență și aparență, diferența dintre pretenții și adevărata realitate proiectând personajele în ridicol, în niște situații de un comic savuros.
- În al doilea rând, **modalitățile de caracterizare** a celor două personaje sunt cele consacrate de textul dramatic: directe și indirecte. Trăsăturile de caracter ale actanților reies îndeosebi din gesturile lor, din fapte sau atitudini. Dialogul, ca mod de expunere principal în textul dramatic, devine o formă prin care personajele nu numai comunică, ci, mai ales, se comunică. Originalitatea lui Caragiale se reflectă în individualizarea personajelor prin onomastică și prin limbaj. De pildă, prenumele prefectului face trimitere la personalitatea marcantă a lui Ștefan cel Mare, în timp ce numele său, derivat cu cel mai banal sufix din onomastica românească, „-escu", îl plasează în anonimat. Astfel, prin onomastică, Caragiale surprinde discrepanța dintre pretențiile de persoană publică autoritară ale prefectului și caracterul său slab, ușor influențabil, lăsându-se condus de sentimentele pe care le are față de Zoe.
- În aceeași ordine de idei, **statutul social** al celor două personaje este surprins încă din „Lista cu Persoanele", plasată la începutul piesei. Cititorul află că Ștefan Tipătescu este prefectul județului, așadar unul dintre stâlpii puterii locale, cel mai important personaj în organizarea procesului electoral. Puterea sa, autoritatea sunt doar niște aparențe, în realitate, comportamentul său fiind unul influențabil, dictat de sentimente. Despre Zoe aflăm că este „soția celui de mai sus", nevasta lui Zaharaia Trahanache, cu opt ani mai tânără decât acesta. Este singurul personaj feminin într-o lume a politicului, dominată de bărbați. Plasarea numelui său la finalul listei ar putea sugera lipsa de importanță a acestui personaj. În realitate, Zoe reușește să-i manipuleze pe toți bărbații din jurul său: se arată „simțitoare" față de Zaharia Trahanache, pe Tipătescu îl șantajează sentimental, determinându-l să-l susțină în alegeri pe Cațavencu, iar acestuia din urmă îi acceptă, în finalul operei, scuzele, consolându-l că mai există „camere"unde mai poate candida.
- Din punct de vedere **psihologic**, relația dintre cele două personaje este realizată pe baza antitezei dintre caracterul slab al lui Tipătescu și cel puternic al lui Zoe. În această relație de cuplu, Tipătescu reprezintă planul afectelor, iar Zoe, pe cel al raționalului. Caracter ușor influențabil, prefectul cedează rugăminților femeii pe care o iubește, acceptând să-l susțină în alegeri pe contracandidatul politic. Tipătescu se autovictimizează, susținând că și-a sacrificat o carieră la centru „de dragul partidului și al lui Zoe". De fapt, el este un adaptat la lumea în care trăiește, complăcându-se în confortul pe care i-l asigură funcția de prefect. Impulsiv, trece de la o stare de calm detașat la amenințări la adresa lui Cațavencu. În schimb, Zoe, mult mai rațională, reușește să tempereze comportamentul impulsiv al amantului său, mai ales atunci când acesta îi cere să fugă împreună, feriți de ochii lumii.

- Viziunea despre lume a dramaturgului se reflectă, îndeosebi, la nivelul **statutului moral** al celor două personaje. La fel ca toate personajele din teatrul lui Caragiale, atât Zoe, cât și Ștefan Tipătescu au un comportament ce îi plasează în sfera imoralității. În fapt, intenția scriitorului este aceea de a surprinde moravurile societății românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, caracterizată prin ceea ce Titu Maiorescu numea „o societate a formelor fără fond". Îmbătat de propria putere, prefectul înțelege să conducă județul ca pe propria moșie. În acest sens, el dispune, mai întâi, arestarea, și apoi eliberarea lui Cațavencu, fără vreun temei legal. De asemenea, nici el și nici Zoe nu au mustrări de conștiință pentru relația lor adulterină. Femeia este preocupată să salveze aparența, scopul ei fiind acela de a împiedica publicarea scrisorii de amor care i-ar putea periclita imaginea de femeie onorabilă. Niciun gest al său nu-i trădează intenția de a-și corecta comportamentul imoral.
- Relația intimă dintre cele două personaje, dragostea pe care și-o poartă, reiese, înainte de toate, din **conținutul scrisorii** pe care prefectul i-o adresează Zoei: „Scumpa mea Zoe, diseară venerabilul se duce la întrunire. Eu trebuie să stau acasă, pentru că aștept depeșe de la București, la care trebuie să răspunz pe dată. Nu mă aștepta, prin urmare, ci vino tu la mine, cocoșelul tău care te adoră și te sărută de o mie de ori. Fănică". Față de Zoe, Tipătescu se crede irezistibil, iar limbajul utilizat de acesta este de un comic savuros.
- **Scena VI din Actul al II-lea** devine, de asemenea, reprezentativă pentru a surprinde relația dintre cele două personaje. Zoe joacă o adevărată comedie a slăbiciunii feminine, pentru a-l determina pe Tipătescu să-l susțină în alegeri pe Nae Cațavencu: „Dacă ambiția ta, dacă nimicurile tale politice le pui mai presus de rușinea mea, de viața mea, atunci lasă-mă! Să mor...". În cele din urmă, Tipătescu cedează în fața rugăminților și se retrage în umbra femeii pe care o iubește, recunoscându-i, astfel, autoritatea: „Ești candidatul Zoii, ești candidatul lui nenea Zaharia, prin urmare și al meu", îi va spune el lui Cațavencu.
- În concluzie, relația dintre Ștefan Tipătescu și Zoe Trahanache rămâne reprezentativă pentru viziunea despre lume a unui autor care a recurs la principiile estetice ale realismului și ale clasicismului pentru a surprinde, dintr-o perspectivă critică și ironică, imaginea societății românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, „o societate a formelor fără fond", după cum o caracteriza Titu Maiorescu.

Modelul nr. 5

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

A.

1. Expresia *din scoarță în scoarță* se referă la faptul că opera lui Eminescu era cunoscută în totalitate, cărțile lui au fost citite integral.

2. Titu Maiorescu a îngrijit ediția *Princeps* a operelor lui Mihai Eminescu.

3. Patru dintre marile personalități ale culturii enumerate în text sunt: Mihai Eminescu, Martin Heidegger, Titu Maiorescu și Nichita Stănescu.

4. Pentru Mircea Micu, modelele literare nu au relevanță decât în măsura în care indică o anumită popularitate. Acesta dă dovadă de sinceritate și nu ia atitudinea unui atoateștiutor în măsură să ofere sfaturi pe care nici el nu le-a urmat. Subtil, subliniază faptul că fiecare tânăr trebuie să își găsească un drum propriu.

5. Mircea Micu ocolește sintagma *prietenii literare* și oferă câteva informații despre tipurile de relații de prietenie pe care le-a avut de-a lungul anilor. Dacă unele au fost *esențiale* și *ilustre*, altele au fost neînsemnate sau au depins de împrejurări. Dintre toate se remarcă apropierea de Nichita Stănescu, cel care l-a ajutat să înțeleagă că prietenia înseamnă împărtășire și mistuire, cel a cărui moarte l-a marcat ireversibil.

B.

- Ideea unui model profesional, personal sau de oricare altă natură este o temă vehiculată de-a lungul timpului și abordată, în special, de științele literaturii sau ale psihologiei. Modelul (sau mentorul) este suma unor idealuri în care crede fiecare, transpunerea în realitate a unor țeluri spre care ființa umană tinde. Fascinația pe care o exercită un model vine din nevoia de identificare, de regăsire în celălalt, nevoie care poate fi resimțită în grade diferite, în funcție de personalitatea fiecăruia și care are nuanțe variate, mai ales atunci când este vorba de literatură și scriitori.
- Pe de o parte, în ceea ce-l privește pe scriitor, modelul literar îi oferă acestuia satisfacția unei validări artistice. Tânărul scriitor își poate identifica potențialul în trăsăturile operei modelului său sau în trăsăturile personalității acestuia, aspect valabil în toate domeniile de activitate, identificare ce poate merge până la copiere. În fragmentul de text citat, Mircea Micu insistă, cu subtilitate, pe anumite valențe ale prieteniei cu Nichita Stănescu pe care l-a admirat ca om și ca spirit, dar pe care nu l-a copiat, deși opera acestuia l-a influențat într-o anumită măsură.
- Pe de altă parte, modelul artistic îi este necesar unui tânăr scriitor, în cazul în care este urmat ca model de bună practică. În afară de admirația pentru stilul artistic, un scriitor poate urma metoda prin care mentorul său își disciplinează actul sau discursul scriitoricesc. De aceea, unii dintre scriitori preferă tovărășia modelelor unor artiști consacrați de la care învață atitudini față de lume sau față de viață, își modelează personalitatea și se cunosc mai bine pe ei înșiși, adică „tainele" și „ocrotirile reciproce" despre care vorbește Mircea Micu. Bineînțeles, este un proces care presupune o disciplină a observației, capacități de analiză și sinteză, dar și posibilitatea de a discerne și de păstra intactă prospețimea și originalitatea operei personale, prin moralitate profesională ireproșabilă.
- În concluzie, un scriitor are nevoie de modele literare în procesul devenirii sale artistice, doar în măsura în care poate să discearnă și să înțeleagă că modelul este cel care îi va orienta pașii, nu este cel pe care îl va copia.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Ipostaza asupra căreia se concentrează mare parte din textul liric eminescian este femeia iubită. Discursul este o expresie a subiectivității marcată, în primul vers, printr-o întrebare retorică. Retorismul (una dintre mărcile romantismului) este vizibil și în versurile șase și zece, marcând deziluzionarea, dezamăgirea eului liric care folosește iubirea și ipostaza femeii iubite ca pretexte pentru exprimarea unui deziderat filosofic specific romantismului: existența iluzorie, pesimismul schopenhauerian și soarta trecătoare (*ca visul unei umbre și umbra unui vis*). În lumea iluziei, chiar și femeia iubită sau iubirea sunt doar păreri trecătoare, sentimentele nu au consistență, nimic nu mai aparține sieși (*Te-aș cere doar pe tine, dar nu mai ești a ta;*). Pesimismul este marcat de retorism (figură stilistică centrală), dar, evident, și de epitetele în inversiune ca *stinsului noroc*. Imposibilitatea împlinirii iubirii este cauzată nu atât de absența ființei iubite, cât de sentimentul zădărniciei.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- În textele epice, personajele sunt purtătoarele de semnificație ale mesajului transmis prin discursul narativ. Ele sunt rotițele care pun în mișcare mecanismul universului ficțional. În basmul popular, personajele devin purtătoarele unor valori simbolice: Binele și Răul, în diversele lor ipostaze. Spre deosebire de textul popular, în basmul cult personajele reflectă viziunea despre lume a autorului. De aceea, în opera sa, Ion Creangă recurge la o umanizare a fantasticului, astfel încât personajele nu numai că devin reprezentative pentru tipologiile umane din spațiul rural humuleștean, ci sunt construite prin ambiguizarea trăsăturilor.
- Reprezentative pentru viziunea despre lume a lui Ion Creangă rămân particularitățile de construcție a personajului Harap-Alb, protagonistul basmului cult „Povestea lui Harap-Alb", publicat în revista „Convorbiri literare", în anul 1877.

Scanned with OKEN Scanner

- În primul rând, discursul epic dezvoltă un **conflict exterior**, între cele două forțe antinomice: Binele și Răul. Cu toate acestea, Creangă își construiește personajele pe principiul ambiguizării. De aceea, protagonistul nu reprezintă o întruchipare desăvârșită a Binelui, având un caracter profund uman, cu calități și defecte. În plus, comportamentul personajului principal reflectă un **conflict interior**, o permanentă luptă a sinelui cu sinele, între cele două ipostaze ale sale: cea de neinițiat și cea de ființă inițiată.
- În al doilea rând, **modalitățile de caracterizare** a personajului sunt cele consacrate de textul epic: directe și indirecte. Astfel, slăbiciunea de caracter a protagonistului este evidențiată direct atât de narator, care afirmă despre el că este „boboc în felul său la trebi de-aistea", cât și de Sfânta Duminică, personaj care îi spune „că este mai fricos decat o muiere". Gesturile, faptele, atitudinile personajului devin adevărate mijloace indirecte de caracterizare.
- **Statutul social** al protagonistului este surprins încă din incipitul discursului narativ, când cititorul află că este mezinul craiului. Pe parcurs, apare în ipostaza de slugă a Spânului, ca, în final, să dobândească statutul de moștenitor la tronul împăratului Verde, echivalent, în plan simbolic, cu cel de inițiat. **Din punct de vedere psihologic**, firul narativ al basmului urmărește conturarea personalității fiului de crai, în urma probelor la care e supus de către Spân. Astfel, la început se dovedește naiv, nu se pricepe la oameni, fiind incapabil să distingă între aparență și esență. Nu intuiește esența divină a Sfintei Duminici, ce îi apare sub înfățișarea de „babă gârbovă de bătrânețe", la fel cum nu își dă seama ca Spânul este același sub trei înfățișări. Dovedește maturitate în înțelegerea firii umane când intuiește în cei cinci năzdrăvani adevărate ajutoare ce-i vor fi de trebuință la curtea împăratului Roș. Egoismul reprezintă o altă slăbiciune a protagonistului. Așa se explică faptul că decide să-i ofere Sfintei Duminici bănuțul doar în momentul în care aceasta îi formulează viitoarea traiectorie inițiatică: „Fecior de crai, vede-te-aș împărat!". Se dovedește a fi milos, când, în drum spre împăratul Roș, salvează nunta de furnici și le creează un adăpost albinelor. Totodată, traseul inițiatic al protagonistului se impune a fi analizat și **din perspectiva moralității**. Comportamentul său inițial îl plasează în sfera amoralității, fapt dovedit de încălcarea sfatului părintesc și acceptarea tovărășiei Spânului. Cu toate acestea, el trebuie absolvit de vină, având în vedere faptul că este imatur. Dobândirea maturității reflectă, însă, moralitatea personajului. Când se întoarce cu pielea cu nestemate din Pădurea Cerbului, rezistă tentației de a se îmbogăți, fiind loial jurământului depus în fața Spânului.
- **Principala trăsătură** a actantului este **caracterul său profund uman**. Harap-Alb nu are puteri supranaturale și nici însușiri excepționale la fel ca eroii prezentați în basmele populare. Le deține în stare latentă și dobândește, prin trecerea probelor, o serie de calități excepționale. Crăișorul este, astfel, obligat să treacă probele la care a fost supus de Spân, în calitatea sa de maestru spiritual sever. Aceste probe, însă, nu poate să le treacă singur, de aceea este ajutat de Sfânta Duminică, dar și de cele cinci personaje fabuloase. Spre exemplu, prima probă pe care protagonistul trebuie să o treacă este aducerea sălăților din Grădina Ursului. În această situație, este îndrumat de Sfânta Duminică, ea fiind cea care îi oferă fiului de crai obiectele magice: o licoare cu somnoroasă, fiartă într-o vadră cu lapte dulce și miere. Tot de Sfânta Duminică este sfătuit și ajutat pentru trecerea celei de-a doua probe, când personajul feminin îi oferă sabia și obrăzarul lui Statu-Palmă-Barbă-Cot.
- Ultima probă necesită mai multe ajutoare datorită faptului că este proba cea mai dificilă și constă în aducerea fetei împăratului Roș la curtea împăratului Verde. La casa împăratului Roș, Harap-alb este supus la alte probe: proba focului în casa de aramă, pe care o trece cu ajutorul lui Gerilă, proba pământului și a apei, pe care o trece cu ajutorul lui Flămânzilă și Setilă, alegerea macului de nisip, la care este ajutat de furnici, straja nocturnă și prinderea fetei transformate în pasăre, peste care trece ajutat de Ochilă și Păsări-Lăți-Lungilă, în vreme ce albina va ajuta la ghicirea fetei. Pe parcursul acestor probe, fiul de crai are ocazia de a se cunoaște pe sine, descoperindu-și însușiri excepționale: milostenia și bunătatea față de ființele neajutorate, capacitatea de a-și face prieteni și capacitatea de a iubi.
- În concluzie, particularitățile de construcție a personajului Harap-Alb rămân reprezentative pentru viziunea despre lume a unui autor a cărui intenționalitate artistică a fost aceea de a reconfigura structura consacrată a basmului popular dintr-o perspectivă realistă și simbolică.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 6

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Sensul expresiei date se referă la faptul că aceste clădiri sunt înșiruite, sunt construite una lângă cealaltă.

2. Două dintre obiectivele contemplate sunt cartierul universitar și statuia Școlii Ardelene.

3. Două dintre stilurile arhitecturale definitorii pentru Cluj sunt goticul și barocul vienez.

4. Această secvență face referire la specificul ardelenesc, la calmul, liniștea, dar și la confortul acelei rațiuni specifice popoarelor apusene, toate regăsibile în atmosfera clujeană.

5. Orașul îl îndeamnă pe vizitator la meditație asupra civilizației și a secretului ei. Atmosfera Clujului îl învață pe vizitator o lecție despre toleranță și despre coexistența în armonie cu oamenii care nu-i seamănă, care nu împărtășesc aceleași convingeri sau același mod de a vedea spectacolul lumii, dar care găsesc în faptele bune și în respectarea regulilor același numitor.

B.

Fiecare oraș sau fiecare localitate reflectă gradul de civilizație (sau cel de civilizare) a locuitorilor lui. Mentalitățile locuitorilor sunt vizibile în aspectul general al unui oraș, de la fațadele clădirilor, dispunerea acestora, piețe și parcuri, până la comportamentul locuitorilor, atitudinea acestora față de străini, vizitatori, turiști, față de celălalt sau față de propriul oraș.

- În primul rând, aspectul general al unui oraș, vizibil printr-o simplă plimbare, poate să vorbească despre istoria și mentalitatea pe care acestea le-au lăsat moștenire. În cazul Clujului, istoria relațiilor cu Apusul Europei este ușor de citit în arhitectură, în dispunerea clădirilor, în decorațiunile acestora sau în amenajarea parcurilor. Cele mai multe dintre clădirile centrale au valoare istorică și vorbesc despre importanța pe care arhitecții au dat-o frumosului, iar stilurile arhitecturale (barocul, goticul) demonstrează că a orașul a preluat o parte din măreția Apusului.
- În al doilea rând, civilizația este demonstrabilă și de atitudinea sau comportamentul oamenilor. Valorile europene sunt regăsibile într-un oraș dominat de dragostea pentru învățătură și carte a unor intelectuali care au făcut din studiu o pasiune. Este normal ca frumosul și pasiunea pentru cultură să se răsfrângă și în mentalitatea cetățenilor care au învățat, cu timpul, ce înseamnă prețuirea valorilor celorlalți.
- În concluzie, un oraș, cu toate aspectele pe care le poate înfățisa unui turist, reflectă gradul de civilizație a locuitorilor, înfățișarea acestuia și priceperea locuitorilor lui de a împărtăși câte ceva din tainele unei conviețuiri pașnice constituind un fel de carte de vizită pentru acel oraș.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Fragmentul din *Ciocoii vechi și noi* de Nicolae Filimon surprinde secvența în care un tânăr ajunge la casele boierului Andronache Tuzluc. Este descrisă minunțios înfățișarea acestuia, naratorul insistând pe starea precară a hainelor lui, dar și asupra gândurilor de îmbogățire pe spatele viitorului stăpân pe care le are tânărul de 22 de ani. Insistența asupra detaliilor (în acest caz, portretul tânărului), omnisciența naratorială, parvenitismul și impresia de veridicitate sunt trăsături ale realismului literar.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- Teatrul își creează un microunivers propriu, în care dramaturgul se substituie naturii, creând personaje și locuri noi, făcând din vis realitate, pentru a aduce în fața spectatorului o lume inedită. Actorii sunt cei care dau viață personajelor plăsmuite de dramaturg, un adevărat Demiurg care creează viața din nimic.

Scanned with OKEN Scanner

În comedie, unde intenționalitatea artistului este aceea de a stârni râsul, personajele surprind defecte ale ființei umane, fiind realizate, de aceea, prin linii caricaturale îngroșate.

- „O scrisoare pierdută" de I.L. Caragiale este o comedie de moravuri, în care autorul construiește o adevărată galerie tipologică de personaje cu punct de plecare în teatrul clasic. Dintre acestea se distinge Ștefan Tipătescu, particularitățile de construcție a acestui personaj devenind reprezentative pentru viziunea autorului asupra lumii.
- În primul rând, **conflictul** principal al piesei este unul exterior și constă în lupta pentru puterea politică, pentru obținerea funcției de deputat, între cele două tabere adverse: cea aflată la putere, care susține candidatura lui Tache Farfuridi, și opoziția, reprezentată de gruparea intelectualilor din redacția ziarului „Răcnetul Carpaților", care îl susține în alegeri pe avocatul Nae Cațavencu. **Conflictul comic** rezultă din surprinderea discrepanței dintre aparență și esență, dintre ceea ce vor să pară personajele și ceea ce sunt ele cu adevărat în realitate.
- În al doilea rând, **modalitățile de caracterizare** a personajului sunt cele consacrate de textul dramatic: directe și indirecte. Trăsăturile de caracter ale lui Ștefan Tipătescu reies îndeosebi din gesturile sale, din fapte, atitudini sau din relația cu celelalte personaje. Dialogul, ca mod de expunere principal în textul dramatic, devine o formă prin care personajul nu numai comunică, ci, mai ales, se comunică. Originalitatea lui Caragiale se reflectă în individualizarea personajelor prin onomastică și prin limbaj. De pildă, prenumele prefectului face trimitere la personalitatea marcantă a lui Ștefan cel Mare, în timp ce numele său, derivat cu cel mai banal sufix din onomastica românească, „-escu", îl plasează în anonimat.
- **Statutul social** al personajului este prezentat în „Lista cu Persoanele", plasată la începutul piesei. Cititorul află că Ștefan Tipătescu este prefectul județului, așadar unul dintre stâlpii puterii locale, cel mai important personaj în procesul electoral. Poziția sa marcantă este doar aparentă, în realitate comportamentul său fiind dictat de sentimentele de iubire pe care le manifestă față de Zoe.
- Din punct de vedere **psihologic**, Ștefan Tipătescu reprezintă un caracter slab, ușor influențabil. Personajul se autovictimizează, susținând că și-a sacrificat o carieră la centru „de dragul partidului și al lui Zoe". În realitate, însă, el nu face nimic pentru a-și depăși condiția, fiind un adaptat la lumea în care trăiește. Versatilitatea comportamentului său se reflectă în schimbările de atitudine, trecând brusc de la calm la furie. Acționează, de cele mai multe ori, impulsiv, fără a se gândi la consecințele propriilor decizii. Astfel, fără a încerca să găsească o soluție la situația tensionată generată de pierderea scrisorii, îi cere Zoei să fugă împreună, feriți de ochii lumii
- La fel ca toate personajele comediei „O scrisoare pierdută", Ștefan Tipătescu are un comportament ce îl situează în afara sferei **moralului**. Deținând frâiele puterii, prefectul înțelege să conducă județul ca pe propria moșie. În acest sens, dispune arestarea, și apoi eliberarea lui Cațavencu, fără să aibă vreun temei legal. Mai mult, este dispus să îl susțină în alegerei pe contracandidatul politic doar pentru a o mulțumi pe Zoe.
- **Caracterul slab** al lui Ștefan Tipătescu reiese, înainte de toate, din conținutul scrisorii de amor pe care i-o trimite amantei sale: „Scumpa mea Zoe, diseară venerabilul se duce la întrunire. Eu trebuie să stau acasă, pentru că aștept depeșe de la București, la care trebuie să răspunz pe dată. Nu mă aștepta, prin urmare, ci vino tu la mine, cocoșelul tău care te adoră și te sărută de o mie de ori. Fănică." Această epistolă evidențiază nu numai relația amoroasă, adulterină dintre cele două personaje, cât mai ales devine semnificativă pentru a înțelege trăsătura principală de caracter a bărbatului. Acest personaj este construit pe discrepanța dintre esență și aparență, comicul reieșind din pretențiile sale de a fi o personalitate autoritară în viața politică și adevărata sa realitate, un individ care acționează pe baza sentimentelor.
- Tot sub impulsul emoțiilor acționează și atunci când „Răcnetul Carpaților" anunță că în numărul de a doua zi va fi reprodusă „o interesantă scrisoare sentimentală a unui înalt personaj din localitate către o damă de mare influență". Fără să analizeze situația, îi ordonă lui Ghiță Pristanda să îl aresteze pe Cațavencu, dar Zoe îi dejoacă planurile și îl asigură pe contracandidatul politic de sprijinul său. Femeia joacă o adevărată comedie, recurgând la plânsete, leșinuri, țipete pentru a lupta cu încăpățânarea aman-

Scanned with OKEN Scanner

tului. În cele din urmă, Tipătescu cedează în fața rugăminților și se retrage în umbra femeii pe care o iubește, recunoscându-i, astfel, autoritatea: „Ești candidatul Zoii, ești candidatul lui nenea Zaharia, prin urmare și al meu", îi va spune el lui Cațavencu.

▶ În concluzie, particularitățile de construcție a acestui personaj rămân reprezentative pentru viziunea despre lume a unui autor care a recurs la principiile estetice ale realismului și ale clasicismului, pentru a surprinde, din perspectivă critică și ironică, anatomia societății românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Modelul nr. 7

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Secvența dată se referă la faptul că singurătatea este cea care declanșează această poftă pentru distracție.

2. Cele două personalități culturale evocate în text sunt Baudelaire și Octavio Paz.

3. Patru dintre manifestările din timpul fiestei sunt cântatul, dansul, aruncatul petardelor și al florilor de hârtie.

4. În această secvență, dansul dobândește sensul eliberării, este cel care eliberează sufletul de grijile zilnice.

5. Dacă în zilele obișnuite, mexicanii sunt liniștiți, retrași, cuviincioși, în zilele de fiesta se dezlănțuie, se transformă, se descătușează violent de toate limitele zilelor obișnuite, așa cum se întâmpla și cu grecii care îl sărbătoreau pe Dionysos. Mexicanii alcătuiesc un popor care, pe de o parte, prețuiește tihna și liniștea unei rutine zilnice, dar pe care o compensează cu sărbători care forțează limite.

B.

Sărbătorile, cu sau fără substrat religios, constituie o componentă fundamentală a vieții omului, indiferent de zona în care acesta trăiește. Deși, la origine, ele evocau o divinitate, treptat, dar nu total, sensul acesta religios s-a pierdut, rămânând manifestarea în sine și efectul pe care aceasta îl are asupra oamenilor. Având în vedere mai ales efectul pe care îl au asupra oamenilor, sărbătorile reprezintă o necesitate în viața ființei umane, idee surprinsă și în fragmentul *Nevoia de sărbătoare* de Octavian Paler.

▶ În primul rând, sărbătorile au rostul, deloc de neglijat, de a schimba rutina zilnică. Fiecare om resimte, după o anumită perioadă în care este angajat în activități monotone, identice în fiecare zi, să schimbe această ordine, să se rupă de acest mecanism pe care îl percepe, mai mult inconștient, drept dăunător. Observația pe care o face Octavian Paler cu privire la obiceiurile poporului mexican vine în întâmpinarea acestei idei, pentru că mexicanilor le plac sărbătorile multe și nu pierd niciun prilej în care să se desprindă de rutină: *[...] niciun prilej de sărbătoare nu e pierdut în Mexic. Calendarul mexican e ticsit de sărbători.*

▶ În al doilea rând, schimbarea adusă de sărbători înseamnă restabilirea unui echilibru. Plictiseala, banalitatea, profanul sunt înlocuite printr-o dezlănțuire de forțe menite să readucă pe aceeași linie existența omului. Paler surprinde, printre altele, violența manifestărilor mexicanilor care, cu cât sunt mai liniștiți în zilele obișnuite, cu atât e mai mare pofta de a sparge barierele în zilele de fiesta. Acest echilibru este tradus la ei prin anularea singurătății: *Se bucură violent ca să-și poată relua după aceea singurătatea.* Deși nerostită (sau nici măcar conștientizată), dorința de refacere a echilibrului este îndeajuns de mare cât să facă din aceste sărbători niște manifestări foarte cunoscute în toată lumea.

▶ În concluzie, sărbătorile sunt necesare omului, văzut atât ca individualitate, cât și ca parte a societății, pentru că sunt, probabil, cele mai importante manifestări care îi asigură echilibrul sau care, ca în cazul mexicanilor, alungă singurătatea.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

▶ În fragmentul din piesa de teatru *Iorgu de la Sadagura* de Vasile Alecsandri este surprins momentul întoarcerii de la studii, din străinătate, a tânărului Iorgu. Bătrânul Damian, unchiul lui Iorgu, îi face acestuia o primire călduroasă, dar acesta, subtil, nu răspunde cu aceeași afecțiune. Indicația scenică (*în parte*) arată că tânărul nu gustă asemenea manifestări, dată fiind noua lui formație de intelectual format în străinătate. Ironizarea bonjuristului Iorgu este realizată și cu ajutorul comicului de limbaj. Din snobism, Iorgu folosește jargonul, replicile sunt în mare parte, în limba franceză, dar și limbajul de lemn. Poartă monoclu, nu pentru că vederea îi e slabă de la citit, ci pentru că i-a slăbit *puterea razelor vizuale.*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

▶ În lucrarea intitulată „Arca lui Noe", criticul literar Nicolae Manolescu distinge trei vârste ale romanului românesc: doric, ionic și corintic. Alături de „Ion", creația realist-obiectivă a lui Liviu Rebreanu, „Baltagul", opera lui Mihail Sadoveanu, este încadrată categoriei romanelor dorice. Cititorul poate observa, însă, o diferență stilistică, tematică și de viziune între cele două creații literare. Această diferență se datorează intenționalității celor doi scriitori. Astfel, dacă Liviu Rebreanu recurge la o literatură mimetică, pentru a înfățișa imaginea unui univers rural coerent și omogen, Mihail Sadoveanu surprinde imaginea unei societăți în schimbare, aflată la confluența dintre tradiție și modernitate. În acest sens, intenția scriitorului moldovean nu mai este aceea de a reflecta mimetic, în propria creație, o lume, ci de a surprinde mecanismele de funcționare ale acesteia, modul în care ființa umană poate să se raporteze la existență. Așa se explică dimensiunea hibridă a prozei sadoveniene: roman realist cu substrat mitic.

▶ În primul rând, **autorul** „Baltagului" **își propune o reflectare veridică, verosimilă, a realității** societății moldovenești de la începutul secolului al XX-lea, o societate supusă metamorfozelor. Astfel, primele cinci capitole ale romanului dobândesc un caracter monografic, în sensul în care surprind în detaliu viața satului de munte, Măgura Tarcăului, o lume rurală, tradițională, patriarhală, care își conduce existența după legi nescrise. Începând cu capitolul al șaselea, drumul pe care îl va întreprinde Vitoria Lipan în căutarea soțului dispărut devine un pretext pentru ca autorul să aducă în fața cititorului o nouă lume, modernă, capitalistă, a legilor scrise, în care valoarea centrală este banul. În concepția lui Mihail Sadoveanu, modernitatea și tradiția nu reprezintă două mentalități antitetice, ci devin două forme complementare prin care omul se poate raporta la existență și la înțelegerea ei.

▶ În al doilea rând, **romancierul recurge la construcția de personaje tipologice**, reprezentative pentru societatea înfățișată de universul ficțional. Protagonista, Vitoria Lipan, întruchipează tipul munteancei, al femeii de la țară. Pe parcursul discursului narativ, însă, personajul feminin este urmărit în trecerea sa de la tipicitate la individualizare. Ceea ce o face unică pe Vitoria Lipan este capacitatea ei de adaptare la noua lume cu care intră în contact. De fapt, acest personaj devine reprezentativ pentru viziunea despre lume a autorului în măsura în care se remarcă, în comportamentul său, atât o latură mitică, cât și una îndreptată spre real. Ea va ajunge la aflarea adevărului, la descoperirea osemintelor soțului dispărut, făcând apel atât la vise, semne și superstiții, cât și la semnele realului.

▶ În aceeași ordine de idei, discursul epic abordează **tema condiției ființei umane**, nevoită să trăiască la confluența dintre tradiție și modernitate, două mentalități pe care, nemaiputând să le separe, le asimilează. Prima parte a discursului epic aruncă o lumină asupra vieții tradiționale din Măgura Tarcăului. Este o societate de tip patriarhal, în care bărbatul apare în ipostaza de pater familias. Familia Lipan este una de tip patriarhal, iar absența lui Nechifor este percepută de Vitoria ca o amenințare asupra omogenității și coerenței microuniversului său familial. De aceea, pornirea la drum în căutarea „marelui absent" își are mobilul în datoria morală a femeii de a asigura ordinea acestui „paradis în destrămare". Protagonista recurge la semne și vise pentru a înțelege tainele existenței. Astfel, visul în care Nechifor îi apare trecând o revărsare de ape, cu spatele întors către ea și cu fața spre apus, este interpretat de eroină ca un semn venit din lumea de dincolo. De asemenea, cântatul cocoșului cu pliscul întors către poartă este perceput ca un real semn de plecare. Comportamentul său reflectă și concepția bogumilică

Scanned with OKEN Scanner

a omului tradițional asupra religiosului: protagonista se sfătuiește atât cu preotul Daniil, cât și cu baba Maranda, vrăjitoarea satului. De remarcat este faptul că Vitoria se dovedește o strașnică apărătoare a tradiției, a legilor acestei lumi proiectate în mit. Semnificativă, în acest sens, rămâne corecția administrată fiicei sale, Minodora, care părea deschisă spre modernitate: „Îți arăt eu ție coc, bluză și valtz, ardă-te para focului să te ardă! Nici eu, nici bunică-ta și nici bunică-mea n-au știut din acestea și în legea noastră trebuie să crești și tu. Dacă nu, îți leg o piatră de gât și te dau în Tarcău".

- Chiar dacă pornește cu sfială la drum, Vitoria reușește să se adapteze cu ușurință la regulile noii lumi. Cu toate acestea, nu renunță la bagajul de tradiții, astfel încât cinstește după datină cumetria de la Borca și nunta pe care o întâlnește la Cruci. Aceeași deschidere o manifestă și în momentul în care descoperă osemintele soțului în râpa dintre Suha și Sabasa. Respectă tradiția, jelindu-și bărbatul și aprinzându-i o lumânare, dar, în același timp, colaborează și cu autoritățile, acceptând să vorbească „prin sârmă" cu prefectul de la Piatra căruia îi va cere permisiunea să o lase să își îngroape soțul în „țintirim". Finalul romanului aduce în prim-plan ipostaza unei Vitorii adaptate la noua lume, fapt dovedit de momentul în care îl trimite pe Gheorghiță să „țesăle caii după moda cea nouă", promițând, totodată, că o va aduce și pe Minodora la parastasul de 40 de zile după tatăl său.
- **Conflictul** principal al romanului este unul exterior și nu constă, așa cum s-ar putea crede la o lectură de suprafață a textului, în ciocnirea între mentalitatea tradițională și cea modernă, capitalistă. Faptul că Vitoria Lipan s-a adaptat cu ușurință demonstrează ideea coexistenței celor două „lumi". În viziunea lui Sadoveanu, tensiunile apar atunci când noua orânduire se îndepărtează de la valorile morale impuse de societatea tradițională, generând excese. Este cazul lui Calistrat Bogza și al lui Ilie Cuțui, care au încercat să se îmbogățească prin mijloace necinstite. Rolul Vitoriei este, de aceea, unul justițiar, de restabilire a binelui și a ordinii unei lumi pe cale să degenereze în haos.
- **Cronotopul** relevă, înainte de toate, dimensiunea realistă a romanului, prin fixarea cu exactitate a timpului și a spațiului. Astfel, acțiunea romanului debutează toamna târziu, în preajma Sfântului Andrei, când Vitoria Lipan așteaptă vești de la soțul plecat să facă negoț cu oi la Dorna, și continuă până primăvara, femeia pornind la drum, alături de fiul său, în dimineața zilei de 10 martie. La fel ca timpul, spațiul ficțiunii este fixat prin toponime reale: Măgura Tarcăului, Călugăreni, Bicaz, Borca, Cruci, Dorna, Suha, Sabasa, Piatra Neamț etc. Însă aceste elemente de cronotop își dezvăluie și valoarea simbolică. În acest sens, muntele poate fi perceput ca un topos al înălțării spre spiritualitate. Aici se află satul Măgura Tarcăului, un univers al tradițiilor, spritualizat, păstrător al valorilor morale. În opoziție, se află „țara de jos", Ținutul Dornelor, care, în plan simbolic, pare a sugera îndepărtarea de spiritualitate și orientarea spre o nouă valoare, reprezentatată de ban. De asemenea, timpul își dezvăluie valențele simbolice. Toamna, ca anotimp al sfârșitului marchează, la nivelul discursului, finalul unei etape din existența familiei Lipan, în vreme ce dimineața zilei de primăvară, ce coincide cu pornirea la drum, anunță un nou început.
- În concluzie, romanul „Baltagul", scris de Mihail Sadoveanu, rămâne o creație reprezentativă pentru viziunea despre lume a autorului și pentru diversitatea tematică și stilistică.

Modelul nr. 8

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Când spunem că o persoană „își îndreaptă atenția" spre un obiect, sensul transmis este că acel obiect intră în zona de interes a individului, care se concentrează asupra acelui obiect.

2. Perioada de incubație presupune existența unui subconștient capabil de procese cognitive. În această perioadă, o problemă trece din conștient în subconștient, unde este analizată și sunt propuse soluții inedite.

3. Creativitatea presupune imaginație, inteligență, motivație și voință.
4. Secvența citată prezintă imaginea copiilor ca niște ființe originale prin excelență. Copiii sunt capabili să facă asocieri inedite și să combine diferite domenii de cunoaștere. Poate tocmai prin lipsa de experiență reușesc aceștia să ofere soluții neașteptate la probleme.
5. Creativitatea emergentă este etapa cea mai înaltă a creativității și „se manifestă la oamenii de geniu". Prin aceasta, trebuie să înțelegem acei oameni care schimbă total un domeniu de activitate, sau inventează unul nou. Un exemplu dat de Irina Alecu este cel al lui Einstein, care, prin teoria relativității, a revoluționat fizica.

B.

- Printre angajamentele pe care și le ia școala față de elevi este și acela al stimulării creativității acestora. Deși este greu de imaginat cum ar putea școala stimula creativitatea emergentă, primele patru tipuri de creativitate țin de posibilitățile stimulatoare ale instituției. Școala poate stimula în mod real creativitatea, dar există și pericolul ca tot ea să inhibe procesele creatoare, centrându-se pe reproducere de date și pe absența spiritului critic.
- În primul rând, se poate observa că școala pare să fie proiectată să stimuleze primele două tipuri de creativitate prezentate de Irina Alecu: „creativitatea expresivă" și „creativitatea productivă". Creativitatea expresivă este întărită mai ales de orele care sunt legate de sfera artisticului. Elevii sunt încurajați să vină cu asocieri noi la aceste ore. Creativitatea productivă, așa cum o înțelege Irina Alecu, ca o descoperire de „adevăruri de mult cunoscute", este proprie tutuor materiilor în care se învață prin descoperire.
- În al doilea rând, „creativitatea inovativă" și cea „inventivă" par mai slab reprezentate de școală. Stimularea acestora are loc tot în sfera artelor, unde elevul este încurajat să își imagineze finalul unei opere sau chiar să creeze o operă nouă, folosind elemente de prozodie date.
- În concluzie, școala poate stimula creativitatea elevilor pe aproape toate palierele. Materiile care lucrează cu arta sunt cele care câștigă această luptă, întrucât domeniul lor pune foarte mare accent pe originalitate.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Naratorul îl prezintă pe V*** în mod direct ca pe un om superior, un individ care simte *„lucrurile cu mai mult foc decât alți oameni"*. Este un om înflăcărat și *„de un caracter iute"*. Urmărind și felul în care este caracterizat indirect, prin replicile sale, de pildă, se poate observa că V*** este un personaj conștient de condiția sa și că este chiar ușor arogant, condescendent cu cei din jurul lui: *„Ah, se vede că ești încă un copil"*.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- Nuvela este o specie a genului epic, de întindere medie (situată între schiță și roman), cu o acțiune desfășurată pe un singur fir narativ. Are o intrigă riguros construită și un conflict concentrat. Spre deosebire de povestire, de exemplu, unde accentul cade pe situația prezentată și pe actul narării, în nuvelă accentul e pus pe complexitatea personajelor. În centrul discursului narativ se află protagonistul, celelalte personaje gravitând în jurul lui pentru a-i susține evoluția. De asemenea, dacă în povestire se observă subiectivitatea naratorială, în nuvelă se remarcă un grad înalt de obiectivitate.
- „Moara cu noroc", creația literară a lui Ioan Slavici, publicată în volumul „Novele din popor", este reprezentativă pentru specia literară nuvela.
- În primul rând, ca în orice altă nuvelă, și în „Moara cu noroc" **acțiunea se desfășoară pe un singur fir narativ**. Astfel, discursul epic urmărește dezumanizarea personajului principal, Ghiță, sub influența lui Lică Sămădăul. Orbit de dorința de înavuțire, protagonistul își pierde treptat încrederea în sine, imaginea de om cinstit în fața colectivității rurale, îndepărtându-se, în cele din urmă, de propria familie.
- În al doilea rând, **accentul cade pe construcția personajelor**, punctul de fugă al discursului fiind reprezentat de Ghiță. Existența sa ficțională nu poate fi imaginată însă în absența celorlalte personaje în care i se oglindesc calitățile și defectele. În relația cu bătrâna soacră se relevă opoziția dintre

mentalități: cea tradițională, care promovează valorile religioase și familia patriarhală, conform căreia omul are un destin prestabilit, și cea așa-zis modernă, capitalistă, a cărei valoare supremă este banul. În relația cu Ana, la început, apare în ipostaza de soț iubitor și tandru ca, pe parcursul nuvelei, să se distanțeze treptat de aceasta. Cel care îi condiționează involuția ontologică, prăbușirea morală, este Lică, relația dintre cei doi fiind urmărită pe tot parcursul textului.

- În aceeași ordine de idei, creația literară a lui Ioan Slavici respectă particularitățile nuvelei și la nivelul elementelor de structură și de compoziție ale textului narativ. Discursul epic dezvoltă, inițial, **un conflict exterior**, între mentalitatea tradițională, bazată pe valori morale, căreia îi dă glas bătrâna soacră a lui Ghiță, și mentalitatea capitalistă, fundamentată pe valori de schimb, în care puterea supremă este banul. Acest conflict exterior este doar pretextul pentru amplul **conflict interior** pe care îl dezvoltă textul, trăsătură specifică prozei de analiză psihologică. Așa cum se prefigurează încă din titlu, firul narativ al nuvelei urmărește măcinarea, până la dispariție, a constiinței protagonistului al cărui suflet este scindat între cele două chemări lăuntrice: cea a moralității și cea a banului.
- **Construcția subiectului** reflectă preferința scriitorului pentru rigurozitatea clasicismului, discursul narativ fiind structurat pe 17 capitole de o întindere aproximativ egală. Circularitatea, realizată prin intervențiile bătrânei în incipitul și la finalul nuvelei, îi conferă operei lui Slavici aspectul de univers ficțional închis, literatura realistă devenind, astfel, un crâmpei de existență reală.
- Nu în ultimul rând, ca în orice altă nuvelă, și în „Moara cu noroc" se observă construcția complexă a personajelor. Narațiunea se împletește cu scene monologate sau cu pasaje de stil indirect-liber, în vederea conturării dimensiunii psihologice a protagonistului. Cel care îi condiționează involuția ontologică, prăbușirea morală, este Lică, relația dintre cei doi fiind urmărită pe tot parcursul textului. Semnificativă, în acest sens, este prima întâlnire dintre Ghiță și Lică, moment în care Sămădăul își impune în fața noului cârciumar propriile reguli: „Eu vreau să știu totdeauna cine trece pe aici, cine umblă pe drum, cine ce zice și cine ce face și voiesc ca, în afară de mine, să nu mai știe nimeni. Cred că ne-am înțeles!" Se observă, aici, modul diferit în care cei doi se raportează la relațiile interumane. Dacă, pentru Ghiță, relațiile dintre oameni se bazează pe încredere, pe resect, în ceea ce-l privește pe Lică, relația cu partenerul de afaceri înseamnă subordonare. Pentru început, Ghiță pare să fie cuprins de junghiuri la amenințările Sămădăului ca, pe parcurs, aceste reacții să se transforme într-o chinuitoare măcinare sufletească.
- Evoluția relației dintre cei doi este pusă în evidență și în timpul dialogului ce se desfășoară imediat după jefuirea arendașului și a crimei privind uciderea văduvei și a copilului. Ghiță devine conștient că a fost o unealtă în planul malefic al Sămădăului, afirmând plin de furie: „Tu nu ești om, Lică, ci diavol!". Porcarul, mulțumit că și-a subordonat partenerul, îi răspunde ironic: „Tu, Ghiță, ești om cinstit, dar am făcut din tine om vinovat".
- În concluzie, nuvela „Moara cu noroc" de Ioan Slavici rămâne reprezentativă atât pentru viziunea despre lume a autorului, cât și pentru specia literară nuvela.

Modelul nr. 9

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

A.

1. Expresia „prin viu grai" are sensul de „vorbit". Un mesaj transmis prin viu grai este unul care nu este reprodus, ci proiectat de emițătorul „în carne și oase" unui receptor prezent.

2. Libertatea de exprimare devine ilegală când este prejudiciată imaginea sau demnitatea unui individ. Ea devine ilegală și când se incită la ură rasială sau defăimează țara.

3. Mass-media poate fi obligată să facă publică sursa de finanțare.

4. Printre altele, libertatea de exprimare atrage dreptul la opoziție, un cetățean având dreptul să-și expri-

Scanned with OKEN Scanner

me dezacordul cu privire la orice aspect al societății și în orice formă, atâta vreme cât nu încalcă celelalte prevederi ale Constituției.

5. Libertatea de exprimare este dreptul omului de a-și verbaliza opiniile față de diverse subiecte. Conform Constituției, libertatea de exprimare nu trebuie folosită pentru a aduce prejudicii celor din jur. Este astfel interzis să ne exprimăm gândurile dacă acestea ar putea răni un cetățean afectându-i demnitatea sau onoarea. De asemenea, violarea vieții particulare a individului și defăimarea, care afectează direct imaginea pe care cetățeanul și-o proiectează, sunt considerate în afara libertății de exprimare.

B.

▶ O trăsătură comună a societăților bazate pe dictatură este cenzurarea opiniilor cetățenilor. Acest lucru este consecința logică a preluării puterii de către un număr mic de oameni. În momentul în care au puterea în mâinile lor, aceștia vor vrea să-și anihileze inamicii ideologici și vor instaura cenzura. Societățile democratice consideră că puterea ar trebui să stea în mâinile cetățenilor. Ideea de putere în mâinile poporului în absența libertății de exprimare este de neconceput. Aceasta este, cu siguranță, unul dintre principiile fundamentale ale unei societăți democratice. Prin urmare, libertatea de exprimare nu este numai un principiu fundamental, ci este însăși condiția existenței unei societăți democratice, este principiul fundamental al acestui tip de societate.

▶ În primul rând, dreptul de exprimare liberă este o modalitate de a liniști eventualele tensiuni din rândul populației. Prin constituție, *„cenzura de orice fel este interzisă"* tocmai pentru a permite cetățenilor să-și exprime îngrijorările, fie ele și incomode. Astfel, în loc să recurgă la revoluții, ca în alte sisteme de guvernare, cetățenii unei societăți democratice pot să schimbe lucrurile influențându-i pe cei din jur pe cale pașnică.

▶ În al doilea rând, societățile democratice presupun existența unor credințe și valori divergente. Acestea au, în consecință, nevoie de o modalitate de exprimare *„a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel"*. Chiar trecerea de la un sistem de valori la altul are nevoie de acest tip de libertate, cenzura fiind în acest caz cel puțin contraproductivă.

▶ În concluzie, libertatea de exprimare este principiul fundamental al unei societăți democratice, întrucât le permite cetățenilor să-și verbalizeze credințele personale, să le aducă dezbaterii publice și le dă acestora posibilitatea de a-și exprima obiecțiile față de starea societății.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

▶ Textul dat prezintă un moment din viața a două personaje și dialogul dintre ele. Domnișoara Alis citește și își face probleme că nu se va mărita. Doamna Filimon, mama ei, încearcă să o liniștească, dar fiica e plictisită de viața monotonă de provincie. Fiind un text dramatic, deci neavând un narator care să descrie cadrul întâmplărilor, mediul e descris prin intermediul indicațiilor scenice: *„cucul din ceasornic cântă de patru ori. Doamna Filimon brodează, domnișoara Alis citește la fereastră"*. Tot în spiritul convenției textelor dramatice gândurile, sentimentele și chiar statutul social al personajelor trebuie deduse din replicile acestora, din limbajul lor și din dialogul dintre cele două femei. Astfel, în textul dat, se poate deduce că și doamna Filimon e nemulțumită de locul în care se află, întrucât singurul răspuns la nemulțumirile fetei este *„Oraș de provincie..."*.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

▶ Cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea este marcată de o serie de metamorfoze sociale, politice, economice și culturale, transformări regăsibile și în modul în care ființa umană înțelege să se raporteze la sine și la lumea în care trăiește. Aceste schimbări de viziune sunt reflectate și în literatură, prin apariția unui nou curent, manifestat ca o reacție antiromantică, curent care poartă numele de realism. Astfel, dacă pentru romantici, natura era percepută ca o sursă de inspirație transfigurată artistic prin fantezie („Natură, tu ești zeița mea!" afirma William Shakespeare), pentru scriitorii realiști, natura,

Scanned with OKEN Scanner

întreaga realitate exterioară, devine un obiect de analiză, supus finei observații a artistului („Natura, studiați natura!"- după cum afirma Denis Diderot). În plan autohton, principiile estetice ale noului curent prind contur prin operele marilor clasici. Opera lui Ioan Slavici, fie că e vorba de nuvelistică, fie de romanul „Mara", reflectă preferința scriitorului pentru estetica realismului.

- Reprezentativă pentru viziunea scriitorului asupra lumii este creația literară „Moara cu noroc", o nuvelă psihologică de factură realistă, publicată în volumul „Novele din popor", în anul 1881.
- În primul rând, **dimensiunea realistă** a nuvelei se evidențiază la nivelul **intenționalității actului artistic** a scriitorului de a realiza o **literatură mimetică**. Universul ficțional creat de Ioan Slavici aduce în fața cititorului imaginea societății tradiționale românești din Ardeal de la sfârșitul secolului al XIX-lea, care pare să fie afectată de noua mentalitate mercantilă a epocii. În vederea obținerii efectului de iluzie a vieții, autorul construiește, prin Ghiță, un personaj în sufletul căruia se reflectă ciocnirea dintre cele două porniri pe cât de puternice, pe atât de contradictorii: pe de-o parte, dorința de a rămâne un om cinstit alături de familia sa, iar, pe de altă parte, dorința îmbogățirii alături de Lică Sămădăul. **Framântările interioare ale protagonistului**, surprinse în planul discursului narativ, îi conferă nuvelei caracterul de proză psihologică.
- În al doilea rând, **realismul prozei** lui Slavici se evidențiază și la nivelul **construcției personajelor**, care întruchipează adevărate **tipologii umane**, reprezentative pentru societatea vremii. Bătrâna soacră reprezintă omul simplu, care dă glas înțelepciunii populare. Ana este femeia supusă, în cadrul familiei patriarhale, în vreme ce Lică devine repreznt ativ pentru tipologia infractorului. Ghiță este, la început, tipul cizmarului sărac, nemulțumit de propria condiție socială, pe care vrea să și-o îmbunătățească. Pe parcursul discursului narativ, însă, personajul este urmărit de la tipicitate la individualizare. Ceea ce îl face unic este patima sa nefirească pentru bani, comportamentul său încadrându-l în tipologia parvenitului.
- În aceeași oridne de idei, **nuvela își relevă aderența la estetica realismului și prin tematica abordată: cea a familiei**. Această macrotemă a textului este **dublată de tema psihologică a dezumanizării**, discursul narativ urmărind prăbușirea morală a protagonistului sub puterea mistuitoare a banului. În acest sens, incipitul operei dezvăluie ipostaza unui Ghiță stăpân pe sine. Conștient de postura sa de pater familias, decide să ia în arendă cârciuma de la Moara cu noroc, tocmai pentru a-și duce familia pe calea bunăstării. Stăpânirea de sine, siguranța în asumarea propriilor decizii se relevă în **episodul narativ** ce surprinde dialogul cizmarului cu bătrâna soacră: „Să stăm pe prispă la soare... eu uitându-mă la Ana, Ana la mine, amândoi la copilaș și dumneata la tustrei. Iată liniștea colibei!" Mutarea la cârciumă și apariția lui Lică Sămădăul marchează începutul declinului ontologic al protagonistului. Încrederea va fi înlocuită treptat de teamă, fapt ce reiese din comportamentul cârciumarului, care începe să-și ia măsuri de precauție: își cumpără pistoale de la Arad, își aduce doi câini de la Fundureni și își angajează o slugă nouă, pe Marti, „un ungur înalt cât un brad."
- În plus, sub influența Sămădăului, Ghiță își periclitează și relația cu familia. La început, bărbatul își dovedește iubirea față de soție și de copil, manifestată prin gesturi de tandrețe și grijă excesivă. Influența lui Lică asupra cârciumarului îl va transforma pe acesta, astfel încât gesturile de tandrețe vor fi înlocuite treptat de brutalitate. Naratorul omniscient surprinde metamorfozele bărbatului care „nu mai zâmbea ca mai înainte, ci râdea cu hohot, de îți era teamă de dânsul. Se juca din ce în ce mai rar cu Ana, iar atunci când o făcea, îi lăsa urme vinete pe corp". **Finalul** nuvelei îl surprinde pe Ghiță pe ultima treaptă a degradării sale morale. Orbit de furie și dornic a se răzbuna pe Lică, își aruncă soția, drept momeală, în brațele Sămădăului. Dezgustată de lașitatea soțului, pe care îl consideră „doar o muiere îmbrăcată în straie bărbătești", Ana i se dăruiește lui Lică.
- Nu în ultimul rând, viziunea despre lume a autorului se remarcă și la nivelul elementelor de structură și de compoziție ale textului narativ. Discursul epic al nuvelei dezvoltă, inițial, **un conflict exterior**, între mentalitatea tradițională, bazată pe valori morale, căreia îi dă glas bătrâna soacră a lui Ghiță, și mentalitatea capitalistă, fundamentată pe valori de schimb, în care puterea supremă este banul. Acest conflict exterior este doar pretextul pentru amplul **conflict interior** pe care îl dezvoltă textul, trăsătură specifică prozei de analiză psihologică. Așa cum se prefigurează încă din titlu, firul narativ al nuvelei

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

urmărește măcinarea, până la dispariție, a conștiinței protagonistului al cărui suflet este scindat între cele două chemări lăuntrice: cea a moralității și cea a banului.

- **Construcția subiectului** reflectă preferința scriitorului pentru rigurozitatea clasicismului, discursul narativ fiind structurat pe 17 capitole de o întindere aproximativ egală. Circularitatea, realizată prin intervențiile bătrânei în incipitul și la finalul nuvelei, îi conferă operei lui Slavici aspectul de univers ficțional închis, literatura realistă devenind, astfel, un crâmpei de existență reală.
- În concluzie, nuvela „Moara cu noroc" de Ioan Slavici rămâne reprezentativă atât pentru viziunea despre lume a autorului, cât și pentru realismul românesc din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Modelul nr. 10

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Sensul expresiei „nu mai pune atât de mare preț" este „nu mai prețuiește". Un obiect pe care nu mai punem mare preț este unul pe care nu-l mai considerăm important.

2. Două rețele de socializare menționate în text sunt Tinder și Facebook.

3. Relațiile devin tot mai superficiale din cauza influenței media care îi determină să iasă din anonimat, dar și datorită experimentalismului erotic.

4. Prezența tot mai mare a tehnologiei în viața omului îl face pe acesta să devină artificial. Fiecare aspect al vieții de zi cu zi pare să se fi schimbat în ultima perioadă. *„Relațiile între oameni, atât la nivel social, cât și la nivel personal"* sunt astăzi mediate de tehnologie, condițiile de viață sunt net superioare, dar vin cu prețul sedentarismului, structurile mentale sunt modificate de masa imensă de informație la care avem acces constant. Cu alte cuvinte, aspectele fundamentale ale vieții noastre (interacțiunile, mișcarea, informația) s-au schimbat enorm.

5. Autoarea este ușor alarmată de schimbările din societate. Ea se întreabă dacă felul în care ne despărțim nu arată ceva despre noi, dacă ar trebui să ne comportăm într-un anume fel în aceste situații. Întrebările vizează indirect schimbările majore în societatea contemporană, ale cărei valori se schimbă drastic.

B.

- Societatea din trecutul apropiat, punând mare preț pe ideea de familie, vedea în despărțire o tragedie și, în consecință, făcea despărțirile cât mai dificile. Acest aspect e evident mai ales în lumea rurală, unde cu greu pot fi găsite cupluri care să fi trecut peste religiosul „până când moartea ne va despărți". Cei interesați de societatea contemporană, cum este Cristina Ștefan, au început să observe că despărțirile sunt astăzi banale. Despărțirile nu mai sunt la mare preț și acest lucru e generat de trivialitatea cu care sunt tratate relațiile înseși.
- În primul rând, felul în care sunt tratate relațiile poate fi observat în ritualurile de curtare. Dacă în societățile tradiționale familia avea un rol important, iar curtarea avea scopul unei căsnicii, astăzi implicarea părinților se apropie mai degrabă de încălcarea intimității, iar scopul curtării între tineri este *„experimentalismul lor erotic acceptat"*.
- În al doilea rând, trebuie precizat că numărul mare de divorțuri e generat și de ușurința cu care se poate acesta intenta. În societățile anterioare, despărțirea era mai degrabă condamnată de societate, iar cei care se despărțeau erau văzuți ca oameni care au eșuat în viață. Astăzi, divorțul este considerat firesc. În loc să încerce să depășească perioadele grele din căsnicie, oamenii de astăzi au opțiunea facilului divorț. Rezultatul este de așteptat: *„la fiecare patru căsătorii a fost pronunțat un divorț"*.
- În concluzie, despăriţirile nu mai afectează la fel de mult ca în trecut, iar cauza trebuie văzută în felul de interacționare, dar și în valorile diferite și diferit însușite în societatea contemporană.

SUBIECTUL al II-lea **(10 puncte)**

- Textul dat prezintă problema comerțului cinstit și lipsa de etică a celor care vând bunuri la alt preț decât cel real. Modalitățile prin care această poezie ilustrează dilema țin de sfera epicului. Mai întâi, discursul prezintă personaje, care nu sunt doar descrise, ci iau parte activ la evenimente. Mai apoi, aceste personaje nuanțează evenimentele prin dialog, de unde li se relevă trăsăturile morale: „Și puțin cunoscător/ Orice i-am cerut mi-a dat".

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

- În textele epice, personajele sunt purtătoarele de semnificație ale mesajului transmis prin discursul narativ. Ele sunt rotițele care pun în mișcare mecanismul universului ficțional. Specific nuvelei este faptul că accentul cade pe construcția personajelor. În centrul discursului narativ se află protagonistul, celelalte personaje gravitând în jurul lui pentru a-i susține evoluția.
- „Moara cu noroc" de Ioan Slavici, operă publicată în volumul „Novele din popor", este o nuvelă psihologică de factură realistă, în care punctul de fugă al discursului narativ este Ghiță, în calitatea sa de protagonist. Existența sa ficțională nu poate fi, însă, imaginată în absența celorlalte personaje ale textului în care i se oglindesc calitățile și defectele. Reprezentativă, în acest sens, rămâne relația dintre Ghiță și Lică Sămădăul, urmărită pe tot parcursul firului narativ.
- În primul rând, textul nuvelei propune un **conflict exterior** al mentalităților, reflectat in modul diferit de raportare la lume a protagonistului și a Sămădăului. Ghiță provine dintr-o lume tradițională, în care banul se câștigă cinstit, iar relațiile interumane se bazează pe încredere. Pentru Lică, însă, singura realitate perceptibilă este banul, obținut prin afaceri murdare, iar relațiile de afaceri presupun subordonarea partenerului. Această opoziție între mentalități devine doar un pretext pentru ca autorul să dezvolte un amplu **conflict interior**, traversat de personajul principal al operei. Astfel, sufletul lui Ghiță este scindat între două porniri pe cât de puternice, pe atât de contradictorii: pe de-o parte, dorința de a rămâne om cinstit alături de familie, iar, pe de altă parte, tentația îmbogățirii alături de Sămădău.
- Mai apoi, **modalitățile de caracterizare** a personajelor sunt cele consacrate de textul epic: directe și indirecte. În ceea ce îl privește pe Lică, autorul recurge la tehnica portretisticii, astfel încât elementele de portret fizic și vestimentar devin semnificative pentru a înțelege trăsăturile de caracter ale personajului. De pildă, Lică era „înalt și lat în umeri", ceea ce îi sugerează impozanța. Malițiozitatea e sugerată de aspectul fizic: „uscățiv, supt la față, cu ochii mici și verzi și sprâncenele împreunate la mijloc", la fel cum statutul său social de căpetenie a porcarilor este surprins indirect prin elementele de vestimentație: „cămașa subțire și albă ca floricelele", „pieptarul cu bumbi de argint", „biciul de carmajin, cu codoriștea de os, împodobită cu ghintulețe de aur". În cazul lui Ghiță, sunt utilizate mijloace moderne de caracterizare, prin care îi este sondată realitatea interioară: monologul interior și stilul indirect liber.
- În aceeași ordine de idei, **statutul social** al protagonistului este surprins încă din incipitul nuvelei, cititorul descoperindu-l în ipostaza cizmarului sărac, nemulțumit de propria condiție socială. Mai mult, apare în postura de *pater familias* în cadrul unei familii patriarhale. Conștientizând faptul că pe umerii săi apasă responsabilitățile familiei, decide să ia în arendă cârciuma de la Moara cu noroc, tocmai pentru a-i asigura un trai mai bun. Odată mutat la moară, devine cârciumar, schimbarea de statut social implicând metamorfoze și la nivelul statutului psihologic și moral. Dacă Ghiță este un personaj rotund, Lică este un personaj plat, în sensul în care statutul său social, psihologic și moral rămâne nemodificat. El este Sămădăul, căpetenia porcarilor din zona Ineului.
- **Din punct de vedere psihologic**, Ghiță este, la început, un caracter puternic. Stăpân pe sine, încrezător în forțele proprii, nu ia în seamă sfaturile bătrânei sale soacre și se mută la Moara cu noroc. Sub influența Sămădăului, bărbatul își pierde treptat încrederea în sine și devine slab în fața tentației de a se îmbogăți, așa cum o mărturisește el însuși în secvența monologată: „Ei! Ce să-mi fac? Așa m-a

lăsat Dumnezeu. Ce să-mi fac dacă e în mine ceva mai puternic decât voința mea? Nici cocoșatul nu e însuși vinovat că are cocoașe în spinare." În schimb, Lică, un adaptat al lumii capitaliste, este lipsit de măcinări interioare. Scopul său este să-și subordoneze partenerul de afaceri prin propriile-i slăbiciuni.

▶ Totodată, viziunea despre lume a autorului se reflectă, îndeosebi, la nivelul **statutului moral** al celor două personaje. Existența protagonistului se înscrie inițial în sfera moralității: banul câștigat în mod cinstit, imaginea de om onest în fața colectivității rurale sau familia reprezentând valorile sale ontologice. Întovărășirea cu Lică va duce însă la propria prăbușire morală: jură strâmb la proces, devenind, astfel, complice la jaf și la crimă. Se îndepărtează treptat de familie, ajungând chiar să regrete că are nevastă și copii și că nu-și poate asuma în totalitate riscul îmbogățirii alături de Sămădău. Pe acesta din urmă, principiile de viață îl plasează în afara sferei moralului. În viziunea lui, banul, afacerile necurate sau plăcerea de a ucide cu sânge rece reprezintă un adevărat *modus vivendi*.

▶ Relația dintre cele două personaje este urmărită pe tot parcursul discursului narativ. **Semnificativă** rămâne însă **prima întâlnire** dintre Ghiță și Lică, moment în care Sămădăul își impune în fața noului cârciumar propriile reguli: „Eu vreau să știu totdeauna cine trece pe aici, cine umblă pe drum, cine ce zice și cine ce face și voiesc ca, în afară de mine, să nu mai știe nimeni. Cred că ne-am înțeles!" Se observă, aici, modul diferit în care cei doi se raportează la relațiile interumane. Dacă, pentru Ghiță, relațiile dintre oameni se bazează pe încredere, pe respect, pentru Lică, relația cu partenerul de afaceri înseamnă subordonare. La început, Ghiță pare să fie cuprins de junghiuri la amenințările Sămădăului ca, pe parcurs, aceste reacții să se transforme într-o chinuitoare măcinare sufletească, deoarece protagonistul nu găsește în el însuși resorturile necesare pentru a se sustrage influenței malefice a Sămădăului. **Episodul narativ** ce surprinde dialogul dintre actanți, imediat după jefuirea arendașului și săvârșirea crimei, evidențiază ipostaza unui Ghiță ce devine conștient că a fost o unealtă în planurile lui Lică, afirmând plin de furie: „Tu nu ești om, Lică, ci diavol!". Sămădăul, mulțumit că și-a subordonat partenerul, îi răspunde ironic: „Tu, Ghiță, ești om cinstit, dar am făcut din tine om vinovat."

▶ În concluzie, relația dintre Ghiță și Lică Sămădăul, personajele nuvelei „Moara cu noroc", rămâne reprezentativă pentru viziunea despre lume a unui autor care a recurs la principiile estetice ale realismului, pentru a surprinde metamorfozele din societatea rurală transilvăneană din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Modelul nr. 11

SUBIECTUL I — 40 de puncte)

A.

1. Expresia dată se referă la îmbolnăvire, poate fi înlocuită cu *să mă îmbolnăvesc*.

2. Dorința lui Mircea Eliade de a-l însoți pe domnul Perris vine din necesitatea de a scăpa de surmenaj, de oboseala cauzată de studiul îndelungat.

3. Zona în care domnul Perris supraveghea comunicațiile telefonice era Bengal.

4. Atitudinea domnului Perris este una de ușurare, dar și de recunoștință pentru norocul pe care l-a avut tânărul Eliade că a scăpat nevătămat din ciclon.

5. Trăsătura de caracter care se deduce din relatarea episodului cu venirea ciclonului este tendința spre exagerare.

B.

▶ Spațiul exotic capătă, de cele mai multe ori, în ochii călătorului, imaginea unui tărâm fabulos, în care tot ce se întâmplă, oamenii, peisajele, fascinează prin diferența față de tot ce este familiar în spațiul natal.

Scanned with OKEN Scanner

Este vorba despre o percepție subiectivă a celui care descoperă spații inedite, vizitatorul unor astfel de locuri făcând, inevitabil, diferența între sine și celălalt, așa cum se desprinde și din textul *Memorii* de Mircea Eliade.

- În primul rând, un spațiu exotic îi vorbește călătorului prin multitudinea de diferențe față de cultura din care acesta provine. Experiența noutății este împărtășită și apoi asumată. Mircea Eliade, de exemplu, este fascinat de locurile pe care le vede în India, de *Belur Math, Chandernagore* și, mai ales, de informațiile pe care i le oferă *inepuizabila Calcutta*, informații pe care simte nevoia să le împărtășească și românilor (prin intermediul *Cuvântului*).
- În al doilea rând, contactul direct cu manifestările diferite petrecute în acest spațiu adâncește experiențele indirecte. Este cazul fenomenelor naturale, absente în spațiul natal (care, prin comparație, devine protector) al lui Mircea Eliade. Violența și puterea naturii dă lecții despre fragilitatea vieții umane. Acesta învață, prin experiență directă, ce înseamnă o căldură excesivă (nepotrivită pentru un european și care îi provoacă o hemoragie), dar și puterea devastatoare a unui ciclon care îl impresionează și care îl învață lecția naturii dezlănțuite.
- În concluzie, experiențele trăite în spații exotice își pun amprenta asupra evoluției individuale prin puterea exemplului pe care o oferă și prin lecția despre fragilitate a vieții umane, în comparație cu energia uriașă a naturii.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Fragmentul citat evidențiază câteva trăsături ale romantismului pe care Mihai Eminescu le particularizează la nivelul imaginarului poetic. Discursul liric din primele opt versuri este focalizat asupra naturii (temă majoră a romantismului), a atmosferei de toamnă din codrul personificat (*Tristă-i firea*) – motiv romantic, ca apoi să prezinte imaginea tânărului (*zburător cu negre plete*) care se întoarce acasă după șapte ani. Zburătorul este unul dintre miturile românești, figură de basm devenită, ulterior, motiv literar romantic.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- Creația literară „Baltagul" de Mihail Sadoveanu, operă publicată în anul 1930, este un roman realist cu substrat mitic, în care relația dintre Vitoria Lipan și fiul său, Gheorghiță, devine reprezentativă pentru viziunea despre lume a autorului.
- În primul rând, în viziunea lui Mihail Sadoveanu, așa cum se conturează la nivelul romanului, tradiția și modernitatea nu reprezintă două moduri diferite de înțelegere a lumii, ci devin forme complementare care ajută omul să descifreze tainele universului. De aceea, **conflictul central** al discursului epic nu constă în ciocnirea dintre cele două mentalități. Tensiunile apar atunci când noua lume capitalistă generează excese, îndepărtându-se de la valorile morale după care funcționează lumea tradițională. Este vorba despre Ilie Cuțui și Calistrat Bogza, care au încercat să se îmbogățească prin mijloace necinstite. Aici se relevă și rolul celor doua personaje, Vitoria și Gheorghiță. Acestea trebuie să restabilească, prin actul justițiar, ordinea unei lumi ce este pe cale să se transforme în haos.
- În al doilea rând, **modalitățile de caracterizare** a celor două personaje sunt cele consacrate de textul epic: directe și indirecte. În primele cinci capitole ale romanului, protagonista este caracterizată preponderent indirect, comportamentul său fiind unul specific oricărei muntence. Tot în partea expozitivă a textului, naratorul omniscient recurge la caracterizare directă în vederea portretizării personajului feminin. Elementul central asupra căruia se oprește este privirea, ca oglindă a sufletului. În acest fel, naratorul dezvăluie atât frumusețea interioară a eroinei („deși nu mai era tânără, avea o frumuseță neobișnuită în privire"), cât și îngrijorarea acesteia („ochii îi străluceau ca într-un fel de ceață, în dosul genelor lungi, răsfrânte în niște cârligașe"). În construcția personajului Gheorghiță, autorul recurge la mijloace indirecte, astfel încât trăsăturile de caracter ale tânărului sunt evidențiate prin comportament și prin relația cu mama sa.

- Din punct de vedere **social**, cele două personaje întruchipează tipologii umane, reprezentative pentru universal rural: Vitoria este țăranca de la munte, iar Gheorghiță este adolescentul naiv, a cărui preocupare este oieritul. Familia Lipan este una de tip patriarhal, în care bărbatul este cel care inspiră legea, iar femeia veghează la perpetuarea ei. Absența lui Nechifor Lipan este resimțită, de aceea, de Vitoria ca un dezechilibru, ca o reală amenințare pentru omogenitatea și coerența microuniversului familial. În acest scop, femeia încearcă să-l conștientizeze și pe Gheorghiță de importanța călătoriei, de faptul că el urmează să devină capul familiei, în locul lui Nechifor. Această mentalitate patriarhală se evidențiază și în relația pe care mama o are cu cei doi copii ai săi: dacă față de Minodora este mai restrictivă, în raport cu Gheorghiță se dovedește mai permisivă.
- Ambele personaje se încadrează în **categoria „sufletelor tari"** ale literaturii române. Deși sufletul îi plânge de durere, Vitoria dă dovadă de stăpânire de sine. Caracter puternic, ea reușește să-și ducă la îndeplinire misiunea de a afla adevărul despre moartea soțului. Personajul feminin are o inteligență nativă, astfel încât reușește să se adapteze cu ușurință la legile noii lumi cu care intră în contact. Intuiește ce se află în sufletele oamenilor, îi descoase, pentru a obține informațiile de care are nevoie. Această intuiție a femeii îl uimește pe naivul Gheorghiță care spune despre ea că: „Mama asta trebuie să fie vreo fermecătoare, pentru că poate citi gândurile omului". De fapt, ea însăși își evidențiază această capacitate, în momentul în care i se adresează fiului: „Eu te pot ceti pe tine, măcar că nu știu carte". Așadar, Vitoria Lipan se constituie într-un adevărat model pentru tânărul neinițiat. Acesta îi va copia comportamentul, astfel încât devine capabil și el să înțeleagă gândurile străinilor, să se adapteze la noua lume, să fie curajos.
- Viziunea despre lume a autorului se reflectă, mai ales, la nivelul **statutului moral** al celor două personaje. Întregul comportament al Vitoriei îi reflectă verticalitatea. Aceasta respectă tradițiile și nu își poate găsi liniștea până în momentul în care realizează ritualul înmormântării, prin care sufletul soțului său va fi legat de lanțurile eternității. Mai mult, chiar dacă pătrunde într-o lume nouă, Vitoria Lipan nu renunță la tradiție, astfel încât cinstește după datină cumetria de la Borca și nunta de la Cruci. În aceeași lege a tradiției încearcă să își educe și copiii, de aceea devine îndârjită, atunci când fiica ei, Minodora, pare deschisă spre nou. Inclusiv gestul final, când îl îndeamnă pe Gheorghiță să-l lovească cu baltagul pe Calistrat Bogza, trebuie interpretat ca fiind unul moral. „A răzbuna" înseamnă, pentru Vitoria, restabilirea binelui, a ordinii.
- **O primă secvență narativă**, menită a reliefa relația dintre personaje, se constituie în dialogul pe care Vitoria îl poartă cu Gheorghiță înainte de plecarea la drum. Acest schimb de replici se constituie într-o reală formă de caracterizare indirectă, ce relevă trăsăturile de caracter ale actanților. Deși Gheorghiță este încă inocent, mama adoptă o atitudine convingătoare, prin care să-l conștientizeze pe tânăr de faptul că, pentru el, începe o nouă etapă a vieții: „Înțelege că jucăriile au stat! De acum, trebuie să te arăți bărbat! Eu alt sprijin pe lume nu mai am și îmi trebuie brațul tău".
- Momentul în care sunt descoperite osemintele lui Nechifor Lipan, în râpa dintre Suha și Sabasa, se constituie într-un **alt episod narativ** care pune în relief trăsăturile celor două personaje. Neinițiatul Gheorghiță rămâne șocat la vederea cadavrului tatălui său, în vreme ce Vitoria își păstrează stăpânirea de sine. Atentă la păstrarea tradiției, femeia își jelește soțul și îi aprinde o lumânare, dar, în același timp, colaborează cu autoritățile. Acceptă să vorbească „prin sârmă" cu prefectul de la Piatra, căruia îi va cere permisiunea să o lase să își îngroape bărbatul „în țintirim".
- În concluzie, relația dintre Vitoria și Gheorghiță Lipan rămâne reprezentativă pentru viziunea despre lume a unui autor care a optat pentru o scriere hibridă, roman realist cu substrat mitic, ca să evidențieze faptul că tradiția și modernitatea nu reprezintă două forme opozitive, ci complementare prin care ființa umană se poate raporta la lumea în care trăiește.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 12

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Expresia *în condițiile legii* se referă la limitele pe care legea le impune în acordarea burselor.
2. Cele patru categorii sociale sunt: antepreșcolarii, preșcolarii, elevii și studenții.
3. Două dintre stimulentele oferite de stat sunt bursele și taberele școlare.
4. Principiul care stă la baza viziunii Legii Educației actuale este promovarea unui învățământ bazat pe creativitate, capacități cognitive, capacități volitive și capacități acționale, cunoștințe fundamentale și cunoștințe, competențe și abilități de utilitate directă, în profesie și în societate.
5. Una dintre trăsăturile esențiale ale statului este asigurarea drepturilor egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ preuniversitar și superior, precum și la învățarea pe tot parcursul vieții, fără nicio formă de discriminare, pentru toți cetățenii României. Legea vorbește despre unul dintre drepturile fundamentale ale omului, regăsit și în Constituție, și se referă la eliminarea oricărei forme de discriminare.

B.

- Lumea în continuă schimbare este un fenomen care cere abilități speciale de adaptare, iar satisfacerea acestor nevoi este unul dintre scopurile educației. Așadar, educația este cea în măsură să vină în întâmpinarea nevoilor cetățenilor care se confruntă, pe parcursul vieții, cu astfel de nevoi. Educația continuă este un fundament al vieții sociale și o necesitate a cetățenilor unei societăți aflate în continuă schimbare.
- În primul rând, evoluția tehnologică a societății impune pregătirea continuă a unor specialiști meniți să facă față schimbărilor impuse de inovația și descoperirile științifice. Educația profesională, așadar, este o necesitate care asigură, pe plan local sau național, echilibrul economic al unei comunități. În această situație, legea prevede asigurarea, de către statul român, a unei resurse înalt competitive, menită să facă față provocărilor impuse de modificările pe care le aduce lumea contemporană.
- În al doilea rând, la nivel general, finalitatea educației impune formarea infrastructurii mentale a societății românești, finalitate ce necesită un proces îndelungat de realizare. Globalizarea, ca fenomen mondial, european sau național necesită existența unor mentalități care să vină în sprijinul dezvoltării, pe multiple paliere, a vieții sociale, economice sau politice. Noile cerințe impun României, ca stat membru al Uniunii Europene, o pregătire a cetățenilor săi, conformă cu acest statut.
- În concluzie, educația pe tot parcursul vieții este necesară în contextul lumii contemporane, fiind singurul mod de a asigura adaptabilitatea la un mediu aflat în continuă schimbare, dar și de a asigura competitivitate pe piața muncii.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Ideile promovate de pașoptiști își găsesc ecou și în literatura scrisă în preajma revoluției de la 1848. Costache Negruzzi este unul dintre scriitorii care au susținut, cel puțin la nivel literar, această ideologie. Fragmentul citat surprinde un episod al luptei pentru eliberarea Moldovei, eliberarea națională de sub dominație străină fiind unul dintre idealurile pașoptiste. Acest episod, în care aprodul Purice îl va ajuta pe Ștefan cel Mare să încalece, a intrat în legendă. Patriotismul aprodului și promovarea imaginii și a faptelor de vitejie ale domnitorului moldovean sunt trăsături caracteristice ale literaturii pașoptiste.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- Vezi **Modelul nr. 5**.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 13

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Expresia *cu toată inima* semnifică faptul că junimiștii lucrau cu drag, cu credință.
2. Alecsandri îi cerea părerea lui Eminescu, pentru că îl considera cel mai avizat în probleme de creație literară.
3. Așa cum reiese din text, axioma Junimii a fost luminarea prin cultură a neamului românesc și îndrumarea acestuia către adevăratele valori.
4. Eminescu și Caragiale apreciau scrierile lui Alecsandri și doreau să le îmbunătățească prin câteva corecturi care să le apropie de frumusețea deplină.
5. Una dintre caracteristicile personalităților născute după junimiști este incapacitatea lor de a se afirma, de a se ridica la înălțimea înaintașilor iluștri. Mai există și posibilitatea, deloc de neglijat, ca Slavici să remarce ironic nu incapacitatea lor de afirmare, ci lipsa talentului acestor urmași, talent care să cinstească numele junimiștilor.

B.

- De cele mai multe ori, o societate aflată în criză a beneficiat de poziția clară și tranșantă a unor personalități care au văzut soluții de ieșire din impas. Momentele de criză, deși nedorite, sunt hotărâtoare pentru evoluția unei societăți care vrea să se depășească pe sine, iar importanța oamenilor care să ofere soluții este vitală. De cele mai multe ori, aceștia sunt personalități ale lumii culturale, scriitori, intelectuali, artiști, ideologi, oameni cu vederi largi și viziune absolut necesară depășirii crizei.
- În primul rând, capacitatea personalităților și a oamenilor recunoscuți ca autorități în domeniile pe care le frecventează este folositoare unei societăți în măsura în care acești oameni doresc să își folosească propriile calități în sprijinul dezvoltării societății. Acest deziderat a aparținut și junimiștilor care și-au folosit abilitățile artistice pentru a lumina poporul român, pentru a-i arăta calea spre adevăratele valori, intențiile fiind clare: *luminarea neamului românesc și îndrumarea lui spre toate cele bune.*
- În al doilea rând, influența acestor oameni a trecut de proba timpului. Influențele pe care le-au avut junimișii asupra poporului român au fost resimțite nu numai în literatura secolului următor, dar și în schimbarea percepției maselor asupra culturii și învățământului. Nașterea unor personalități aidoma junimiștilor este imposibilă, dar influența calităților și a operelor acestora dăinuie peste timp.
- În concluzie, personalitățile pot influența într-o mare măsură dezvoltarea societății căreia îi sunt contemporani. Mai mult, munca și talentul acestora influențează în bine multe dintre generațiile următoare.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- În fragmetul reprodus din *Grand Hôtel „Victoria Română"* de I.L. Caragiale, este descrisă panorama unor străzi din apropierea unui hotel. Vizitatorul observă, cu ochii unui scriitor realist, toate detaliile care întregesc această panoramă: citirea unui ziar pe o masă de biliard, somnul unui individ, petrecerea cu lăutari a unui grup. Descrierea locului (făcută în manieră realistă, cu atenție la detaliile menite să dea verosimilitate) este un pretext pentru a insera, subtil, câteva observații asupra grupului de oameni, ilustrativ pentru imaginea societății. Preocuparea pentru monografiere și ilustrarea aspectelor sociale este una dintre trăsăturile realismului.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Vezi **Modelul nr. 4**.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 14

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Expresia *nu își pune problema* înseamnă *nu se gândește* sau *nu îi trece prin cap.*

2. Tema textului citat este scriere unui jurnal.

3. Două dintre elementele care au contribuit la succesul jurnalului au fost gradul mare de empatie și revelația că și alticineva poate încerca același val năucitor de senzații și sentimente.

4. Atitudinea pe care o are autorul jurnalului în fața dramei propriei vieți este una de curaj, de refuz al renunțării la viață, indiferent de calitatea ei.

5. Întrebările retorice din al doilea paragraf al textului aparțin autoarei articolului, Maria Surducan, care, din poziția unui cititor avizat, încearcă să își imagineze cum va evolua destinul personajului din jurnal, având deja datele unei înrolări ratate din cauza unei boli fatale. Cititoarei jurnalului îi sunt înșelate așteptările de cititor experimentat și încearcă să își explice și succesul mare pe care l-a avut publicarea acestei cărți.

B.

▶ Destinul fiecărui scriitor reprezintă o amprentă mai subtilă sau mai generoasă care marchează opera acestiua, chiar dacă intenționalitatea lui nu e aceasta. În cazul unui jurnal, când intenția de a împărtăși cititorilor experiențele personale este declarată, scrisul lui devine, printre altele, și o intenție de a depăși anumite bariere, obstacole sau greutăți. Scrisul devine, astfel, o modalitate de a demonstra că etapele dificile pot fi depășite sau chiar anulate.

▶ În primul rând, scrisul are funcție cathartică ce oferă posibilitatea eliberării de anumite frustrări sau traume. Are efectul unei cuminecări, iar liniștea și ușurarea devin un balsam pentru suflet. W.N.P. Barbellion găsește în ritualul scrierii o metodă de a comunica fărâmele vieții sale de om obișnuit care nu pozează în eroul răzvrătit împotriva destinului nemilos. Scrisul îi ușurează trecerea prin firescul zilelor rămase.

▶ În al doilea rând, scriitorul bolnav dispune de capacitatea de a folosi scrisul împotriva bolii. Nu ca să se vindece, la propriu, nici să o depășească prin artificiul uitării, ci, pur și simplu, să o învingă, să demonstreze că altceva, adică scrisul, a fost mai important. Maria Surducan punctează la sfârșitul articolului acest tip de victorie: *o victorie în sine, rezultată din simpul act de a fi trăit.*

▶ În concluzie, scriitorii sunt capabili să învingă drama unei boli necruțătoare prin scris, prin simplul fapt de a pune semnul egalității între viață și pasiunea de a scrie, iar demersul lor este dublat de un alt beneficiu: acela de a împărtăși cu ceilalți experiențe de viață.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

▶ În fragmentul reprodus din *Întoarcerea lui Mihai* de Dimitrie Bolintineanu este evocată figura marelui domnitor Mihai Viteazul în momentul reîntoarcerii pe tron. Unul dintre obiectivele literaturii pașoptiste era readucerea în prim-plan a imaginii domnitorilor români, exemple pentru iubirea de patrie. Un alt ideal pașoptist este realizarea unirii, obiectiv irealizabil, în parte din cauza uneltirilor interne, lucru căruia vrea să pună capăt și Mihai Viteazul: *[...] voi sparge încă pricina ce-o naște:/Dacă astă țară umblă-a se scula,/Este semn că n-aveți simpatia sa.*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

▶ În textele epice, personajele sunt purtătoarele de semnificație ale mesajului transmis prin discursul narativ. Ele sunt rotițele care pun în mișcare mecanismul universului ficțional. În basmul popular,

personajele devin purtătoarele unor valori simbolice: Binele și Răul, în diversele lor ipostaze. Spre deosebire de textul popular, în basmul cult personajele reflectă viziunea despre lume a autorului. De aceea, în opera sa, Ion Creangă recurge la o umanizare a fantasticului, astfel încât personajele nu numai că devin reprezentative pentru tipologiile umane din spațiul rural humuleștean, ci sunt construite prin ambiguizarea trăsăturilor.

- „Povestea lui Harap-Alb" de Ion Creangă, operă publicată în revista „Convorbiri literare", este un basm cult în care relația dintre Harap-Alb și Spân devine semnificativă pentru viziunea despre lume a autorului.
- În primul rând, discursul epic dezvoltă un **conflict exterior**, între cele două forțe antinomice. Cu toate acestea, Creangă își construiește personajele pe principiul ambiguizării. De aceea, protagonistul nu reprezintă o întruchipare desăvârșită a Binelui, având un caracter profund uman, cu calități și defecte. Nici Spânul nu este o reprezentare a maleficului desăvârșit, ca în basmul popular, el jucând un rol esențial în procesul maturizării mezinului de crai, fiind, așadar, un rău necesar. Comportamentul personajului principal dezvăluie un **conflict interior**, o permanenetă luptă a sinelui cu sinele, între cele două ipostaze ale sale: cea de neinițiat și cea de ființă inițiată.
- Pe de altă parte, **modalitățile de caracterizare** a personajelor sunt cele consacrate de textul epic: directe și indirecte. Astfel, slăbiciunea de caracter a protagonistului este evidențiată direct atât de narator, care afirmă despre el că este „boboc în felul său la trebi de-aistea", cât și de Sfânta Duminică, personaj care îi spune „că este mai fricos decât o muiere". Gesturile, faptele, atitudinile personajelor sau relația dintre Harap-Alb și Spân devin, în planul discursului narativ, adevărate mijloace indirecte de caracterizare.
- În aceeași ordine de idei, **statutul social** al protagonistului este surprins încă din incipitul textului, când cititorul află că este mezinul craiului. Pe parcurs, apare în ipostaza de slugă a Spânului, ca, în final, să dobândească statutul de moștenitor la tronul împăratului Verde, echivalent, în plan simbolic, cu cel de inițiat. Dacă Harap-Alb este un personaj rotund, Spânul este un personaj plat, în sensul în care statutul său social, psihologic și moral rămâne nemodificat. El apare în postura de maestru spiritual sever, care joacă un rol decisiv în maturizarea eroului.
- **Din punct de vedere psihologic**, firul narativ al basmului urmărește conturarea personalității fiului de crai, în urma probelor la care e supus de către Spân. Astfel, la început, se dovedește naiv, nu se pricepe la oameni, fiind incapabil să distingă între aparență și esență. Nu intuiește esența divină a Sfintei Duminici, ce îi apare sub înfățișarea de „babă gârbovă de bătrânețe", la fel cum nu își dă seama că Spânul este același sub trei înfățișări. Dovedește maturitate în înțelegerea firii umane când intuiește în cele cinci personaje himerice adevărate ajutoare ce-i vor fi de trebuință la curtea împăratului Roș. Egoismul reprezintă o altă slăbiciune a protagonistului. Așa se explică faptul că decide să-i ofere Sfintei Duminici bănuțul doar în momentul în care aceasta îi formulează viitoarea traiectorie inițiatică: „Fecior de crai, vede-te-aș împărat!". Dovedește inițiativa propriilor acte, când, în drum spre împăratul Roș, salvează nunta de furnici și le creează un adăpost albinelor.
- Traseul inițiatic al protagonistului se impune a fi analizat și **din perspectiva moralității**. Crăișorul poate fi acuzat de imoralitate, atunci când încalcă sfatul părintesc și acceptă tovărășia Spânului. Cu toate acestea, el trebuie absolvit de vină, având în vedere că este încă imatur. Dobândirea maturității reflectă, însă, moralitatea personajului. Când se întoarce cu pielea cu nestemate din pădurea cerbului, rezistă tentației de a se îmbogăți, fiind loial jurământului depus în fața Spânului. În schimb, antagonistul are o existență plasată sub semnul imoralității. El recurge la viclenie, ca armă utilizată pentru a-și atinge scopul.
- Odată trecut de proba impusă de tatăl deghizat în urs, mezinul craiului pornește la drum, rătăcindu-se în pădure, unde se întâlnește cu Spânul care îi apare sub trei înfățișări. Pentru că este încă imatur și nu se pricepe la oameni, crăișorul încalcă sfatul părintesc și acceptă tovărășia Spânului, în momentul în care acesta îl amenință că îl va lăsa să moară. **Secvența narativă** a fântânii este încărcată de valențe simbolice, amintind de taina botezului. Intrat în puț, mezinul craiului traversează o moarte simbolică în raport cu vechea sa identitate de ființă profană. Aici va primi o nouă indentitate confe-

rită de Spân, care îi dă numele de Harap-Alb. Structura oximoronică a onomasticii dezvăluie adevărata însemnătate a traseului pe care va trebui să-l urmeze protagonistul. Acesta trebuie să cunoască umilința, condiția de slugă, pentru a putea dobândi, în cele din urmă, statutul nobiliar de moștenitor la tronul împăratului Verde. Mai mult, Spânul, în calitatea sa de maestru spiritual, îl deposedează de arme, pentru că nu de aceasta are nevoie fiul de crai, ci „să prindă la minte". Așadar, protagonistul va trebui să-și dovedească singur calitățile necesare pentru statutul de împărat.

▶ Finalul textului se constituie într-o **altă secvență narativă**, semnificativă pentru relația dintre cele două personaje. Harap-Alb a reușit să treacă de toate probele la care a fost supus de Spân, întorcându-se împreună cu fata împăratului Roș la curtea împăratului Verde. Aceasta îl deconspiră pe Spân, dezvăluindu-i adevărata identitate. Spânul îl acuză pe Harap-Alb de divulgarea secretului și îi retează capul, provocându-i, așadar, a doua moarte simbolică, de data aceasta definitivă în raport cu vechea sa identitate. Fata împăratului Roș este cea care îl învie pe protagonist, gest care marchează, în plan simbolic, dobândirea de către mezinul craiului a statutului de inițiat. Calul, tovarășul de drum al lui Harap-Alb, îl omoară pe Spân, semn că rolul său în procesul inițiatic a luat sfârșit.

▶ În concluzie, relația dintre Harap-Alb și Spân rămâne reperezentativă pentru viziunea despre lume a unui autor a cărui intenționalitate artistică a fost aceea de a reconfigura structura consacrată a basmului popular dintr-o prespectivă realistă și simbolică.

Modelul nr. 15

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Sensul acestei expresii este „fără rușine", „cu mare îndrăzneală".

2. Planul introductiv al manualului lui A. Gorjan se deosebește de planul original prin faptul că acesta adaugă, fără sens, noțiuni cum ar fi steaua polară, constelațiile cerești, busola.

3. În afară de planul introductiv, structura *Geografiei județului Iași, pentru clasa a II-a primară-urbană și a III-a rurală*, mai cuprinde *Așezarea* și *Împărțirea administrativă a orașului Iași*.

4. Fapta pentru care e acuzat A. Gorjan este furtul intelectual.

5. Ion Creangă este ironic cu privire la pretențiile de valoare pragmatică ale cărții lui A. Gorjan, având în vedere faptul că obiceiul acestuia de a copia nu are cum să fie folositor tinerilor. Mai mult, el ironizează și pretențiile pe care acesta le are în notița de la sfârșitul manualului compilat de a determina pe învățători și institutori să contribuie la realizarea manualelor lui.

B.

▶ Furtul intelectual este, în continuare, una dintre problemele societății. Copierea conținutului unei lucrări științifice constituie nu numai o problemă legală, dar și una morală, pentru că însușirea muncii altcuiva ridică mari semne de întrebare asupra calității intelectuale și umane a celui care și-a însușit fără drept munca altuia. Plagiatul este, așadar, o formă de furt.

▶ În primul rând, plagiatul este o infracțiune care ar trebui pedepsită în temeiurile legii. Această formă de furt dăunează imaginii celui care a produs originalul, pentru că, în condițiile în care nu este clarificat autorul de drept al unei lucrări, acesta poate fi pus într-o lumină neplăcută sau imaginea lui, în cadrul unei comunități științifice, poate suferi daune. În cazul celor trei autori de drept și al unei confuzii, ei pot fi acuzați de existența detaliilor care mai mult încurcă sau îngreunează învățarea.

▶ În al doilea rând, plagiatul ridică semne de întrebare asupra calităților morale ale celui care și-a însușit o lucrare. A. Gorjan este ridiculizat pentru neputința lui de a scrie ceva original, pentru lipsa de exactitate științifică, dar și de impertinența de care a dat dovadă, încercând să „măsluiască" originalul, pentru a nu putea fi depistat. Caracterul îndoilenic al lui A. Gorjan este pus sub semnul întrebării în

Scanned with OKEN Scanner

ultimul enunț al textului: *Când cineva se folosește de munca și sudoarea altuia, cum se cheamă asemine faptă?*

- Așadar, plagiatul este o formă de furt, dar și o modalitate de a atrage atenția asupra unui caracter reprobabil care nu poate avea pretenția de prețuire din partea membrilor aceleiași comunități, atât timp cât încearcă să realizeze câștiguri prin munca altora.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Fragmentul selectat face parte din opera literară *Chirița în Iași sau Două fete și-o neneacă* de Vasile Alexandri. Respectând convențiile genului dramatic, fragmentul este structurat pe baza unui dialog dintre Chirița și Afin, dialog din care cititorul află intențiile Chiriței cu privire la măritișul celor două fete ale ei. Replicile lui Afin demonstrează lipsa de interes a acesteia față de peripețiile Chiriței, iar indicația scenică (*în parte*) confirmă atitudinea acesteia, pentru că femeia se adresează mai mult sieși sau publicului spectator.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- Sfârșitul secolului al XVIII-lea este marcat, în plan european, de o serie de metamorfoze sociale, politice, economice, context care favorizează cristalizarea unui nou curent cultural, ce poartă numele de romantism. Apărut ca o reacție la rigorile impuse de clasicism, romantismul propune un nou mod de raportare a ființei umane la sine și la lumea în care aceasta trăiește. Astfel, dacă literatura clasică oglindea realitatea exterioară, noua literatură, romantică, va deveni expresia realității interioare a artistului, fantezia constituindu-se într-un nou mijloc de sondare a existenței. În plan autohton, originile curentului romantic trebuie căutate mult mai târziu, în scrierile reprezentanților generației pașoptiste. În plus, romantismul românesc apare ca o prelungire a ideilor iluministe, având un caracter social, militant, fiind pus în slujba idealului de unitate națională. De-abia prin creația lui Mihai Eminescu principiile estetice ale romantismului se sincronizează cu modelul european.
- Reprezentativă pentru viziunea despre lume a poetului este opera literară Luceafărul, o creație-sinteză de teme, idei și motive literare romantice.
- În primul rând, **caracterul romantic** al textului eminescian se evidențiază la nivelul **antitezei**, ca procedeu artistic preferat de reprezentanții acestui curent. Astfel, discursul liric dezvoltă antiteza dintre planul celest și planul teluric, dintre omul de geniu și omul comun, dintre cunoașterea apolinică și cea dionisiacă. În acest sens, autorul recurge la personaje-măști, ipostaze diferite ale aceluiași eu: Demiurgul și Luceafărul, ca întruchipări ale ființei superioare, respectiv Cătălin și Cătălina, ca ipostaze ale vulgului.
- În al doilea rând, se observă la nivelul discursului **amestecul de genuri literare**, ca **trăsătură specifică romantismului**. Epicul este evidențiat prin prezența personajelor-măști și a unui fir narativ ce poate fi structurat pe momentele subiectului. Lirismul poemei este reliefat atât de elementele de pastel din primul și ultimul tablou, cât și de meditația filosofică, în vreme ce caracterul dramatic al textului este susținut de secvențele dialogate dintre fata de împărat și Luceafăr, dintre Cătălin și Cătălina sau dintre Hyperion și Demiurg.
- În aceeași ordine de idei, **dimensiunea romantică a operei** eminesciene se reflectă și **în plan tematic**, discursul abordând trei teme majore: iubirea neîmplinită, natura - surprinsă în alternanța celest/teluric și tema filosofică a cunoașterii, prin evidențierea raportului antitetic dintre omul comun și omul de geniu. Tabloul întâi prezintă idila, proiectată în planul fantasticului, dintre Luceafăr și „o prea frumoasă" fată de împărat. Această poveste de dragoste devine, însă, în plan discursiv, doar pretextul pentru adevărata problematică pe care o propune poema: modul diferit de raportare la existență și la iubire a omului comun și a omului de geniu. Dacă, pentru fata de împărat, ca ipostaziere a vulgului, sentimentul iubirii se confundă cu dorința, cu atracția, și este, de aceea, superficial, în ceea ce-l privește pe Luceafăr, sentimentul înseamnă asumare și se naște în timp: „Îl vede azi, îl

Scanned with OKEN Scanner

vede mâni,/ Astfel dorința-i gata./ El iar, privind de săptămâni,/ Îi cade dragă fata". De fapt, această raportare antitetică la eros relevă și tipul de cunoaștere pe care îl adoptă cei doi. Omul comun optează pentru o cunoaștere dionisiacă, bazată pe afecte, în vreme ce astrului celest îi este specific un alt tip de cunoaștere, cea apolinică. Existența fetei este una supusă efemerității, caracterizată prin non-cunoaștere, idee sugerată, în tabloul întâi, tocmai de metafora umbrei „Din umbra falnicelor bolți". Cu toate acestea, ea se simte atrasă de cunoașterea absolută, întruchipată de Luceafăr: „Ea pasul și-l îndreaptă". Dacă, pentru fata de împărat, îndrăgostirea de astrul celest presupune înălțare dincolo de limitele contingentului, pentru acesta din urmă, experimentarea unui nou tip de cunoaștere, pe baza afectelor, va însemna decăderea. În plus, în numele iubirii, Luceafărul este dispus să se sacrifice, coborând de două ori în planul limitat al fetei, prima metamorfoză având la bază spațiul acvatic, marea, în vreme ce metamorfoza secundă are loc prin regresiunea în Noaptea Cosmică. De asemenea, cele două antropomorfizări ale Luceafărului îi relevă natura duală: angelic-demonică. Spre deosebire de ființa superioară reprezentată de Luceafăr, fata de împărat nu pare dispusă a-și depăși propriile limite pentru a accede la o formă superioară de cunoaștere. Așa se explică și dublul ei refuz, în fața invitației pe care i-o adresează astrul de a-l urma în lumea lui nelimitată. De fapt, respingerea invitației are la bază conștientizarea de către omul comun a propriilor limitări ale ființei și incompatbilitatea cu lumea superioară a astrului: „Căci eu sunt vie, tu ești mort,/ Și ochiul tău mă-ngheață".

▶ Cel de-al doilea tablou prezintă o altă poveste de iubire, de data aceasta, între cei doi muritori, Cătălin și Cătălina. Poetul recurge din nou la antiteză pentru a evidenția condiția socială precară și originea incertă a pajului Cătălin („Băiat din flori și de pripas") în opoziție evidentă cu condiția superioară a Luceafărului („Iar cerul este tatăl meu/ Și mumă-mea e marea... Și soarele e tatăl meu,/ Iar noaptea-mi este muma"). Fata de împărat însăși își pierde din unicitate, fiind individualizată prin nume. Derivarea moțională la care recurge poetul (Cătălin-Cătălina) are rolul de a reliefa tocmai compatibilitatea dintre cei doi. Această idilă reprezintă o altă fațetă a erosului, în sensul în care evidențiază modul în care se raportează la iubire omul comun. Astfel, dacă Luceafărul îi adresa fetei de împărat o chemare într-un spațiu nelimitat, promițându-i să o facă stăpâna oceanelor și a cerului, Cătălin o atrage într-un spațiu al limitei, marcat de non-cunoaștere: „Și-n treacăt o cuprinse lin /Într-un ungher degrabă". Comportamentul Cătălinei în acest tablou este unul specific ființelor comune, atitudinea sa reflectând nestatornicia, în sensul în care fata oscilează între planul raționalului, cunoașterea apolinică reprezentată de Luceafăr, și cel al afectelor, cunoașterea dionisiacă, ipostaziată prin Cătălin. Adevărata condiție a omului comun este dezvăluită spre finalul tabloului, când Cătălina cade pradă afectelor, acceptând jocul seducției propus de Cătălin. În plus, cea care, odinioară, remarca incompatibilitatea cu lumea superioară a Luceafărului („Ochiul tău mă-ngheață"/ „Privirea ta mă arde"), în fața lui Cătălin își recunoaște echivalența de substanță: „Și-i zise-ncet: - Încă de mic/ Te cunoșteam pe tine,/ Și guraliv și de nimic,/ Te-ai potrivi cu mine..." Insignifianța omului comun, a cărui existență este una derizorie, este sugerată și la nivelul limbajului, autorul recurgând la utilizarea frecventă a cuvintelor și a expresiilor din registrul popular al limbii: „bată-i vina", „arz-o focul", „din bob în bob" etc.

▶ Nu în ultimul rând, viziunea despre lume a autorului se remarcă și la nivelul **elementelor de structură, de compoziție și de limbaj** ale textului poetic. Adevărat element paratextual, titlul anticipează ideea discursului, fiind în strânsă corelație cu mesajul transmis de text. Este format dintr-un substantiv articulat hotărât și desemnează personajul central în jurul căruia gravitează întreaga problematică a poemei. Luceafărul este un personaj romantic, excepțional, așadar o natură duală. Numele său poate fi considerat o deviere fonetică de la Lucifer, în mitologia iudeo-creștină, ipostază a îngerului decăzut. De asemenea, Luceafărul, pe numele său adevărat Hyperion, amintește de personajul din mitologia greacă, fiu al zeului celest, Uranus, și al Geei, zeița-Pământ.

▶ Caracterul alegoric al textului este prefigurat încă din **incipit**. Formula specifică basmului cu care debutează poemul, „A fost odată ca-n povești,/ A fost ca niciodată", se constituie, indiscutabil, într-o strategie de lectură ce avertizează cititorul atât asupra mesajului cu caracter gnomic - iubirea dintre două ființe care provin din două lumi diferite este sortită eșecului/ superioritatea omului de geniu în

Scanned with OKEN Scanner

raport cu omul comun -, cât și asupra sursei de inspirație a poemei, basmul popular *Fata în grădina de aur*. În această ordine de idei, catrenul **final** trebuie receptat ca o concluzie a lecției de cunoaștere, propusă de textul eminescian: „Trăind în cercul vostru strâmt/ Norocul vă petrece,-/Ci eu în lumea mea mă simt/ Nemuritor și rece". Îndepărtându-se de conotația perfecțiunii, metafora „cercului strâmt" desemnează, în acest context, imaginea unui spațiu al limitării ca loc ce le este predestinat ființelor comune a căror existență stă sub semnul norocului, a sorții nestatornice. În opoziție, ființa superioară dobândește, prin adoptarea unei cunoașteri apolinice, eternizarea.

▶ În concluzie, poezia *Luceafărul* de Mihai Eminescu rămâne o creație reprezentativă atât pentru viziunea despre lume a poetului, cât și pentru romantismul românesc din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Modelul nr. 16

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Expresia *în carne și oase* se referă la întruparea personajelor, la capacitatea lor de a părea ființe vii, nu doar caractere ficționale.

2. Unul dintre aspectele care nu definesc arta narativă a lui Caragiale este portretul.

3. Două mijloace artistice specifice literaturii lui Caragiale sunt limbajul specific și ironia.

4. Metoda artistică ce individualizează stilul lui Caragiale este particularitatea limbajului vorbit, felul în care acesta poate individualiza personajele.

5. Descrierea spațiilor sau portretele lipsesc din opera lui Caragiale, pentru că acesta e capabil să le înlocuiască prin limbajul personajelor. Individualizarea prin limbaj a actanților este atât de puternică, încât felul de a vorbi al lor oferă datele necesare plasării în timp și spațiu sau informațiile privitoare la elemente de portref fizic și moral. Prin urmare, limbajul personajelor umple „golurile" universului ficțional al lui Caragiale.

B.

▶ Originalitatea unui scriitor este măsura talentului acestuia. Creativitatea constă și în găsirea unor soluții inedite care să individualizeze opera proprie, să îi dea acea marcă ce o poate individualiza între opere care aparțin fie aceluiași gen, fie aceluiași curent literar. Modul în care sunt construite personajele și limbajul lor dau această marcă distinctivă și originalitate unei creații, idee susținută și de Tudor Vianu în *Probleme de stil și artă literară*.

▶ În primul rând, limbajul pe care îl folosesc personajele poate fi un indicator al timpului și al spațiului în care acestea sunt localizate. Regionalismele fonetice sunt în măsură să dea informații despre regiunea din care provin, iar marcarea spațiului prin limbaj este o metodă a monografierii mult mai grăitoare decât simpla indicație a locului desfășurării acțiunii: *Numai ascultându-le înțelegem cărui moment al timpului și cărei regiuni le aparțin.*

▶ În al doilea rând, limbajul folosit de persoanaje este un indice al caracterului acestora. Tudor Vianu spune că *Numai ascultându-le înțelegem [...] care este atitudinea scriitorului față de acestea, ce defecte sau vițiі sunt satirizate în ele*. Personajele lui Caragiale alcătuiesc o lume fictivă care își găsește, în continuare și permanent, corespondent în realitate. Caracterul neîngrijit al exprimării, greșelile de pronunție, dezacordurile sau limbajul de lemn sunt indici ai snobismului, inculturii și ai disprețului față de valori.

▶ În concluzie, felul de a vorbi al personajelor poate să redea complexitatea socială și psihologică, poate înlocui cu succes informații care lipsesc voit din conținutul operei, iar realizarea unui astfel de univers este o măsură a măiestriei scriitorului.

SUBIECTUL al II-lea **(10 puncte)**

▶ Discursul liric eminescian este orientat, în spirit romantic, către imaginea iubitei ca mod al idealizării iubirii. Frumusețea învăluită de taină a iubitei este un motiv suficient pentru renunțarea la cugetări senine, dar idealul de iubire, plasat într-un viitor posibil (marcat prin prezența verbelor la modulul conjunctiv *să-l ferec*), este, deocamdată, doar un vis (motiv romantic) care se poate opune trecerii timpului și morții.

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

▶ Vezi **Modelul nr. 9**.

Modelul nr. 17

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

A.

1. Expresia „cu noaptea în cap" are sensul de „foarte devreme". O persoană care se trezește cu noaptea în cap este una care se trezește înainte să răsară soarele.
2. Două detalii sesizate de Marin Sorescu sunt numele vaporului, Welamo, și înălțimea acestuia, 22 de metri.
3. Marin Sorescu pornește spre Suedia, spre Stockholm: *„Destinația: Stockholm"*.
4. Pentru călător, timpul este un construct, dar și un mod de raportare la diferite societăți. Astfel, dacă se uită la unul dintre ceasuri, „citirea" timpului va fi diferită de cea a altui ceas. Timpul nu are, în această viziune, caracter universal, ci este strâns legat de spații geografice. Călătorul nu „se plimbă" doar prin spațiu, ci și prin timp.
5. Sensul enunțului „Totul e plimbare" trebuie extras din contextele în care apare verbul „a se plimba". Astfel, se observă că lucrurile care se plimbă sunt grădina (vaporul), călătorul și gândurile, fiecare având ca mediu elementul precedent. Pentru om și grădină, mișcarea e fizică, iar pentru gânduri, e doar evoluție. Enunțul „Totul e plimbare", poate fi tradus ca „Totul e schimbare, mișcare, evoluție".

B.

▶ Ca teritoriu ce pare infinit caracterizat prin schimbări și nestatornicii, marea a avut întotdeauna un impact puternic asupra imaginației omului. Transformările produse de mare au fascinat ființa și au dobândit caracter de universalitate. O călătorie pe mare poate schimba o persoană, dar modificarea e generată de singurătate sau de evenimente extraordinare mai degrabă decât de călătoria în sine.

▶ În primul rând, o călătorie pe mare, în special dacă are ca destinație un spațiu necunoscut, îi permite omului să se uite la univers în mod analitic, lucru care i-ar permite și să ia decizii majore. În absența activităților cotidiene, individul e motivat să „observe" lumea și să o regândească, așa cum o arată *Jurnal. Romanul călătoriilor* al lui Marin Sorescu. Valurile nu mai sunt un detaliu insignifiant, ci motiv pentru a recapitula elementele cu care acestea au fost asociate: *„Mă uit la valuri și mă gândesc la tot ce a fost comparat cu valul"*.

▶ În al doilea rând, se poate spune că o călătorie are puterea de a schimba percepția individului asupra lumii, deoarece scoate omul din zona lui de confort. La fel ca în celelalte texte ale lui Marin Sorescu, și aici revelația pe care pare să o aibă călătorul, scos din universul său, este tot a singurătății. Acesta este prins într-o „grădină" în care nu poate discuta cu cei din jur (*„n-am reușit să schimb decât câteva*

Scanned with OKEN Scanner

cuvinte") și în care se vede izolat și de cei din afară, nefiind capabil să-și transmită observațiile: *„Unde naiba și-or fi aruncând ăștia impresiile?"*

- În concluzie, o călătorie pe mare poate schimba o persoană, dându-i timp cu gândurile sale, dar schimbarea trebuie văzută ca generată de contactul individului cu lumi noi. Într-un sens, plecarea din lumea cotidiană e o întâlnire cu sinele.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Ipingescu și Dumitrache critică societatea, în special lipsa de moravuri a oamenilor care vor să cucerească soțiile oamenilor. În stilul lui Caragiale și în direcția convențiilor dramatice, poziția morală a lui Dumitrache e trădată de limbajul său, care îi construiește și profilul social: *„Iaca, niște papugii... niște scârța-scârța pe hârtie!"*. Tot datorită convențiilor dramatice, spațiul este descris nu de un narator, ci de o serie de indicații scenice: *„odaie de mahala. Ușă în fund dând în sala de intrare; de amândouă părțile ușii din fund, câte o fereastră"*.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Vezi **Modelul nr. 2**.

Modelul nr. 18

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Expresia *fără har și fără haz* are sensul de *neinteresantă*. Nasul femeii nu o face nici interesantă, nici haioasă. Ea este pur și simplu urâtă.

2. Ploaia nu mai este supărătoare, pentru că Ioana Em. Petrescu vede o femeie ieșind afară. Imaginea femeii pare să fie în acord cu vremea de afară, iar acest fapt îi creează echilibru și o liniștește pe scriitoare.

3. Ioana Em. Petrescu îl întâlnește pe bărbat într-o „mașină", un autobuz cu numărul 35.

4. Autoarea este fascinată de bărbatul care afișează un calm neprefăcut. Ea îl asociază cu eroii de western, acei bărbați mereu siguri pe ei, singuratici și care par să fi trecut prin încercările unui ținut arid. Este de menționat și atitudinea ușor ironică cu care autoarea notează momentul. Dintre toate locurile în care ar fi putut să întâlnească un astfel de erou, ea l-a întâlnit într-un astfel de peisaj mundan.

5. Autoarea este fascinată de lucrurile pe care le-a văzut în acel moment. Acestea îi revin în minte obsesiv. Este totuși conștientă că aceste elemente ale spectacolului străzii sunt doar niște construcții ale ei. Cu alte cuvinte, nici ploaia nu era în armonie perfectă cu umbrela „paparudei", nici omul „uscat" din autobuz nu era un „erou de western". Ambele persoane sunt cât se poate de obișnuite, dar „înfrumusețate" de imaginația autoarei.

B.

- Fiecare domeniu al cunoașterii îl schimbă pe om, dându-i instrumente cu care să poată analiza lumea. Astfel, dacă fizicianul va fi predispus să vadă lumea prin prisma fizicii, istoricul va vedea, în primul rând, șirul evenimentelor care a generat siuația dată. Este, așadar, ușor de presupus că și omul de litere (în postura criticului literar, cum este cazul Ioanei Em. Petrescu, sau în cea a scriitorului) va vedea lumea în funcție de instrumentele cu care e învățat să lucreze. De aceea, consider că domeniile de activitate ale indivizilor îi modifică pe aceștia, fiind perfect plauzibil să influențeze și modul în care văd lumea.

Scanned with OKEN Scanner

- În primul rând, argumente care să susțină această idee pot fi găsite în felul în care interacționează omul cu domeniul său de activitate. Neavând posibilitatea de a suspenda activitatea anumitor părți ale conștiinței sale, individul devine ceea ce practică. Astfel, omul care are activitate în sfera studiului istoriei este un „istoric", iar nu un om care joacă rolul istoricului. Acest aspect este valabil și pentru fizician sau pentru omul de litere. Activitatea zilnică se va prelungi și în celelalte aspecte ale vieții sale.
- În al doilea rând, influența activității asupra omului poate fi lesne observată urmărind felul în care descrie Ioana Em. Petrescu evenimentele din viața ei. O banală ploaie este mobilul unui portret al unei femei care e în echilibru cu acest fenomen al naturii, dar care, când e la adăpost, devine *„o năsoasă fără har și fără haz"*. În autobuz, omul de litere nu este înconjurat de alți oameni, ci de personaje literare (*„un erou de western"*). Ioana Em. Petrescu preia categoriile cu care analizează lumea literară și le aplică involuntar asupra lumii reale. Este de menționat că ea are conștiința faptului că tot ceea ce vede nu e realitatea, ci o proiecție a ei: *„asta a fost o altă construcție perfectă a mea – și atâta tot"*.
- În concluzie, un om de litere este inevitabil influențat de domeniul său de activitate în interpretarea lumii care îl înconjoară. Singura sa speranță de a avea un oarecare contact cu realitatea este să fie conștient de mecanismele care au generat astfel de interpretări.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- După cum sugerează și titlul, poezia lui Ion Heliade Rădulescu ilustrează venirea nopții peste „ruinele Târgoviștii". Noaptea încărcată de mister aduce cu sine și amintirea unui bal sângeros, reflectat la nivelul sentimentelor în „sânul" eului liric. Efectul artistic este generat folosind metoda preferată a romanticilor: antiteza. Pentru a fi înviată imaginea masacrului, e necesar ca, peste lumina din prima parte a poeziei, să se aștearnă întunericul. Tot în spirit romantic este ales și cadrul descris, castelul ruinat fiind unul dintre locurile comune ale literaturii romantice.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- În textele epice, personajele sunt purtătoarele de semnificație ale mesajului transmis prin discursul narativ. Ele sunt rotițele care pun în mișcare mecanismul universului ficțional. În basmul popular, personajele devin purtătoarele unor valori simbolice: Binele și Răul, în diversele lor ipostaze. Spre deosebire de textul popular, în basmul cult personajele reflectă viziunea despre lume a autorului. De aceea, în opera sa, Ion Creangă recurge la o umanizare a fantasticului, astfel încât personajele nu numai că devin reprezentative pentru tipologiile umane din spațiul rural humuleștean, ci sunt construite prin ambiguizarea trăsăturilor.
- „Povestea lui Harap-Alb" de Ion Creangă, operă publicată în revista „Convorbiri literare", este un basm cult în care relația dintre Harap-Alb și Spân devine semnificativă pentru viziunea despre lume a autorului.
- În primul rând, discursul epic dezvoltă un **conflict exterior**, între cele două forțe antinomice: Binele și Răul. Cu toate acestea, Creangă își construiește personajele pe principiul ambiguizării. De aceea, protagonistul nu reprezintă o întruchipare desăvârșită a Binelui, având un caracter profund uman, cu calități și defecte. Nici Spânul nu este o reprezentare a maleficului desăvârșit, ca în basmul popular, el jucând un rol esențial în procesul maturizării mezinului de crai, fiind, așadar, un rău necesar. În plus, comportamentul personajului principal reflectă un **conflict interior**, o permaneneță luptă a sinelui cu sinele, între cele două ipostaze ale sale: cea de neinițiat și cea de ființă inițiată.
- Pe de altă parte, **modalitățile de caracterizare** a personajelor sunt cele consacrate de textul epic: directe și indirecte. Astfel, slăbiciunea de caracter a protagonistului este evidențiată direct atât de narator, care afirmă despre el că este „boboc în felul său la trebi de-aistea", cât și de Sfânta Duminică, personaj care îi spune „că este mai fricos decât o muiere". Gesturile, faptele, atitudinile personajelor

sau relația dintre Harap-Alb și Spân devin, în planul discursului narativ, adevărate mijloace indirecte de caracterizare.

- **Statutul social** al protagonistului este surprins încă din incipitul textului, când cititorul află că este mezinul craiului. Pe parcurs, apare în ipostaza de slugă a Spânului, ca, în final, să dobândească statutul de moștenitor la tronul împăratului Verde, echivalent, în plan simbolic, cu cel de inițiat. Dacă Harap-Alb este un personaj rotund, Spânul este un personaj plat, în sensul în care statutul său social, psihologic și moral rămâne nemodificat. El apare în postura de maestru spiritual sever, care joacă un rol decisiv în maturizarea eroului.
- **Din punct de vedere psihologic**, firul narativ al basmului urmărește conturarea personalității fiului de crai, în urma probelor la care e supus de către Spân. Astfel, la început, se dovedește naiv, nu se pricepe la oameni, fiind incapabil să distingă între aparență și esență. Nu intuiește esența divină a Sfintei Duminici, ce îi apare sub înfățișarea de „babă gârbovă de bătrânețe", la fel cum nu își dă seama că Spânul este același sub trei înfățișări. Dovedește maturitate în înțelegerea firii umane când intuiește în cele cinci personaje himerice adevărate ajutoare ce-i vor fi de trebuință la curtea împăratului Roș. Egoismul reprezintă o altă slăbiciune a protagonistului. Așa se explică faptul că decide să-i ofere Sfintei Duminici bănuțul doar în momentul în care aceasta îi formulează viitoarea traiectorie inițiatică: „Fecior de crai, vede-te-aș împărat!". Dovedește inițiativa propriilor acte, când, în drum spre împăratul Roș, salvează nunta de furnici și le creează un adăpost albinelor.
- Traseul inițiatic al protagonistului se impune a fi analizat și **din perspectiva moralității**. Crăișorul poate fi acuzat de imoralitate, atunci când încalcă sfatul părintesc și acceptă tovărășia Spânului. Cu toate acestea, el trebuie absolvit de vină, având în vedere că este încă imatur. Dobândirea maturității reflectă, însă, moralitatea personajului. Când se întoarce cu pielea cu nestemate din pădurea cerbului, rezistă tentației de a se îmbogăți, fiind loial jurământului depus în fața Spânului. În schimb, antagonistul are o existență plasată sub semnul imoralității. El recurge la viclenie, ca armă utilizată pentru a-și atinge scopul.
- Odată trecut de proba impusă de tatăl deghizat în urs, mezinul craiului pornește la drum, rătăcindu-se în pădure, unde se **întâlnește cu Spânul** care îi apare sub trei înfățișări. Pentru că este încă imatur și nu se pricepe la oameni, crăișorul încalcă sfatul părintesc și acceptă tovărășia Spânului, în momentul în care acesta îl amenință că îl va lăsa să moară. **Secvența narativă** a fântânii este încărcată de valențe simbolice, amintind de taina botezului. Intrat în puț, mezinul craiului traversează o moarte simbolică în raport cu vechea sa identitate de ființă profană. Aici va primi o nouă indentitate conferită de Spân, care îi dă numele de Harap-Alb. Structura oximoronică a onomasticii dezvăluie adevărata însemnătate a traseului pe care va trebui să-l urmeze protagonistul. Acesta trebuie să cunoască umilința, condiția de slugă, pentru a putea dobândi, în cele din urmă, statutul nobiliar de moștenitor la tronul împăratului Verde. Mai mult, Spânul, în calitatea sa de maestru spiritual, îl deposedează de arme, pentru că nu de aceasta are nevoie fiul de crai, ci „să prindă la minte". Așadar, protagonistul va trebui să-și dovedească singur calitățile necesare pentru statutul de împărat.
- Finalul textului se constituie într-o **altă secvență narativă**, semnificativă pentru relația dintre cele două personaje. Harap-Alb a reușit să treacă de toate probele la care a fost supus de Spân, întorcându-se împreună cu fata împăratului Roș la curtea împăratului Verde. Aceasta îl deconspiră pe Spân, dezvăluindu-i adevărata identitate. Spânul îl acuză pe Harap-Alb de divulgarea secretului și îi retează capul, provocându-i, așadar, a doua moarte simbolică, de data aceasta definitivă în raport cu vechea sa identitate. Fata împăratului Roș este cea care îl învie pe protagonist, gest care marchează, în plan simbolic, dobândirea de către mezinul craiului a statutului de inițiat. Calul, tovarășul de drum al lui Harap-Alb, îl omoară pe Spân, semn că rolul său în procesul inițiatic a luat sfârșit.
- În concluzie, relația dintre Harap-Alb și Spân rămâne reperezentativă pentru viziunea despre lume a unui autor a cărui intenționalitate artistică a fost aceea de a reconfigura structura consacrată a basmului popular dintr-o prespectivă realistă și simbolică.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 19

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. În text, secvența dată e folosită pentru a marca o acțiune ale cărei consecințe nu sunt nefavorabile. A spune adevărul „când îți dă mâna și-ți vine la socoteală" este echivalent cu a-l spune când nu ai de suferit, când îți este convenabil s-o faci.
2. Două teme de discuție ce pot fi extrase din text sunt filozofia lui Kant și datoria morală de a spune mereu adevărul.
3. Eminescu era iritat de replicile lui Caragiale, dar continua discuțiile cu acesta. Iritarea era o modalitate de a-l face pe Eminescu să se înflăcăreze.
4. Din enunțul dat reiese ipostaza unui Caragiale care știa că are de învățat de la Eminescu și care voia ca acesta să fie înflăcărat în prezentarea ideilor sale. Într-un sens, se poate spune că Eminescu e manipulat de Caragiale.
5. Ultima replică a textului dat demonstrează răbdarea, stoicismul și capacitatea lui Eminescu de a face față greutăților. Acesta consideră că poziția morală a omului trebuie salvată chiar și cu prețul unor suferințe. Mulțumirea simțită de acela care își apără demnitatea și poziția morală e mai puternică dacă suferințele sunt mai mari.

B.

- Dezbaterile, atunci când au loc în mod responsabil, pot pune omul în fața unor feluri de a vedea lumea care nu îi sunt ușor accesibile. În mod ideal, dintr-o dezbatere ar trebui să câștige toți cei implicați. În fragmentul dat, sunt prezentate câteva dintre polemicile dintre Eminescu și Caragiale și s-ar putea spune că acestea sunt productive, întrucât cei doi au contact cu viziuni diferite asupra lumii. Polemicile dintre cei doi sunt productive, mai ales în cazul lui Caragiale.
- În primul rând, se poate observa, după o privire asupra pozițiilor celor doi, că Eminescu ocupă locul intelectualului, al omului posesor de cunoștințe, de la care cei din jur au de învățat. Caragiale pare chiar să se folosească de poet pentru a-și spori cunoștințele: *„în felul acesta trecea știința de carte de la Eminescu la Caragiale și se apropiau din ce în ce mai mult unul de altul"*.
- În al doilea rând, se poate spune că și Eminescu are de câștigat din aceste polemici, în măsura în care el își confirmă viziunile asupra lumii. Acest aspect este evident în discuția despre obligația de a spune adevărul, când Eminescu nu e convins de argumentul lui Caragiale și își întărește poziția, care este cea a stoicului.
- În concluzie, polemicile dintre cei doi sunt productive, acestea ajutându-i într-un fel pe cei doi protagoniști. Totuși, trebuie menționat și că acela care are mai mult de câștigat sub aspect cultural este Caragiale.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Textul dat prezintă una dintre marile probleme ale umanității: fuga după iluzii. Vlahuță ilustrează lupta omului, folosind metafora vâslașului *„ce-aleargă împins în zare"*, personaj ce trebuie să lupte cu marea, pe care n-o va putea niciodată învinge. Interogația retorică din finalul poeziei punctează absurditatea eforturilor umane: omul e blestemat să alerge pe toată durata scurtei lui vieți după iluzii. Discursul se încheie cu metaforizarea unei imagini vizuale (*nălucă de foc*), simbol al iluziei permanente care alcătuiește spectacolul lumii.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- Vezi **Modelul nr. 4**.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 20

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Expresia *obiecte de discurs* se referă la anumite teme de discuție care devin, câteodată, mai importante decât altele, în funcție de necesități. Importanța politică le transformă în subiecte preferate, foarte folosite, devenite, ulterior, obiecte.

2. Interesul puterii staliniste era de a-și origina rădăcinile românești prin opera lui Eminescu.

3. O personalitate istorică mitizată pe puterea politică este Ștefan cel Mare.

4. Autoarea Ioana Both nu este îngrijorată de procesul mitizării sau al demitizării, ci, mai degrabă, de motivul pe care îl au cei care recurg la asemenea strategii.

5. Una dintre caracteristicile observatorului/istoricului privind raportarea la obiectul observat este detașarea de acesta sau situarea *pe o poziție absolut exterioară discursului proferat*. Autoarea încearcă să atragă atenția asupra urmărilor unei implicări profunde a observatorului/istoricului, implicare ce ar diminua obiectivitatea observațiilor sale.

B.

▶ Miturile, ca povești/imagini exemplare au, prin definiție, puterea unui model care se cere a fi urmat. Tocmai de aceea, ritualurile care însoțesc celebrarea miturilor au caracter de repetabilitate. În societatea contemporană, inclusiv în cea românească, mitizarea ridică probleme de etică, ce implică avantaje și dezavantaje, totul rezumându-se la intenționalitate, așa cum spunea Eminescu, citat de Ioana Both: *„ce-i mâna pe ei în luptă?"*.

▶ Pe de o parte, mitizarea oferă puterea exemplului demn de urmat. În cazul imaginii unei personalități, aceasta este un fel de element de raportare permanentă a urmașilor la calitățile operei (în cazul lui Eminescu) sau la calitățile de strateg (în cazul lui Ștefan cel Mare). Ambele personalități pot constitui figuri mitice, devenite emblematice pentru o societate care are nevoie sau își caută modele.

▶ Pe de altă parte, mitizarea poate avea un substrat care ține de intenționalități nu tocmai „ortodoxe". Autoarea Ioana Both dă exemplul mitizării lui Eminescu în scopul revendicării unor origini românești a puterii staliniste, iar puterea locală și fostă încearcă mitizarea ortodoxă a lui Ștefan cel Mare cu scop politic, apelul la imaginea domnitorului putând aduce beneficii de imagine puterii aflate la conducere, antrenând multe energii (*energia depusă de recenta fosta putere în a pecetlui cu pecetea sa aniversarea lui Ștefan cel Mare*).

▶ În concluzie, societatea românească are nevoie de mituri, atât timp cât intenționalitatea mitizării nu este una politică, nu este una aducătoare de foloase necuvenite sau nu este ascunsă opiniei publice.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

▶ Omnisciența naratorului și perspectiva, în mare parte, obiectivă asupra imaginii satului sunt trăsături ale prozei realiste, iar fragmentul dat oferă cititorului, prin ochii naratorului, câteva aspecte privitoare la portretul unui personaj, nenea Mihu sau Mihu Saftei. Dincolo de trăsăturile acestui personaj se remarcă atât imaginea care se conturează asupra unui sat (bârfa, gura satului), cât și intenția moralizatoare din dublă perspectivă: pe de o parte atitudinea naratorului față de obiceiul împământenit al satului de a bârfi, pe de altă parte ipostaza imaginii satului de instanță moralizatoare față de comportamente care ies din reguli, toate aceste elemente fiind trăsături ale realismului.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

- Definit ca o specie a epicului, basmul propune un univers ficțional centrat pe tema luptei dintre Bine și Rău, deznodământul surprinzând întotdeauna triumful forțelor Binelui. Personajele, fie ele ființe umane sau cu puteri supranaturale, sunt purtătoarele unor valori simbolice: Binele și Răul în diversele lor ipostaze. În basm, poate mai mult decât în cazul celorlalte specii ale genului epic, se remarcă utilizarea unor clișee compoziționale: formule narative tipice, motive literare specifice, cifre magice etc.
- „Povestea lui Harap-Alb" de Ion Creangă, operă publicată în revista „Convorbiri literare" (1877), aparține, prin trăsăturile sale definitorii, speciei literare basm cult. Creangă pornește de la schema consacrată a basmului popular, pe care o redimensionează în conformitate cu viziunea sa despre lume, caracterizată prin umanizarea fantasticului, dimensiunea simbolică a narațiunii, oralitatea stilului și umor.
- În primul rând, la fel ca în basmul popular, textul lui Creangă se focalizează pe **tema** luptei dintre Bine și Rău. Astfel, protagonistul, calul Sfânta Duminicăi, regina furnicilor, crăiasa albinelor sau cele cinci personaje fabuloase reprezintă întruchipări ale Binelui, în vreme ce Spânul sau împăratul Roș sunt ipostazieri ale maleficului. Dar dimensiunea simbolică a narațiunii, ca trăsătură specifică basmului cult, orientează lectura textului spre identificarea unei alte teme, și anume cea a inițierii. În acest sens, drumul parcurs de protagonist de la curtea tatălui spre împăratul Verde nu trebuie perceput ca un drum fizic, spre exterior, ci ca un traseu inițiatic spre desăvârșirea ființei, spre maturizare. Așadar, „Povestea lui Harap-Alb" își relevă caracterul de bildungsroman.
- În al doilea rând, dincolo de această împărțire a personajelor în ipostaze ale Binelui și ale Răului, nota de originalitate a basmului cult se remarcă la nivelul construcției lor pe principiul ambiguizării. Harap-Alb nu seamănă cu Făt-Frumos din basmul popular. El este lipsit de puteri supranaturale, având un caracter profund uman cu calități și defecte. Nici Spânul nu este întruchiparea absolută a maleficului. Acesta apare în ipostaza de maestru spiritual sever, fără de care inițierea protagonistului nu ar fi fost posibilă. Este, așadar, un rău necesar.
- În aceeași ordine de idei, o abordare a textului din perspectiva temei luptei dintre Bine și Rău permite indentificarea unui **conflict exterior**, între cele două forțe antinomice. Lectura basmului prin prisma traseului inițiatic al eroului, însă, permite configurarea unui **conflict interior**, între cele două ipostaze ale protagonistului: cea de ființă neinițiată și cea de inițiat. De fapt, pe parcursul probelor la care este supus de către Spân, eroul trebuie să-și învingă propriile slăbiciuni pentru a dobândi, în cele din urmă, statutul de moștenitor la tronul împăratului Verde.
- **Perspectiva narativă** este una obiectivă, cu o viziune „dindărăt", aparținându-i unui narator omniscient, omniprezent și extradiegetic care narează la persoana a III-a. Obiectivitatea naratorială este încălcată, însă, pe alocuri prin intervenții directe ale naratorului în discurs. Este o trăsătură a oralității stilului, marcă inconfundabilă a scriitorului humuleștean. De exemplu, după partea expozitivă, naratorul i se adresează direct cititorului: „Dar ia să nu ne depărtăm cu vorba și să încep a depăna firul poveștii".
- Cea mai **reprezentativă relație dintre personajele textului** este cea care se stabilește între Haparp-Alb și Spân. Este, înainte de toate, o relație specifică oricărui basm, între protagonist, Harap-Alb, și antagonist, Spânul. De asemenea, această relație poate fi interpretată și prin prisma raportului dintre inițiator, Spânul, și inițiat, Harap-Alb. Odată trecut de proba impusă de tatăl deghizat în urs, mezinul craiului pornește la drum, rătăcindu-se în pădure, unde se întâlnește cu Spânul care îi apare sub trei înfățișări. Pentru că este încă imatur și nu se pricepe la oameni, crăișorul încalcă sfatul părintesc și acceptă tovărășia Spânului, în momentul în care acesta îl amenință că îl va lăsa să moară. Secvența narativă a fântânii este încărcată de valențe simbolice, amintind de taina botezului. Intrat în puț, mezinul craiului traversează o moarte simbolică în raport cu vechea sa identitate de ființă profană. Aici, va primi o nouă indentitate conferită de maestrul său spiritual, Spânul, care îi dă numele de Harap-Alb. Structura oximoronică a onomasticii dezvăluie adevărata însemnătate a traseului

pe care va trebui să-l urmeze protagonistul. Acesta trebuie să cunoască umilința, condiția de slugă, pentru a putea dobândi, în cele din urmă, statutul nobiliar de moștenitor la tronul împăratului Verde. Mai mult, Spânul îl deposedează de arme, pentru că nu de acestea are nevoie fiul de crai, ci „să prindă la minte". Așadar, protagonistul va trebui să-și dovedească singur calitățile necesare pentru statutul de împărat, în urma trecerii probelor la care este supus de către Spân.

- Finalul textului se constituie într-o altă secvență narativă semnificativă pentru relația dintre cele două personaje. Harap-Alb a reușit să treacă de toate probele la care a fost supus de Spân și se întoarce împreună cu fata împăratului Roș la curtea împăratului Verde. Aceasta îl deconspiră pe Spân, dezvăluindu-i adevărata identitate. Spânul îl acuză pe Harap-Alb de divulgarea secretului și îi retează capul, provocându-i, așadar, a doua moarte simbolică, de data aceasta definitivă, în raport cu vechea sa identitate. Fata împăratului Roș este cea care îl invie pe protagonist, gest care marchează, în plan simbolic, dobândirea de către mezinul craiului a statutului de inițiat. Calul, tovarășul de drum al lui Harap-Alb, îl omoară pe Spân, semn că rolul său în procesul inițiatic a luat sfârșit.
- În concluzie, „Povestea lui Harap-Alb" de Ion Creangă rămâne o creație reprezentativă atât pentru viziunea despre lume a autorului, cât și pentru specia literară basm cult.

Modelul nr. 21

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Această expresie se referă la atitudinea aristocratică reală, la demnitate și cinste ca principii obligatorii ale regalității.

2. Întâlnirea Reginei Maria cu Mihai Popovici îi provoacă suferință, o face să plângă, simte cum i se sfâșie inima.

3. Carol vrea să se întoarcă în țară, pentru că a înțeles că renunțarea la atributele regale a însemnat o greșeală.

4. Secvența dată evidențiază tăria de caracter, moralitatea și intransigența Reginei Maria.

5. Față de comportamentul lui Carol, Regina Maria are o atitudine cel puțin dezaprobatoare. Purtarea lui Carol lasă de dorit și nu-i poate ierta greșelile repetate, mai ales că ele au lezat nu numai demnitatea familiei, ci și pe cea a țării. Prin urmare, Regina Maria consideră că nu e demn de titlul nobiliar pe care îl poartă, nici apt pentru a conduce.

B.

- Problema morală a alegerii între datorie și sentimente este o temă recurentă a literaturii, valorificată intens tocmai pentru că pune în lumină infinitele variații și nuanțe ale sufletului omenesc. Dubla ipostază, în acest caz antagonică, nu poate influența luarea unor decizii de o asemenea anvergură, decizii de care depinde, înainte de toate, soarta unui popor.
- În primul rând, ipostaza de regină, în situația prezentată de textul citat, comportă niște îndatoriri stricte care vin în completarea altor reguli și obligații ce revin și celorlalți membri ai familiei regale. Regina trebuie să demonstreze poporului capacitatea de a lua decizii care să vină în întâmpinarea nevoilor acestuia, ce sunt mai presus de interesele personale. Regina Maria e categorică în această privință și afirmă că *un principe moștenitor nu se poate juca după cum vrea cu tronul. Fie că se supune îndatoririlor și onorurilor, fie nu.*
- În al doilea rând, ipostaza de mamă duce la tentații care presupun indulgență față de copil ale cărui greșeli pot fi privite cu subiectivitate. Regina Maria însă nu e dispusă să îi acorde lui Carol circumstanțe atenuante, pentru că greșelile acestuia se repetă, iar ea este convinsă că sunt probleme care țin nu de conjunctură, ci de caracter. Punctul de sprijin pe care îl alege este cumulul de principii

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

de la care nu se abate și dragostea de țară: *nu mai știe ce e drept și ce nu, loialitate și lipsa ei, cinste și necinste, realitate sau minciună, corectitudine sau mojicie. S-a desprins de toate principiile vechi, dogmele lui Dumnezeu.*

- În concluzie, această dublă ipostază, veche temă morală, nu ar trebui să influențeze deciziile pe care le ia o regină, mai ales că acestea pot avea repercusiuni grave, fiind un exemplu negativ pentru un tânăr.

SUBIECTUL al II-lea **(10 puncte)**

- Fragmentul reprodus din *Cucoana Chirița în balon* de Vasile Alecsandri surprinde, cu umor, reacția mulțimii adunate în piață pentru a vedea minunea înălțării unui balon cu aer. Dincolo de comicul de limbaj, de nume și comicul de situație specifice comediei, fragmentul este ilustrativ pentru genul dramatic atât prin existența indicațiilor scenice (*într-o mirare necurmată*), (*strigă*), cât și prin dialogul (parcă al surzilor) dintre Năucescu și Despa: **NĂUCESCU**: *Ce tufe? Ce tufe, Despo?... Dar n-ai citit ziarul de astăzi?* /**DESPA**: *Care? că-s multe de toate ca sеmința de ardei.* /**NĂUCESCU**: *Ziarul cel cu...* **NĂUCESCU**: *Cel cu alune... asta... cel cu anonțuri prăjite...*

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

- Vezi **Modelul nr. 10.**

Modelul nr. 22

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

A.

1. Secvența dată face referire la intrarea României în Al Doilea Război Mondial ca aliat al Axei și are sensul „în mijlocul agitației". Preda reușește, la 19 ani, în 1941, să scrie o povestire în mijlocul agitației stârnite de intrarea României în război.

2. Cei doi scriitori americani menționați în text sunt William Faulkner și Ernest Hemingway.

3. Slavici vrea să-și amâne eliberarea pentru a-și termina nuvela la care lucra.

4. Scriitorul dă dovadă de determinare și pasiune pentru scrierea operelor, acesta scriind în scurtele momente de pauză și în condiții improprii.

5. Faulkner a lucrat ca „boy" la acea casă de toleranță în primul rând din pricina condițiilor sale materiale, acesta fiind „*tânăr și foarte sărac*", dar și pentru că acolo găsea inspirație pentru operele sale, având în față „materialul uman" în forma sa naturală, viciată.

B.

- În trecut, imaginea scriitorului era cea a unui intelectual, a unui om superior, eventual izolat de restul lumii în turnul său de fildeș și care „cântă" umanitatea privind-o de sus. Astăzi, modelul s-a schimbat, iar scriitorul este mai apropiat de omul de rând. Se naște, așadar, problema situației financiare a scriitorului și relația dintre aceasta și calitatea operelor pe care le creează. Deși părerea generală pare să fie că scriitorul trebuie susținut financiar, pentru a se putea dedica operei, dovadă fiind finanțările pe care le obțin aceștia, este posibil ca și opusul să fie adevărat, cu alte cuvinte, există posibilitatea ca situația precară a unui autor să fie benefică pentru opera sa.
- În primul rând, situația nefericită în care se poate găsi un scriitor i-ar putea permite acestuia să-și acceseze mai eficient fondul emoțional și să dea naștere unor opere valoroase. De asemenea, suferința, în forma izolării, de pildă, poate fi generatoare de pulsiuni creatoare. Un exemplu concludent este cel

al lui Slavici, care, pe cale să fie eliberat din închisoare, cere *„să i se mai prelungească șederea cu câteva ziele fiindcă avea de terminat o nuvelă"*.

- În al doilea rând, situația precară îi permite scriitorului să trăiască printre oamenii de rând, observând comportamentul acestora și trăgând concluzii despre umanitate. Ilustrativ în acest caz este exemplul lui Faulkner, care își găsea subiectele de observație lucrând într-o casă de toleranță. Astfel, el avea acces la o parte nevăzută a lumii, *„societatea văzută prin viciile ei"*.
- În concluzie, situația precară a unui autor poate fi benefică pentru opera sa, întrucât îi permite să înțeleagă mai bine partea populației despre care scrie sau pentru că îi permite să-și acceseze mai ușor fondul sentimental și creator.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Textul dat îl prezintă pe Paul, un personaj îngrijorat de plecarea lui Ann. Trăsăturile acestuia sunt ilustrate indirect, prin intermediul acțiunilor sale și al gândurilor pe care le are. Astfel, urmărindu-i acțiunile, cititorul observă că Paul este un personaj nevrotic, care *„îi înnebunea pe șoferi grăbindu-i spre casă"*, obsedat de posibilitatea de a nu fi acasă în momentul în care este sunat. De asemenea, e un personaj capabil de introspecție, el fiind conștient că are un comportament nepotrivit. Paul se gândește că ar trebui să nu se mai comporte ca un licean și să schimbe ceva: *„trebuie să înțeleg că așa nu mai merge"*.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- Comedia este o specie a genului dramatic, în care se remarcă intenționalitatea artistului de a stârni râsul prin surprinderea unor moravuri sociale. Personajele, care întruchipează caractere, tipologii umane, sunt realizate în linii caricaturale. Conflictul comic are la bază discrepanța dintre aparență și esență, dintre ceea ce vor să pară personajele și ceea ce sunt ele, cu adevărat, în realitate. Finalul comediei este unul fericit.
- Opera literară „O scrisoare pierdută" de I.L.Caragiale aparține, prin trăsăturile sale definitorii, speciei literare comedie.
- În primul rând, la fel ca în orice altă comedie, și în „O scrisoare pierdută" se remarcă **intenția dramatugului de a stârni râsul** în rândul spectatorilor. Așa se explică numeroasele tipuri de comic prezente la nivelul textului. Spre exemplu, **comicul de moravuri**, care este evident prin țelul artistului de a surprinde imaginea societății românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, o societate „a formelor fără fond", după cum o numea Titu Maiorescu. În plan politic, Caragiale înfățișează o clasă socială pentru care demagogia, parvenitismul, șantajul, interesul personal reprezintă un *modus vivendi*. De asemenea, prin triunghiul conjugal, Zaharia Trahanache-Zoe-Ștefan Tipătescu, evidențiază degradarea valorilor morale în plan familial. **Comicul de intenție** este observabil la nivelul atitudinii dramaturgului în raport cu personajele sale. Față de Ghiță Pristanda, un personaj lipsit de pretenții exagerate, recurge la ironie, în vreme ce față de Nae Cațavencu, un personaj cu pretenții ce nu corespund realității sale interioare, adoptă satira, îngroșându-i defectele. **Comicul de situații** este reprezentat de scenele ridicole în care sunt surprinse personajele: pierderea scrisorii de amor, intrările repetate în scenă ale Cetățeanului turmentat etc. **Comicul de nume** este evidențiat prin onomastica personajelor, precum Zaharia Trahanache care sugerează atât ramolitismul actantului, cât și caracterul său ușor influențabil sau Nae Cațavencu, al cărui nume sugerează atât demagogia, cât și ipocrizia. Rezonanța culinară a numelor personajelor Farfuridi și Brânzovenescu sugerează lipsa de personalitate a acestora. Ghiță Pristanda are un nume care-i relevă caracterul slugarnic, iar Cetățeanul turmentat evidențiază confuzia alegătorului de rând din pricina unei clase politice haotice. **Comicul de limbaj** se realizează prin: utilizarea greșită a formelor unor cuvinte („bampir" în loc de „vampir"- Ghiță Pristanda), utilizarea incorectă a neologismelor (Nae Cațavencu îi numește

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

„capitaliști" pe locuitorii capitalei), ticuri verbale („Aveți puțintică răbdare"- Zaharia Trahanache), formularea unor enunțuri lipsite de logică („Industria română este admirabilă, sublimă am putea spune, dar lipsește cu desăvârșire." - Nae Cațavencu).

- În al doilea rând, dramaturgul respinge retorismul și patetismul, ca trăsături specifice teatrului romantic, manifestând interes pentru **tipologiile de personaje** din comedia clasică. De fapt, Caragiale creează în operă o adevărată galerie tipologică de personaje. Cu toate acestea, dramaturgul își individualizează actanții prin comportament, nume sau limbaj. Zaharia Trahanache este tipul încornoratului, naiv în viața de familie, ramolit în cea politică. Zoe Trahanache este reprezentativă pentru tipologia adulterinei, dar se distinge prin cochetărie și inteligență de celelalte personaje feminine din teatrul caragialean. Pentru că luptă pentru scopul său, poate fi încadrată în tipologia femeii voluntare. Ștefan Tipătescu este amorezul, Don-Juanul din teatrul clasic, însă comportamentul său amintește și de parvenitul din realism. Nae Cațavencu este reprezentativ pentru tipologia demagogului, dar este și un șantajist, ajungând, în cele din urmă, să fie păcălitorul păcălit.
- În aceeași ordine de idei, viziunea despre lume a autorului se remarcă și la nivelul **elementelor de structură și de compoziție** ale textului dramatic. **Conflictul principal** al piesei este unul **exterior** și constă în confruntarea pentru puterea politică, pentru obținerea funcției de deputat, între cele două tabere adverse: cea aflată la putere, care îl susține în alegeri pe Tache Farfuridi, și opoziția, reprezentată de intelectualii din redacția ziarului „Răcnetul Carpaților", care susține candidatura lui Nae Cațavencu. Acest conflict principal este particularizat prin altele secundare: între Ștefan Tipătescu și Nae Cațavencu, între Farfuridi-Brânzovenescu și reprezentanții puterii locale, între Tipătescu și Zoe. **Conflictul comic** are la bază discrepanța dintre esență și aparență, dintre ceea ce vor să pară personajele și ceea ce sunt ele, cu adevărat, în realitate.
- Spre deosebire de textul epic sau de cel poetic, textul dramatic **este structurat** în tablouri, acte, scene, replici ale personajelor. „O scrisoare pierdută" este o comedie în patru acte, fiecare act cuprinzând un număr variabil de scene. Replicile personajelor sunt redate prin intermediul dialogului, ca mod principal de expunere în textul dramatic. Didascaliile le oferă regizorului, scenaristului și actorilor informații relevante despre cronotop, despre mișcarea actorilor în scenă, despre mimica sau gestica acestora.
- Originalitatea dramaturgului se remarcă și la nivelul **particularităților de compoziție**. Tehnica utilizată este cea a amplificării treptate a conflictului, astfel încât tensiunea inițială generată de pierderea scrisorii de amor nu se rezolvă pe parcurs, ci acumulează treptat alte conflicte asemenea unui bulgăre de zăpadă în rostogolire. Tensiunea dramatică este susținută de intrările repetate în scenă ale Cetățeanului turmentat, de sosirea depeșei de la centru cu numele lui Agamemnon Dandanache, totul culminând cu împăcarea, în final, a celor două tabere politice adverse.
- Nu în ultimul rând, în comedie, personajele devin purtătoarele de semnificație ale mesajului transmis prin discursul dramatic. **Reprezentativă**, în conturarea viziunii despre lume a autorului, rămâne **relația dintre Ștefan Tipătescu și Zoe Trahanache**, urmărită pe tot parcursul discursului dramatic. Relația intimă dintre cele două personaje, dragostea pe care și-o poartă, reiese, înainte de toate, din conținutul scrisorii, pe care prefectul i-o adresează amantei sale, Zoe: „Scumpa mea Zoe, diseară venerabilul se duce la întrunire. Eu trebuie să stau acasă, pentru că aștept depeșe de la București, la care trebuie să răspunz pe dată. Nu mă aștepta, prin urmare, ci vino tu la mine, cocoșelul tău care te adoră și te sărută de o mie de ori. Fănică." Față de Zoe, Tipătescu se crede irezistibil, iar limbajul utilizat de acesta este de un comic savuros.
- Mai apoi, Scena VI din Actul al II-lea surprinde evoluția relației dintre cele două personaje. Zoe joacă o adevărată comedie a slăbiciunii feminine, pentru a-l determina pe Tipătescu să-l susțină în alegeri pe Nae Cațavencu: „Dacă ambiția ta, dacă nimicurile tale politice le pui mai presus de rușinea mea, de viața mea, atunci lasă-mă! Să mor..." În cele din urmă, aparenta autoritate a prefectului cedează în fața sentimentelor, bărbatul retrăgându-se în umbra femeii iubite, recunoscându-i, astfel, autoritatea.
- În concluzie, opera literară „O scrisoare pierdută" de Ion Luca Caragiale rămâne o creație reprezentativă atât pentru viziunea despre lume a autorului, cât și pentru specia literară comedia.

Modelul nr. 23

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Sensul acestei expresii se referă la faptul că oamenii antrenați în industria divertismentului nu sunt văzuți ca individualități, ci ca obiecte care pot fi produse, și apoi consumate.

2. Din perspectiva unei relații de natură economică, mass-media înseamnă *relația dintre timpul liber și muncă, dintre divertisment și activitatea aducătoare de venituri*, adică legătura între timpul care nu produce și timpul care produce bani.

3. Unul dintre tipurile de media de masă este filmul.

4. Perspectiva pe care o are autorul asupra rolului mass-media este că aceasta manipulează societatea.

5. Divertismentul a făcut parte, inițial, din industria mass-media, dar, cu timpul, s-a desprins de aceasta, devenind o industrie autonomă care necesită, la rândul ei, capacitate de producție care să ofere bunuri de consum. Oamenii care sunt antrenați în industria de divertisment devin bunuri de consum, referirea directă fiind la cei a căror imagine este promovată de către media.

B.

▶ Mijloacele de comunicare în masă reprezintă una dintre trăsăturile marcante ale societății contemporane. Comunicarea capătă, de-a lungul timpului, o importanță uriașă, iar acest lucru este speculat de grupurile specializate care construiesc și difuzează informația. Pentru că puterea este în primul rând a lor, o consecință firească este chiar acest control asupra membrilor societății, idee pe care o susține și Doru Pop în *Introducere în teoria media*. În primul rând, societatea bazată pe consum, specifică lumii contemporane, este definită prin capacitatea sa de a transforma orice în bun economic. Mass-media, particularizată, de exemplu, la divertisment, nu face excepție. Industria divertismentului produce bunuri (emisiuni, oameni) care, cel puțin la nivel metaforic, sunt consumați de publicul larg. Deși nu conștient, oamenii angrenați în această industrie se lasă manipulați de angajatori pentru profit bănesc, ajungând chiar să fie puși în situații nedemne sau înjositoare. În al doilea rând, mass-media, în sensul general, producătoare și transmițătoare a informației, va găsi întotdeauna o cale să transmită informația așa cum dorește, pentru că ea este cea care o produce. Manipularea poate avea mai multe forme, de la o informație trunchiată, scoasă din context, până la promovarea excesivă a anumitor elemente care trebuie să intre în atenția publicului. Calea este destul de simplă și are la bază, așa cum spunea Doru Pop, încrederea pe care o acordă modernitatea științei și tehnologiei, iar *mass-media este un produs exclusiv al tehnologizării societăților umane*. În concluzie, mass-media, atât la nivel particular (divertisment), cât și la nivel general este o modalitate de control a maselor, un mod de a determina publicul larg să creadă nu neapărat adevărul, ci ceea ce vor alții să fie văzut ca adevăr.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

▶ Fragmentul din *Ciuleandra* este construit pe baza discursului unui personaj care îi povestește unui medic felul în care Mădălina a fost adusă la oraș, înfiată de Matilda și educată după rigorile unei guvernante nemțoaice. În afară de omnisciența naratorului, caracteristică realismului, mărturisirea personajului face trimitere la alte aspecte care țin de motive sau teme specifice acestui curent literar: motivul averii păzite cu străşnicie, avariția mătușii Matilda, copilul înfiat și familia. Detaliile care mențin discursul narativ demonstrează preocuparea autorului pentru veridicitate.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

▶ Vezi **Modelul nr. 2**.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 24

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Expresia dată are sensul de „fiind preocupat". Eminescu nu dormise, pentru că fusese luat cu lucrul, cu alte cuvinte, fusese preocupat de ceea ce avea de făcut.

2. Destinatara scrisorii se află la Iași.

3. Deosebirea dintre cei doi violoniști stă în pasiunea cu care cântă. Dacă Sivori are doar „technică", Pablo de Sarasate are și inimă.

4. Ceasul de aur este unul dintre cele *„două odoare"* ale lui Eminescu, unul fiind un obiect de mare preț, iar celălalt fiind o ființă iubită. Ceasul este și o modalitate rapidă de a obține capital, deci reprezintă posibilitatea de a o aduce oricând pe Veronica din Iași.

5. Veronicuța este ilustrată în secvența dată ca o femeie fermecătoare, frumoasă, care întrunește idealurile romantice. Astfel, antiteza dintre voioșia și melancolia ei face să devină un personaj paradoxal. Umărul ei este alb, trimițând la perfecțiunea statuilor grecești, iar femeia este numită „pasăre", o ființă ce face legătura dintre cer și pământ.

B.

▶ În societatea contemporană, supraviețuirea textelor epistolare este amenințată. Dezvoltarea tehnologiei permite trimiterea instantanee a unui mesaj oricărui om de pe planetă și facilitează posibilitatea de a vorbi cu orice persoană în timp real. Dacă sunt voci care critică însăși existența textelor epistolare, este necesară scoaterea în evidență a faptului că ele erau foarte importante pentru societățile anterioare, de pildă, societatea din vremea lui Eminescu.

▶ În primul rând, în absența unor modalități de transmitere rapidă a informațiilor, epistolele erau singura modalitate practică pentru ca oamenii să-și comunice gândurile când erau la mare distanță. Sigur, după standardele de azi, această modalitate este foarte lentă, dar trebuie ținut cont și că nu aveau o alternativă. Din corespondența lui Eminescu se poate deduce care era timpul mediu de livrare a unei scrisori: *„ai s-aștepți scrisoare și poimâni are să-ți vie și atunci ai să știi și tu ce făceai pe când eu scriam aceste șiruri"*. O scrisoare scrisă astăzi va fi livrată abia după două zile.

▶ În al doilea rând, deși livrarea era lentă, epistolele erau modalitatea ideală de a comunica rudelor și prietenilor starea personală. În loc să afle de la cunoștințe comune, rude și prieteni puteau să afle chiar de la emițător care îi este situația. Spre exemplu, Eminescu îi poate spune Veronicăi că a ascultat un violonist care „cântă admirabil" și îi poate transmite impresia sa despre artist.

▶ În concluzie, în vremea lui Eminescu, textele epistolare erau o formă foarte importantă de comunicare personală, întrucât le permitea oamenilor să-și transmită gândurile la mare distanță și îi ținea pe aceștia conectați unul cu celălalt.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

▶ Textul dat prezintă un hangiu care vrea să moștenească averea fratelui său și care e îngrijorat că cineva ar putea să revendice avuția. Hangiul întrupează, așadar, profilul parvenitului, subiect preferat de realiști, care încercau să ilustreze tipologii umane. Narațiunea este prezentată, în spirit realist, de un narator obiectiv, omniscient, care poate alege ce să dezvăluie din gândurile și acțiunile personajelor.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Vezi **Modelul nr. 6**.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 25

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. În textul dat, termenul *„împrumutată"* are, mai degrabă, sensul „confiscată", întrucât scopul era să se păstreze originalele.

2. Cel care a pus bazele bibliotecii din Alexandria a fost Ptolemeu al II-lea Philadelphos.

3. Dovezile statutului de universitate sau academie al Bibliotecii din Alexandria sunt descoperirile unei echipe polono-egiptene, care, în 2004, au scos la iveală, prin excavare, un complex de amfiteatre și săli de cursuri.

4. Biblioteca din Alexandria a făcut ca orașul să devină centru cultural datorită numărului mare de papirusuri pe care îl deținea, dar și datorită calităților intelectuale ale celor pe care îi aducea să predea în facultatea care funcționa în cadrul bibliotecii.

5. În Biblioteca din Alexandria erau depozitate papirusuri care conțineau mare parte din cunoașterea lumii. Printre acestea se numărau cu siguranță și mărturii istorice. Când Alexandria a fost distrusă, această cunoaștere s-a pierdut. Formularea „istoria și-a pierdut memoria" e îndreptățită, întrucât s-au pierdut mărturiile despre perioadele precedente.

B.

- Biblioteca din Alexandria, prin numărul foarte mare (în epocă) de papirusuri și prin Academia pe care o finanța, a reușit să se impună drept centru cultural în lumea mediteraneană. Informațiile care s-au pierdut nu mai pot fi recuperate, rămânând cercetătorilor, în primul rând, speculația cu privire la ce era depozitat acolo. Dată fiind influența pe care a avut-o Biblioteca asupra lumii culturale din acea perioadă, e de necontestat rolul major pe care l-a avut în istoria omenirii.
- În primul rând, rolul pe care îl juca în epocă Biblioteca din Alexandria e relevat de impactul pe care l-a avut în momentul în care a fost distrusă. Istoricii vremii catalogau evenimentul ca unul dramatic în dezvoltarea culturii și considerau că *„a aruncat Europa cu 1.000 de ani în urmă în ceea ce privește dezvoltarea științei, medicinii, filozofiei, istoriei și literaturii"*.
- În al doilea rând, Biblioteca păstra majoritatea cunoștințelor istorice ale vremii, iar pierderea ei a însemnat și pierderea legăturilor cu trecutul. Imediat după distrugere, Europa a intrat într-un proces de pierdere treptată a trecutului și, probabil, a valorilor acestuia. Joel Levy cataloga evenimentul ca *«ziua în care istoria și-a pierdut memoria»*.
- În concluzie, Biblioteca din Alexandria a jucat un rol major în istoria omenirii. Distrugerea ei a marcat un moment de cotitură în istoria Europei, iar pierderile culturale s-au simțit timp de secole, unele nemaiputând fi recuperate vreodată.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Fragmentul dat prezintă imaginea unei femei ce se roagă într-o biserică „pustie". Motivul nopții creează un cadru specific romantic. Copila este comparată cu un înger care se roagă, vegheată fiind de un om „cufundat în întuneric", care este asemănat cu un demon. Tensiunea artistică e construită prin punerea în antiteză, procedeu prin excelență romantic, a celor doi, a îngerului care se roagă și a demonului care privește.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- Vezi **Modelul nr. 7**.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 26

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Această expresie se referă la distanțare, la înstrăinare, la imposibilitatea de a poseda.

2. Rolul lui Eminescu, după Titu Maiorescu, ar fi de a adapta cultura română la rangul unei Europe contemporane.

3. Situația e îndreptată de Vasile Alecsandri la mijlocul secolului al XIX-lea, în anul 1850.

4. Titu Maiorescu condamnă direcția falsă, latinizantă spre care se îndrepta cultura română la mijlocul secolului al XIX-lea.

5. Una dintre trăsăturile de caracter ale lui Eminescu de care vorbește Titu Maiorescu este lipsa totală de vanitate, adică modestia poetului, înnăscută ca și geniul lui. Eminescu nu se lăsa antrenat în existența practică a individului, detașându-se, cu o superioară modestie, de tot ceea ce nu aparținea lumii spiritului. Lipsa lui de vanitate este dublată și de o anume naivitate, mai degrabă un fel de ingenuitate specifică geniilor sau copiilor, esențială pentru modestia de care dădea dovadă.

B.

▶ În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, lumea culturală a Europei se pregătea pentru primirea unor forme noi de gândire și expresie artistică. Dacă până atunci, direcția falsă, latinizantă fusese deja îndreptată de Vasile Alecsandri, „momentul Eminescu" este propice sincronizării culturii române cu ideile inovatoare ale Europei contemporane.

▶ În primul rând, Eminescu a dovedit, prin opera sa, o remarcabilă intuiție a direcției spre care se îndreaptă cultura europeană. Această intuiție este una dintre mărcile geniului său înnăscut care a putut vedea dincolo de condițiile exterioare valoarea și direcția reală spre care să se îndrepta și cultura română. Tot geniul a fost cel care i-a permis statornicia și credința în ideal, i-a permis să fie *o ființă sieși suficientă, nedeterminată de nimic din exterior.*

▶ În al doilea rând, Eminescu a fost capabil, ca orice geniu, să vadă noutatea din schimbare și esența lucrurilor. Acest fapt i-a permis să descopere forme noi și să le adapteze fondului deja existent, conform direcției pe care o impunea cultura europeană. Eminescu a facilitat, deci, adaptarea culturală a României la standardele unei Europe aflate în permanentă schimbare, ceea ce a însemnat o repoziționare culturală a țării față de Europa.

▶ În concluzie, Mihai Eminescu a influențat poziția României în Europa secolului al XIX-lea prin sincronizarea literaturii și a culturii românești cu marile schimbări culturale europene ale celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

▶ În *Răsăritul lunei. La Tismana*, Grigore Alexandrescu realizează un tablou al naturii. Mijloacele artistice predominante sunt imaginile vizuale care construiesc detaliile unei nopți luminate de lumina lunii. În pură tradiție romantică, Alexandrescu face apel la motivul lunii, căruia i se alătură și motivul zidurilor părăsite, imagine frecventă în romantisul englez. Ansamblul de imagini apare ca o părere, totul fiind comparat cu un vis: *Ca un vis ce se strecoară într-un suflet pustiit.*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

▶ Cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea este marcată de o serie de metamorfoze sociale, politice, economice și culturale, transformări regăsibile și în modul în care ființa umană înțelege să se raporteze la sine și la lumea în care trăiește. Aceste schimbări de viziune sunt reflectate și în literatură,

prin apariția unui nou curent, manifestat ca o reacție antiromantică, curent care poartă numele de realism. Astfel, dacă pentru romantici natura era percepută ca o sursă de inspirație transfigurată artistic prin fantezie („Natură, tu ești zeița mea!" afirma William Shakespeare), pentru scriitorii realiști natura, întreaga realitate exterioară, devine un obiect de analiză, supus finei observații a artistului („Natura, studiați natura!"- după cum afirma Denis Diderot). În plan autohton, principiile estetice ale noului curent prind contur prin operele marilor clasici. Alături de Ioan Slavici sau Ion Creangă, întreaga creație artistică a lui I. L. Caragiale, de la schițe până la nuvele sau dramaturgie, reflectă preferința scriitorului pentru estetica realismului.

▶ Reprezentativă pentru viziunea scriitorului asupra lumii este creația literară „O scrisoare pierdută", o comedie de moravuri, în care se întâlnesc elemente de realism și de clasicism.

▶ În primul rând, **caracterul realist** al piesei caragialiene se evidențiază la nivelul **intenționalității actului artistic** a dramaturgului de a realiza **o literatură de tip mimetic**. Într-adevăr, la fel ca Balzac, Caragiale își imaginează lumea ca pe o imensă scenă de teatru, ca pe o vastă „comedie umană". Dar, spre deosebire de scriitorul francez, dramaturgul român nu respectă întocmai principiile estetice ale mimesisului. Pentru el, așa cum afirma Titu Maiorescu, realitatea devine doar un pretext pentru a crea, în operă, tipologii umane și situații cu un caracter general valabil. Caragiale reflectă, în creația sa, realitatea dintr-o perspectivă critică și ironică, astfel încât se poate afirma că **„O scrisoare pierdută" aparține realismului critic**.

▶ În al doilea rând, Caragiale respinge patetismul și retorismul exagerat din teatrul romantic, manifestând interes pentru principiile de creație ale clasicismului. Acest aspect este observabil, îndeosebi, **la nivelul construcției personajelor**, care întruchipează **caractere**, **tipologii umane**. Dramaturgul creează o adevărată galerie tipologică de personaje cu punct de plecare în comedia clasică. Cu toate acestea, originalitatea lui Caragiale constă în capacitatea de a-și individualiza personajele prin comportament, nume și limbaj. Zaharia Trahanache reprezintă tipul încornoratului, ramolit și dezechilibrat în viața politică, naiv și influențabil în plan familial. Ștefan Tipătescu este amorezul, Don-Juanul din comedia clasică, dar se identifică, prin comportament, și cu parvenitul din realism. Zoe Trahanache este adulterina și cocheta, distingându-se însă, prin inteligență și prin modul în care luptă pentru a-și atinge scopul, de toate personajele feminine din teatrul caragialean. Ea se înscrie în categoria femeilor voluntare. Nae Cațavencu este tipul demagogului, al ipocritului, fiind surprins, în planul discursului dramatic, în ipostaza păcălitorului păcălit.

▶ În aceeași ordine de idei, **caracterul realist** al piesei se reflectă și **în plan tematic**. „O scrisoare pierdută" abordează tema moravurilor sociale, surprinse atât în plan politic, cât și în planul vieții de familie. Caragiale satirizează imaginea unei clase politice degradate din punct de vedere moral, o clasă politică pentru care demagogia, parvenitismul, șantajul, urmărirea interesului personal reprezintă un *modus vivendi*. Reprezentativ pentru această lume politică este personajul Nae Cațavencu, ale cărui trăsături caracteriale sunt evidențiate în timpul **discursului electoral**. Cațavencu este un personaj histrionic. Se îndreaptă spre tribună plin de importanță, tușește, bea apă, își șterge sudoarea de pe frunte, arătându-se, așadar, puternic emoționat. Deține arta disimulării, astfel încât începe să plângă, atunci când vorbește despre „țărișoara mea, România". Personajul este construit pe baza discrepanței dintre esență și aparență, o adevărată sursă a comicului de moravuri. Vrea să pară un bun patriot, care își dorește cu orice preț progresul țării, dar, în realitate, comportamentul său este axat pe parvenire. Întregul său discurs îi reflectă atât lipsa de cultură, prin utilizarea greșită a neologismelor (îi numește „capitaliști" pe locuitorii capitalei), cât și incoerența logică, prin formularea unor enunțuri total lipsite de sens („Industria română este admirabilă, sublimă am putea spune, dar lipsește cu desăvârșire").

▶ Nici în planul vieții de familie lucrurile nu par să stea altfel. Caragiale creează triunghiul conjugal, Zaharia Trahanache-Zoe-Ștefan Tipătescu, pentru a surprinde degradarea valorilor morale ce caracterizează noua clasă socială, burghezia. Scrisoarea de amor, trimisă de prefectul Tipătescu amantei sale Zoe Trahanache, și pierdută de aceasta din urmă reprezintă punctul de fugă al întregului discurs dramatic. Imoralitatea devine cu atât mai pregnantă, cu cât un obiect intim, de interes personal pro-

duce un adevărat haos în lumea politică din capitala județului de munte. Epistola amoroasă devine un obiect de șantaj care îi asigură, cel puțin la nivel ipotetic, celui care o deține, puterea. Modul în care relațiile personale influențează viața politică este surprins în **Scena VI, Actul al II-lea**, când Zoe joacă o adevărată comedie a slăbiciunii feminine, pentru a-l determina pe Tipătescu să-l susțină în alegeri pe Nae Cațavencu: „Dacă ambiția ta, dacă nimicurile tale politice le pui mai presus de rușinea mea, de viața mea, atunci lasă-mă! Să mor..." În cele din urmă, aparenta autoritate a prefectului cedează în fața sentimentelor, astfel încât acesta acceptă să-l susțină în alegeri pe contracandidatul politic, Nae Cațavencu.

- Nu în ultimul rând, viziunea despre lume a autorului se remarcă și la **nivelul elementelor de structură și de compoziție** ale textului dramatic. **Conflictul principal** al piesei este unul exterior și constă în confruntarea pentru puterea politică, pentru obținerea funcției de deputat, între cele două tabere adverse: cea aflată la putere, care îl susține în alegeri pe Tache Farfuridi, și opoziția, reprezentată de intelectualii din redacția ziarului „Răcnetul Carpaților", care susține candidatura lui Nae Cațavencu. Acest conflict principal este particularizat prin altele secundare: între Ștefan Tipătescu și Nae Cațavencu, între Farfuridi-Brânzovenescu și reprezentanții puterii locale, între Tipătescu și Zoe. **Conflictul comic** are la bază discrepanța dintre esență și aparență, dintre ceea ce vor să pară personajele și ceea ce sunt ele, cu adevărat, în realitate.
- Spre deosebire de textul epic sau de cel poetic, textul dramatic **este structurat** în tablouri, acte, scene, replici ale personajelor. „O scrisoare pierdută" este o comedie în patru acte, fiecare act cuprinzând un număr variabil de scene. Replicile personajelor sunt redate prin intermediul dialogului, ca mod principal de expunere în textul dramatic. Didascaliile le oferă regizorului, scenaristului și actorilor informații relevante despre cronotop, despre mișcarea actorilor în scenă, despre mimica sau gestica acestora.
- Originalitatea dramaturgului se remarcă și la nivelul **particularităților de compoziție**. Tehnica utilizată este cea a amplificării treptate a conflictului, astfel încât tensiunea inițială generată de pierderea scrisorii de amor nu se rezolvă pe parcurs, ci acumulează treptat alte conflicte, asemenea unui bulgăre de zăpadă în rostogolire. Tensiunea dramatică este susținută de intrările repetate în scenă ale Cetățeanului turmentat, de sosirea depeșei de la centru cu numele lui Agamemnon Dandanache, totul culminând cu împăcarea, în final, a celor două tabere politice adverse.
- În concluzie, comedia „O scrisoare pierdută" de I. L. Caragiale rămâne o creație reprezentativă atât pentru viziunea despre lume a autorului, cât și pentru realismul românesc din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Modelul nr. 27

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Expresia *n-au rezistat pe piață* înseamnă că produsele respective nu au avut valoare comercială.
2. Judecățile de valoare despre Eminescu ar trebui să aibă ca punct de plecare poezia acestuia.
3. Una dintre modalități ar putea fi promovarea imaginii lui pe bunuri de larg consum.
4. Ioana Bot ironizează accentele triumfaliste cu care revendicăm valoarea de poet național a lui Eminescu.
5. Una dintre caracteristicile operei eminesciene care face posibilă citirea în orice epocă este complexitatea acesteia. Indiferent de perioada traversată, complexitatea operei eminesciene este o constantă care pune, în continuare, așa cum făcea și la sfârșitul secolului al XIX-lea, probleme de receptare.

Scanned with OKEN Scanner

B.

- Valoarea operei eminesciene este validată și prin capacitatea ei de a fi constantă, de a se ridica dincolo de spațiu și timp și de a convinge în continuare prin complexitate și varietate. Valoarea, în sine, este o constantă și reprezintă capacitatea unei opere de a fi mereu actuală, așa cum se spune, mai des, despre teatrul lui Caragiale.
- În primul rând, valoare unei opere dă și valoarea receptării sale. Cu toate încercările, cu tot triumfalismul sau cu toate atitudinile denigratoare, dincolo de toate clișeele (la care face referire și Ioana Bot) - *geniile Artei nu au nici timp, nici loc și, desigur, nu cunosc moartea* - personalitatea și opera lui Eminescu rămân, ca valoare, constante, nedepinzând de schimbările aduse de o epocă sau alta.
- În al doilea rând, stabilitatea în timp a poeziilor eminesciene este dată de complexitatea poeziilor lui, din acel punct de plecare pe care îl recomandă și Ioana Bot. Este singura modalitate prin care poate fi judecat poetul, iar poezia lui a ieșit, de fiecare dată, triumfătoare în fața timpului sau a capriciilor societății.
- În concluzie, valoarea operei eminesciene nu depinde de receptarea ei în diferite epoci istorice sau culturale, pentru că valoarea reală este o constantă și își păstrează actualitatea.

SUBIECTUL al II-lea **(10 puncte)**

- În textul dat, principala modalitate de construcție a discursului liric este utilizarea întrebărilor retorice care se concentrează asupra reveriei ființei iubite. Eul liric urmărește privirea care, în reverie, se oprește mai întâi asupra naturii, ca apoi să se îndrepte spre cer, nu pentru încredințarea unor dorințe stelelor, ci, instinctual, către posibilitatea unei vieți veșnice. Pe lângă retorism, discursul liric mai este construit și cu ajutorul unor figuri de stil, cum ar fi epitetul cer luminat, sau al imaginilor artistice de tipul celei auditive *liniștea nopței.*

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

- Vezi **Modelul nr. 3.**

Modelul nr. 28

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

A.

1. Expresia *să ai rădăcini* se referă la conștientizarea faptului că ești parte a unui loc, că ai conștiința existenței locului natal.
2. Volumul autobiografic *Acum știu cine sunt* este împărțit în patru capitole.
3. Numele satului unde s-a născut Grigore Leșe este Stoiceni.
4. Grigore Leșe prețuiește prezența oamenilor, indiferent unde se află sau de unde provin oamenii.
5. Din cuvintele artistului se poate deduce că este un om care a muncit mult ca să se cunoască pe sine. Înaintarea în vârstă l-a făcut mai înțelept, iar cuvintele lui parcă sugerează că înțelepciunea vine din cunoașterea de sine, iar, odată cu înțelepciunea și cunoașterea de sine, vine și liniștea sufletească.

B.

- Tradiția este o moștenire culturală aparte, pentru că ea nu se învață, ci seamănă mai mult cu un dat al ființei. Prin această caracteristică depășește uneori religia, care poate fi schimbată în timpul vieții. Dar tradiția reușește să rămână parte a sângelui și a sufletului care o poartă mai departe. Tradiția nu

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

e legată de loc, ci de om, pentru că nu locul o perpetuează, ci omul, idee pe care o susține și Grigore Leșe.

- În primul rând, de cele mai multe ori, tradiția e o moștenire atât de veche, încât devine parte a memoriei ancestrale a practicanților ei care, chiar dacă nu își explică rostul, o performează, pentru că „așa s-a pomenit". Grigore Leșe este unul dintre cei care e conștient că trebuie *să ai rădăcini*, pentru că ele nu înseamnă imobilizare, ci conștiință a valorilor pe care comunitatea le-a adunat de-a lungul timpului.
- În al doilea rând, tradiția nu e dependentă de spațiul sau de zona din care provine, pentru că ea aparține oamenilor. Atât timp cât e o valoare vie, ea va fi perpetuată, indiferent de locul în care se află omul care o iubește. Grigore Leșe, aflat la București, deci departe de Maramureș și Bucovina, nu renunță la tradiție, pentru că el *își trăiește oamenii*, știe că ei sunt păstrători ai tradiției care, ca și el, maramureșeni sau bucovineni, trăiesc în București.
- În concluzie, viața departe de locurile natale nu înseamnă ruperea de tradiție, pentru că tradiția înseamnă conștiință ancestrală a valorilor, individualității și cunoașterii de sine și nu depinde de loc, ci de omul care îl sfințește.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- Semnificațiile fragmentului extras din poezia *Crăiasa din povești* de Mihai Eminescu sunt construite pe baza unor mijloace artistice specifice imaginarului romantic eminescian. Imaginile vizuale (*umbră fină, lună argintie*) și figurile de stil (*neguri albe, strălucite* – oximoron sau *unda fermecată* – epitet) construiesc un peisaj paradiziac (specific imaginarului romantic) domniat de lună (motiv romantic), peisaj în centrul căruia se află idealul feminin, copila, ca o crăiasă-stăpână a acestui spațiu feeric.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- Vezi **Modelul nr. 11**.

Modelul nr. 29

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Secvența dată se referă la contactul nemijlocit (prin intermediul văzului, auzului, gustului, mirosului sau al simțului tactil) al omului (al scriitorului Camil Petrescu, în cazul de față) cu mediul, atmosfera sau realitatea în care trăiește.

2. Între literatura de până la Proust și celelalte domenii ale cunoașterii există un decalaj de patruzeci de ani.

3. În concepția lui Camil Petrescu, fluxul conștiinței este măsura subiectivității unui scriitor a cărui sinceritate literară este un indiciu al valorii date de gânduri, trăiri, îndoieli, nesiguranță, negări absolute și amintiri, toate personale.

4. Scriitorul Camil Petrescu nu este de acord cu tehnicile de scriere care țin de perspectiva obiectivă, de atitudinea omniscientă și omniprezentă a unui narator impersonal, susceptibil de lipsă de onestitate și cu pretenții de simultaneitate.

5. Camil Petrescu este adeptul modernizării romanului românesc și sprijină tehnicile inovatoare aduse de Marcel Proust, iar ideologia pe care o promovează este susținută, pe de o parte, de argumentul

anacronismului literaturii epice, lipsa acesteia de sincronizare cu marile descoperiri științifice și tehnice ale începutului de secol XX. Pe de altă parte, Camil Petrescu nu este de acord cu proza obiectivă și nu crede în omnisciența naratorului, deci neagă aceste tehnici ca fiind valide pentru valoarea artistică.

B.

- Literatura este unul dintre instrumentele de diagnoză ale unei societăți într-o anumită perioadă a dezvoltării sale sau într-o perioadă marcată istoric. Toate frământările, gândurile, concepțiile sau evenimentele majore care au marcat, în grade mai mici sau mai mari, conștiința umană se regăsesc, transfigurate artistic, în marile teme ale literaturii universale sau ale unei literaturi naționale. Literatura este în măsură și trebuie să reflecte inovațiile epocii pe care o reprezintă.
- În primul rând, literatura trebuie să reflecte inovația, în general, pentru că aceasta este semnul distinctiv al evoluției umane, iar umanitatea este preocuparea principală a literaturii. De fapt, nu numai literatura este cea care întregistrează inovația, ci majoritatea formelor de artă. Inovația se opune tipizării de care vorbește Camil Petrescu, pentru că are la bază viziunea atotcuprinzătoare a lumii. Necesitatea inovației este resimțită și de literatură, care trebuie să se desprindă de modelele învechite ale literaurii obiective și deductive.
- În al doilea rând, inovațiile la nivel cultural și la nivelul sistemului de gândire se resimt și în marile teme pe care le vehiculează literatura. De exemplu, romantismul eminescian este tributar, în mare măsură, sistemului de gândire german. Revalorizarea psihicului uman și promovarea valențelor infinite ale acestuia devin posibile, mai ales, prin intermediul literaturii. Opțiunea camilpetresciană pentru fluxul conștiinței derivă din necesitatea unei confesiuni care dorește să se transforme într-o formă de artă. Modul în care Proust își asumă viziunea despre lume este un model pentru scriitorul român care transfigurează literar realitatea subiectivă.
- Așadar, ilustrarea literară a inovațiilor specifice unei epoci este necesară, atât pentru că oferă o imagine asupra lumii, asupra modului de existență, cât și pentru că atrage atenția asupra evoluției unor aspecte care țin de interesul general. Este diagnoză și prognoză, în același timp.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

- În fragmenul din *Pădureanca*, de Ioan Slavici atenția cititorului este atrasă de dialogul dintre tată și fiu, care poate fi ilustrativ pentru conflictul între generații. Tânărul Iorgovan renunță la școală, după cinci ani petrecuți printre străni pentru a deveni „domn" și astfel, pentru a împlini visul și planurile tatălui său, „bogătanul" Busuioc. Feciorul își dă seama care este drumul pe care vrea să îl urmeze în viață, iar felul în care argumentează părintelui hotărârea pe care o ia îl determină pe acesta să accepte cu ușurință schimbarea. Acestă ilustrare a conflictului între generații, dar și tehnica sau formula narațiunii obiective, ce îi permite naratorului să înregistreze gândurile nerostite ale tatălui, sunt trăsături ale realismului literar.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

- Vezi **Modelul nr. 6**.

Scanned with OKEN Scanner

Modelul nr. 30

SUBIECTUL I (40 de puncte)

A.

1. Expresia *ne găsim pe un drum sănătos* se referă la faptul că literatura urmează un curs firesc, bine-venit, că se află într-un moment propice.

2. Unul dintre efectele înmulțirii editurilor este faptul că lucrarea literară se publică mai ușor, pentru că este mult mai des solicitată de către edituri.

3. Cele două părți implicate în mișcarea literară bilaterală sunt producătorul și consumatorul.

4. Tudor Vianu este plăcut surprins, chiar bucuros pentru faptul că s-a îmbunătățit cadrul material al literaturii.

5. Contemporan fiind cu ultimele schimbări ale literaturii, Tudor Vianu poate depune mărturie cu privire la aceste schimbări pe care cărțile de istorie literară nu le-au publicat. Părerea unui critic și istoric literar de talia lui Tudor Vianu este că adevărata istorie este cea trăită, iar bucuria lui vine din posibilitatea de a împărtăși această istorie trăită care nu poate fi cuprinsă în cărțile de specialitate.

B.

▶ Indiferent de idealismul pe care îl cultivă o anumită categorie de scriitori sau de cititori, o literatură nu poate exista în afara cadrului material, pentru că forma principală de existență este cea scrisă. Existența literaturii este posibilă doar prin intermediul cititorilor, iar mijloacele prin care literatura ajunge la cititor sunt esențiale.

▶ În primul rând, literatura, așa cum era înțeleasă în secolul al XX-lea sau cum este înțeleasă azi, nu poate exista în afara cadrului care o promovează. Perioada de care vorbește Tudor Vianu a fost, așa cum susține criticul, una propice înmulțirii editurilor care au făcut posibilă promovarea scrierilor. Cu alte cuvinte, deși existentă, fără edituri, literatura nu are cum să ajungă la cititor.

▶ În al doilea rând, evoluția literaturii române poate fi urmărită în perioade mai nefaste, în care lipsa editurilor și a cadrelor materiale, capabile să-i faciliteze promovarea, au încetinit drastic dezvoltarea acestui palier cultural, având drept consecință și imposibilitatea publicării scriitorilor valoroși care nu au apucat asemenea perioade faste. Avantajul înmulțirii editurilor a fost, în secolul al XX-lea, apariția concurenței, care a sporit calitatea publicațiilor, astfel încât *cartea cea bună va trebui să găsească numaidecât mijlocul de a se înfățișa publicului.*

▶ În concluzie, diversificarea și înmulțirea editurilor, publicațiilor și a colecțiilor au avut o influență benefică asupra dezvoltării literaturii române în secolul al XX-lea, pentru că a facilitat accesul și a dus la concurență și, implicit, la valoare.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

▶ În acest fragment este surprins un moment de tandrețe dintre Radu Comșa și Maria, iar prilejul este folosit de narator care, prin ochii lui Comșa, face un mic portret fizic al Mariei. Caracterizarea directă se axează pe ochii personajului feminin care are *ochi foarte frumoși, castanii, cu fire de aur în iris.* Maria este caracterizată și indirect, iar trăsătura deductibilă din gesturile ei tremurânde, din lentoarea cu care se desprinde din mâna lui Comșa este emotivitatea.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

▶ Vezi **Modelul nr. 15.**

Scanned with OKEN Scanner

Cuprins

Scanned with OKEN Scanner

152

Simulare

Examenul de Bacalaureat Naţional
Limba şi literatura română
Clasa a XI-a
Profil umanist
2017

Simularea Examenului Național de Bacalaureat 2017 pentru elevii claselor a XI-a aduce, la proba scrisă a disciplinei Limba și literatura română, un element de noutate în ceea ce privește structura subiectului. Prin cele 30 de teste, pe care prezenta lucrare le conține, ne propunem să venim în sprijinul vostru, al elevilor și al profesorilor deopotrivă, atât pentru a vă familiariza cu noul tip de subiect, cât și pentru a vă facilita orientarea învățării spre atingerea competențelor de evaluat.

Astfel, parcurgând cele 30 de modele propuse, aveți posibilitatea:

- de a vă familiariza cu diversele tipuri de texte vizate de **Subiectul I** (text nonliterar, memorialistic, epistolar, jurnalistic, juridic-administrativ, științific, argumentativ)
- de a exersa strategiile de înțelegere și de interpretare a unui text literar, prin raportare la epoca în care acesta a fost scris, la curentul cultural sau literar, competență evaluată prin **Subiectul al II-lea.**
- de a vă orienta studiul individual spre a sintetiza cunoștințele despre textele studiate, aparținând unor autori canonici, într-un eseu care vizează aspectele de analiză tematică, structurală și stilistică a operei literare, competență vizată de **Subiectul al III-lea.**

De asemenea, toate modelele sunt însoțite de sugestii de rezolvare, astfel încât soluțiile pe care le-am propus să vă permită o autoevaluare obiectivă, prin raportare la exigențele probei din cadrul simulării.

ISBN 978-606-8763-65-1